

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland
Jaarverslag 2020

Inhoud

<i>Kerncijfers per 31 december</i>	5
<i>Bestuursverslag</i>	7
Karakteristieken van het Fonds	7
Financiële paragraaf	24
Beleggingenparagraaf	31
Pensioenparagraaf	37
Risicoparagraaf	41
Actuariële paragraaf	49
Toekomstparagraaf/Vooruitblik 2021	51
<i>Verslag Raad van Toezicht</i>	53
Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht	57
<i>Verslag van het verantwoordingsorgaan</i>	58
Reactie van het bestuur op het verslag van het VO	62
<i>Jaarrekening</i>	63
Balans per 31 december	64
Staat van baten en lasten	65
Kasstroomoverzicht	66
Toelichting behorende tot de jaarrekening	67
<i>Overige gegevens</i>	101
<i>Actuariële verklaring</i>	102
<i>Controleverklaring van de onafhankelijke accountant</i>	104
<i>Bijlagen</i>	113
Bijlage 1: Personalía	114
Bijlage 2: Benchmarks per beheerder	116
Bijlage 3: Code Pensioenfondsen	117
Bijlage 4: Overzicht aanbevelingen RvT 2020	129
Bijlage 5: Opvolging aanbevelingen RvT 2019	130

Kerncijfers per 31 december

<i>(bedragen zijn in duizenden euro's)</i>	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal deelnemers					
<i>Actieve deelnemers (incl. Arbeidsongeschikten)</i>	2.027(40)	1.949 (48)	1.772 (51)	1.605 (51)	1.615 (53)
<i>Pensioengerechtigde deelnemers</i>	1916	1.833	1.761	1.664	1.626
<i>Gewezen deelnemers</i>	1.411	1.403	1.421	1.452	1.447
<i>Totaal aantal deelnemers</i>	5.354	5.185	4.954	4.721	4.688
Reglement variabelen					
<i>Indexatie actieven per (1 januari) Middelloon (in %)</i>	0,00%	0,35%	0,14%	0,00%	0,00%
<i>Indexatie inactieven per (1 januari) Middelloon (in %)</i>	0,00%	0,35%	0,14%	0,00%	0,00%
Pensioenuitvoering					
<i>Feitelijke premie 1)</i>	28.233	25.123	23.228	23.159	22.451
<i>Zuivere kostendekkende premie</i>	46.383	35.057	32.577	32.486	28.600
<i>Kostendekkende / gedempte premie</i>	22.179	20.529	20.164	20.154	19.367
<i>Pensioenuitvoeringskosten</i>	1.000	1.014	1.155	1.129	1.203
<i>Pensioenuitkeringen</i>	35.669	33.200	31.235	30.253	29.444
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
<i>Pensioenvermogen</i>	1.804.571	1.617.360	1.320.611	1.374.649	1.335.047
<i>Premie-egalisereserve 2)</i>	5.000	5.000	5.000	5.000	3.084
<i>Voorziening pensioenverplichtingen</i>	1.558.456	1.418.983	1.242.310	1.217.482	1.234.744
<i>Aanwezige dekkingsgraad</i>	115,8%	114,0%	106,3%	112,9%	108,1%
<i>Beleidsdekkingsgraad</i>	107,6%	110,7%	112,1%	111,4%	105,6%
<i>Vereiste dekkingsgraad o.b.v. werkelijke beleggingsmix</i>	120,6%	121,8%	121,3%	123,8%	118,2%
<i>Vereiste dekkingsgraad o.b.v. strategische beleggingsmix</i>	120,9%	121,7%	122,2%	123,8%	119,4%
Beleggingsportefeuille 5)					
<i>Vastgoedbeleggingen</i>	164.073	154.118	123.209	135.647	111.307
<i>Aandelen</i>	652.072	592.447	445.302	501.371	415.715
<i>Vastrentende waarden</i>	975.909	867.110	742.798	726.907	673.995
<i>Derivaten 3)</i>	117.994	64.501	33.026	25.857	102.026
<i>Overige beleggingen</i>	20.815	7.546	5.755	8.350	113.768
<i>Liquide middelen</i>	4.494	2.386	1.905	310	498
<i>Totaal beleggingen 3)</i>	1.935.357	1.688.108	1.351.995	1.398.442	1.417.309

<i>(In duizenden euro's)</i>	2020	2019	2018	2017	2016
Beleggingsresultaten					
<i>Directe beleggingsopbrengsten</i>	33.083	30.097	31.826	24.486	27.106
<i>Indirecte beleggingsopbrengsten</i>	161.977	274.383	-66.454	24.372	94.395
<i>Vermogensbeheerkosten</i>	-6.125	-3.478	-3.205	-2.452	-2.538
<i>Totaal inclusief waarde wijzigingen</i>	188.935	301.002	-37.833	46.407	118.963
<i>Totaal beleggingsrendement (in %) 4)</i>	12,2%	23,1%	-2,5%	3,6%	9,9%
<i>Totaal beleggingsrendement (in %) (unhedged)</i>	10,7%	24,2%	-1,0%	4,8%	6,3%
<i>Benchmark (in %) (unhedged)</i>	8,4%	23,0%	-0,9%	4,4%	6,5%

Tabel 1

- 1) De feitelijke premie is exclusief de inkoopsum VXOP voor deelnemers uit geboortjaar 1960 t/m 1972 6.363 duizend euro. Voor de opbouw van de feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie verwijzen wij naar paragraaf 1.5 van de toelichting bij de jaarrekening.
- 2) De Premie-egaliseringsreserve vormt geen onderdeel van de algemene algemeene reserve en wordt niet meegenomen bij de berekening van de dekkingsgraad.
- 3) De beleggingen zijn exclusief de derivaten met een negatief saldo van 1.548 duizend euro.
- 4) Totaal beleggingsrendement betreft het rendement inclusief het effect van valuta afdekking en LDI-portefeuille (de LDI portefeuille bestaat uit swaps en langlopende obligaties).
- 5) De beleggingsportefeuille is op basis van look through.

Bestuursverslag

Karakteristieken van het Fonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna: het Fonds), statutair gevestigd aan Zuidelijke Havenweg 40 7554 RR te Hengelo (Overijssel) is opgericht op 1 oktober 1948. De laatste statutenwijziging was op 20 december 2018. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41027030. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie (de overkoepelende organisatie van ondernemingspensioenfonds, bedrijfstakpensioenfonds en beroepspensioenfonds).

Het Fonds is verantwoordelijk voor het zorgdragen voor de pensioenaanspraken die in het kader van de collectieve pensioenregeling van Thales Nederland B.V. zijn toegezegd. De collectieve pensioenregeling is bestemd voor medewerkers van Thales Nederland B.V. en gelieerde ondernemingen.

Missie

Het Fonds voert als zelfstandig pensioenfonds de pensioenregeling uit die tussen de sociale partners is overeengekomen. Dat doen we op een economisch verantwoorde en transparante manier. We zetten het belang van onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden voorop en houden ze zo duidelijk en volledig mogelijk op de hoogte van ontwikkelingen rond hun pensioen.

Visie

Bij het Fonds draait het om de deelnemers, ook als deze met pensioen gaan of naar een ander bedrijf vertrekken. Hun belang – een goede oudedagsvoorziening – is onze opdracht. Daarom streven we naar een optimaal financieel rendement zonder onze maatschappelijke verantwoordelijkheid uit het oog te verliezen. We willen zo begrijpelijk mogelijke informatie verstrekken zodat (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden ook zelfstandig kunnen bepalen waar ze aan toe zijn.

Strategie

Het Fonds zet in op continuïteit en koersvastheid. Het Bestuur heeft continue aandacht voor de communicatie met de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden en voor het beleggingsbeleid en de resultaten hiervan. Hiervoor heeft zij een communicatie-, Governance, Risk & Compliance en een beleggingsadviescommissie ingesteld. De effectiviteit van het beleid wordt voortdurend gemonitord en bekeken door het Bestuur in samenwerking met het (interne) verantwoordingsorgaan en een externe raad van toezicht. Het verantwoordingsorgaan wordt onder andere als klankbord én als kweekvijver voor het Bestuur gezien.

Beleid en verantwoording

Het Fonds geeft uitvoering aan de overeengekomen pensioenregeling en het pensioenreglement. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het verstrekken van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor 5.354 deelnemers, gewezen deelnemers/slapers en gepensioneerden eind 2020 circa 1.805 miljoen euro belegd.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het Bestuur. Het Bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt de regie over de werkzaamheden van het Fonds.

In de Actuarieel Beleidstechnische Nota (ABtN) zijn de opzet van het Fonds, de visie op risico en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het Fonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is als bijlage bij de ABtN opgenomen.

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het Bestuur als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het Fonds, rekening houdend met de

korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen die het Bestuur maakt bij besluiten worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. Het Bestuur weegt in zijn besluitvorming de adviezen van het verantwoordingsorgaan mee. Verder worden jaarlijks de aanbevelingen vanuit de raad van toezicht beoordeeld en geadresseerd.

Ten minste éénmaal per jaar, en wel binnen zes maanden na afloop van het boekjaar, wordt door het Bestuur een informatiebijeenkomst georganiseerd. Voor deze vergadering zijn alle deelnemers en pensioengerechtigden uitgenodigd.

Kenmerken Pensioenregeling

De pensioenregeling van Thales Nederland B.V. heeft de volgende kenmerken:

Pensioenregeling 2020	
Pensioensysteem	Middelloodregeling
Pensioenleeftijd	68 jaar
Pensioengevend salaris	Jaarsalaris + vakantietoelage
Maximum pensioengevend salaris	€ 110.111,-
Toeslagverlening	Voor actieven en gepensioneerden conform CPI afgeleid
Franchise	€ 14.554,-
Pensioengrondslag	Pensioengevend salaris minus franchise
Opbouwpercentage	1,875%
Partnerpensioen	70% van bereikbaar ouderdompensioen, waarvan 20% op risicobasis
Wezenpensioen	14% van bereikbaar ouderdompensioen
Premie	27,1%
Werknemersbijdrage	40% van premie
Werkgeversbijdrage	60% van premie

Tabel 2

Naast de bovenstaande pensioenregeling heeft het Fonds ook een VPL-regeling uitgevoerd zoals overeengekomen met de sociale partners. De VPL-rechten voor de geboortejaren 1950 tot en met 1972 zijn alle reeds ingekocht en in onvoorwaardelijk ouderdompensioen omgezet.

Alle VPL gelden en verplichtingen zijn gescheiden van de overige pensioen gelden en verplichtingen.

Voor het pensioengevend salaris boven het maximaal pensioengevend salaris wordt een bruto toeslag uitgekeerd door Thales Nederland. Dit geld kan (gedeeltelijk) ingezet worden voor een netto pensioenregeling bij Aegon. De maximale jaarlijkse inleg voor de netto pensioenregeling is afhankelijk van een staffel, die met de leeftijd hoger wordt.

Dispensatie van het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektr

Thales Nederland B.V. is onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld van deelname aan de regeling van het Bedrijfstakpensioenfonds Metalektr (PME). Eén van deze voorwaarden is dat de Thales-regeling minstens gelijkwaardig moet zijn aan de PME-regeling. Dit geldt tevens voor het indexatiebeleid dat, bij PME en bij het Fonds, mede afhankelijk is van de dekkingsgraad. Toetsing van de dispensatie door PME vindt periodiek plaats. Thales Nederland volgt de bewegingen in de bedrijfstak als het gaat om de inhoud van de pensioenregeling en bijvoorbeeld de hoogte van het opbouwpercentage.

De regeling van Thales is derhalve in lijn met de regeling binnen de Metalektr. De pensioenregeling past binnen het fiscaal geldende kader.

Ontwikkelingen in deelnemers

In onderstaande tabel is een mutatieoverzicht opgenomen met de ontwikkelingen in het deelnemersbestand.

	Actieven	Arbeids- ongeschikt	Slapers	Ingegaan OP/NP	Ingegaan WZP	Ingegaan AOP	Totaal
Aantal deelnemers ultimo 2018	1,721	51	1,421	1,701	14	46	4,954
Indiensttredingen en waardeoverdrachten	280	0	-27	0	0	0	253
Uitdiensttredingen en waardeoverdrachten	-131	0	130	0	0	-1	-2
Pensionering	-5	0	-80	85	0	0	0
Overlijden	-3	-1	-7	-5	1	0	-15
Overige mutaties	39	-2	-34	-9	-1	2	-5
Aantal deelnemers ultimo 2019	1,901	48	1,403	1,772	14	47	5,185
Indiensttredingen en waardeoverdrachten	229	0	-12	0	0	0	217
Uitdiensttredingen en waardeoverdrachten	-132	-2	107	-2	0	-5	-34
Pensionering	-7	-5	-84	96	0	0	0
Overlijden	-4	0	-4	-7	3	-1	-13
Overige mutaties	0	-1	1	0	-1	0	-1
Aantal deelnemers ultimo 2020	1,987	40	1,411	1,859	16	41	5,354

Tabel 3

Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het Bestuur is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. D.J.H. de Bruijn	Voorzitter	Werkgever	16 februari 2012	juni 2024
Dhr. J.H.E. Soepenber	Vice-voorzitter	Werkgever	1 maart 2008	juni 2022
Dhr. G.J. Mulders	Penningmeester	Werkgever	18 maart 1992	juni 2026
Dhr. P.M. Dekker	Secretaris	Deelnemers	22 juni 2004	juni 2022
Dhr. E.C. Weening	Lid	Deelnemers	5 juli 2019	juni 2026
Dhr. S.C.A. Tijhuis	Lid	Pensioengerechtigden	1 januari 2017	juni 2024

Tabel 4

Het Bestuur van het Fonds bestaat uit zes leden: drie vertegenwoordigers van de werkgever, twee vertegenwoordigers van de deelnemers en één vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Verdere gegevens van de bestuursleden, inclusief eventuele nevenactiviteiten, zijn opgenomen in bijlage 1.

De drie leden van werkgeverszijde worden benoemd door het Bestuur op voordracht van de directie van Thales Nederland B.V. De twee leden van deelnemerszijde worden benoemd door het Bestuur op voordracht van de Centrale Ondernemingsraad.

Een lid wordt benoemd door het Bestuur na verkiezingen onder alle pensioengerechtigden op basis van het door het Bestuur vastgestelde verkiezingsreglement. Alle bestuursleden zijn benoemd voor een periode van zes jaar en zijn terstond herbenoembaar.

Het Bestuur heeft een deel van de werkzaamheden uitbesteed. Dit betreft de pensioenadministratie en vermogensbeheer. Uitgangspunt is dat het Bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Het Bestuur heeft bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het Fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABtN).

Pensioenbureau

De beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering worden verzorgd door het pensioenbureau. De medewerkers van het pensioenbureau zijn in dienst bij Thales Nederland B.V. De besluitvorming omtrent het door de Stichting te voeren beleid inzake de dagelijkse uitvoering van haar werkzaamheden, wordt bepaald door tenminste twee bestuursleden tezamen.

Het pensioenbureau bestaat uit de volgende medewerkers:

Dhr. S.G.B. Heemskerk, manager pensioenfonds

Mw. D.A.B. Buijnsters

Mw. L. Katalanc-Bulut

Dhr. M. Harperink

Uitvoering pensioenbeheer en vermogensbeheer

De pensioenadministratie van het Fonds wordt uitgevoerd door Centric Pension & Insurance Solutions (hierna: Centric PAIS). Met Centric PAIS zijn service level agreements gesloten.

Het vermogensbeheer werd tot medio december 2020 uitgevoerd door twee externe vermogensbeheerders: NN Investment Partners (hierna: NN IP) en BlackRock Netherlands B.V. (hierna: BlackRock). Met de vermogensbeheerders zijn overeenkomsten afgesloten waarin onder andere de beleggingsrichtlijnen en de overeengekomen rapportages zijn vastgelegd. Ter controle van performance rapportages en beleggingsadministratie is een contract gesloten met CACEIS (voorheen KAS BANK).

Met de vermogensbeheerders zijn concrete afspraken rondom vergoedingen gemaakt. In het bestuursverslag doet het Bestuur verslag van de kosten van uitbesteding.

Met ingang van 10 december 2020 heeft het Fonds afscheid genomen van NN IP en gaat het verder met één vermogensbeheerder. In de paragraaf 'Verslag over het boekjaar' staat een nadere toelichting op dit besluit.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur overlegt tweewekelijks en wordt ondersteund door de manager van het Pensioenfonds. Alle (operationele) besluiten worden genomen door het gehele Bestuur.

Het dagelijks bestuur heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. D.J.H. de Bruijn, voorzitter

Dhr. J.H.E. Soepenbergh

Dhr. S.G.B. Heemskerk (pensioenbureau)

Beleggingsadviescommissie

Het Bestuur laat zich met betrekking tot het vermogensbeheer terzijde staan door een beleggingsadviescommissie. Deze beleggingsadviescommissie bestaat uit twee vertegenwoordigers van het Bestuur (één van werkgeverszijde en één van werknemerszijde), met als belangrijkste taken het monitoren van de vermogensbeheerders, het adviseren over beleggingsaangelegenheden in brede zin, en het uitvoeren van het beleggingsplan. De beleggingsadviescommissie wordt bijgestaan door een extern adviseur en ondersteund vanuit het pensioenbureau. Iedere maand wordt het Bestuur geïnformeerd door de vermogensbeheerders over de ontwikkeling van en de resultaten uit belegd vermogen. Blackrock Solutions toetst periodiek de invulling van de beleggingsportefeuille op strategisch niveau en geeft het Fonds adviezen over de totale balans (inclusief het rente afdekkingsbeleid).

De samenstelling van de beleggingsadviescommissie zorgt ervoor dat de beleggingsontwikkelingen goed kunnen worden geanalyseerd en de uitvoering door de vermogensbeheerders kritisch kan worden gezien.

De beleggingsadviescommissie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. G.J. Mulders, voorzitter
Dhr. P.M. Dekker
Dhr. A.H. Wouters (extern adviseur)
Dhr. S.G.B. Heemskerk (pensioenbureau)
Dhr. M. Harperink (pensioenbureau)

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het Bestuur te adviseren over communicatie, in brede zin, aan alle deelnemers. Dit betreft onder meer de 'vertaling' van het pensioenreglement, communicatie over toeslagverlening, het uniform pensioenoverzicht (UPO), de website en andere uitingen. De communicatie commissie bestaat uit twee bestuursleden en wordt ondersteund door een medewerker van het pensioenbureau.

De communicatiecommissie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. E.C. Weening, voorzitter
Dhr. J.H.E. Soepenbergh
Mw. D.A.B. Buijnsters (pensioenbureau)

Risk-commissie

Per 1 januari 2019 heeft het Bestuur een Governance, Risk & Compliance commissie (hierna: GRC-cie) ingesteld om het Bestuur te informeren en adviseren over het risicomanagement beleid en het risicomanagementproces.

In de loop van het boekjaar is geconcludeerd dat *governance* en *compliance* geen separaat verantwoordelijkheidsgebied zijn, maar een integraal onderdeel van de verantwoordelijkheid van het Bestuur, waarbij het dagelijks bestuur zorgdraagt voor de beleidsvoorbereiding. Om deze reden heeft het Bestuur besloten om de naam van GRC-cie te wijzigen in Risk-commissie (hierna: Risk-cie).

Het risicomanagement ziet toe op zowel strategische als operationele risico's waar een pensioenfonds aan blootgesteld is alsook op het normenkader dat door het Bestuur is vastgesteld. De Risk-cie bestaat uit één bestuurslid, welke ook de sleutelfunctiehouder is. De Risk-cie wordt ondersteund door twee risicomanager (vervullers).

De Risk-cie heeft ultimo boekjaar de volgende samenstelling:

Dhr. S.C.A. Tijhuis, voorzitter, tevens sleutelfunctiehouder risicobeheer
Mw. L. Katalanc-Bulut, risicomanager (vervuller)
Dhr. M. Harperink, risicomanager (vervuller)

Raad van toezicht

De raad van toezicht (hierna: RvT) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in de Stichting. De RvT stelt zich op als gesprekspartner van het Bestuur. Zij vervult haar toezichtstaak zodanig dat het bijdraagt aan een effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het Fonds.

De RvT is ultimo boekjaar samengesteld uit drie externe deskundigen:

Dhr. H.J.J. Debrauwer, voorzitter
Dhr. P. Priester
Mw. K. Nauta-van der Linden

Het volledige reglement RvT, met een beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van het toezichtorgaan is opgenomen op de website van het Fonds.

In dit bestuursverslag legt de RvT verantwoording af over de uitvoering van de taken en uitoefening van de bevoegdheden.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (hierna: VO) bestaat uit een vertegenwoordiging namens actieve deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever.

Volgens de Pensioenwet dient het VO een oordeel te geven over:

- Het handelen van het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds Thales Nederland.
- Het door het Bestuur uitgevoerde beleid in het verslagjaar.
- Beleidskeuzes van het Bestuur die op de toekomst betrekking hebben.

Het VO bestaat ultimo boekjaar uit de volgende leden;

Dhr. R. Suidgeest en mw. E.R. Schuring; lid namens de werkgever

Dhr. J.H. van Deemter en dhr. J.F.M. van den Bosch; lid namens de werknemers

Dhr. O. van der Zeeuw en dhr. J. van Rijn; lid namens de pensioengerechtigden

De heer Suidgeest heeft kenbaar gemaakt te willen stoppen als lid van het VO. Eind december 2020 is de heer G.J. Beemer vanuit de werkgever voorgesteld als lid voor het VO. Per 5 februari 2021 is de heer Beemer benoemd.

De verantwoording die het Bestuur aan het VO aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus en in dat kader wordt ook het formele overleg gevoerd tussen Bestuur en VO. In dit bestuursverslag doet het VO verslag van haar werkzaamheden.

Compliance Officer

De Compliance Officer van het Fonds ultimo boekjaar is de heer P.C.C. Zomers, Program Manager bij Thales Nederland B.V. De Compliance Officer oefent het algemene toezicht uit op de naleving van de gedragscode en andere compliance aspecten. Hij is onafhankelijk van het Bestuur en rapporteert periodiek zijn bevindingen aan het dagelijks bestuur.

Diversiteit Bestuur en overige gremia

Het Bestuur vindt diversiteit in het Bestuur en andere organen van belang in termen van kennis en competenties enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds.

De onderstaande tabel bevat de diversiteitsverdeling van het Bestuur en de andere gremia per 31 december 2020:

Orgaan	Geslachtsdiversiteit		Leeftijddiversiteit	
	man	vrouw	<40 jaar	>40 jaar
Bestuur	6	0	0	6
RvT	2	1	1	2
VO	5	1	1	5

Tabel 5

Het fonds streeft naar een *divers* en *inclusief* beleid en wil hierin een afspiegeling zijn van de Thales Nederland organisatie. Bij de invulling van vacatures wordt hiermee rekening gehouden.

Externe ondersteuning en controle

Het Fonds wordt bijgestaan door externe deskundigen voor actuariaat en risicobeheersing op zowel korte als lange termijn. Het Bestuur heeft Willis Towers Watson Netherlands B.V. aangesteld als externe adviserende actuaris. Als certificerende actuaris is de heer Drs. B.A. Weijers A.A.G. van Willis Towers Watson Netherlands B.V. aangesteld. De heer Weijers is tevens aangesteld als sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie.

Om een scheiding tussen advisering en waarmerking te waarborgen is overeengekomen dat de taken van de waarmerkend actuaris en de adviserend actuaris in persoon zijn gesplitst. Omdat zowel de waarmerkend actuaris als de adviserend actuaris werkzaam is bij Willis Towers Watson heeft het Bestuur geverifieerd dat Willis Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode en daarmee voldoet aan het bepaalde in artikel 148 van de Pensioenwet.

De externe accountant van het Fonds is de heer Drs. A.R.B. de Bruin RA van KPMG Accountants N.V.

Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

In januari 2019 zijn de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II in werking getreden. Het doel van IORP II is het bevorderen van de verdere harmonisatie van pensioenen in de Europese Unie. De Richtlijn bevat nadere regels rondom grensoverschrijdende collectieve waardeoverdrachten, governance, risicobeheer, beloningsbeleid en informatieverstrekking aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Ook bevat de Richtlijn regels ten aanzien van het toezicht op pensioenuitvoerders. Een nieuwe verplichting is dat er elke drie jaar een eigen-risicobeoordeling (ERB) dient te worden uitgevoerd en ingediend bij DNB.

Voor het Fonds heeft IORP II de grootste impact op de governance en risicomanagement. Een belangrijk onderdeel hiervan betreft de inrichting van de zogenoemde sleutelfuncties. Dit betreft de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. IORP II maakt een onderscheid tussen de houder van een sleutelfunctie en de personele invulling van de daadwerkelijke uitvoering van de sleutelfunctie, waarbij de houder de eindverantwoordelijkheid blijft houden.

Bij de inrichting van de sleutelfuncties heeft het Bestuur rekening gehouden met de omvang en interne organisatie van het pensioenfonds, alsmede met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden (proportionaliteit). Daarnaast heeft het Bestuur onderscheid gemaakt tussen personen die houders van een sleutelfunctie zijn en personen die de sleutelfuncties vervullen. De sleutelfunctiehouder is één natuurlijk persoon en is eindverantwoordelijk voor de uitoefening van de taken en verantwoordelijkheden die vallen onder de sleutelfunctie. Daarnaast kunnen overige personen of organisaties betrokken zijn bij het vervullen van een sleutelfunctie.

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten en de uitlatingen van DNB heeft het Bestuur de volgende sleutelfunctiehouders aangesteld. Daarbij is tevens aangegeven wie in beginsel de vervullers van de sleutelfuncties zijn.

Sleutelfunctie	Sleutelfunctiehouder	Vervuller
Risicobeheerfunctie	Voorzitter Risk-commissie S.C.A. Tijhuis	Risicomangers
Actuariële functie	Waarmerkend actuaris B.A. Weijers	Sleutelfunctiehouder
Interne auditfunctie	Bestuurslid D.J.H. de Bruijn	Externe audit expert

De sleutelfunctiehouders zijn in 2020 allen getoetst en goedgekeurd door DNB.

De houders van de risicobeheerfunctie en actuariële functie zijn in 2019/2020 gestart met hun inhoudelijke werkzaamheden. Zij rapporteren materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder hun verantwoordelijkheid valt aan het Bestuur. Er zijn reeds stappen gezet om de interne auditfunctie vorm te geven. In 2021 zal hier verdere invulling aan worden gegeven.

De taken en bevoegdheden van de sleutelfunctiehouder, alsmede de rapportage- en escalatielijnen in het kader van de sleutelfuncties zijn vastgelegd in het beleidsnotitiedocument Integraal Risicomanagement. Bij het aanstellen van (nieuwe) sleutelfunctiehouders wordt rekening gehouden met de vereiste geschiktheid.

Verslag over het boekjaar

Hoofdpijnen

Beleidsdekkingsgraad in 2020 afgenomen

De financiële positie van het Fonds (beleidsdekkingsgraad) is in het boekjaar 2020 afgenomen. Eind 2019 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 110,7%. Per 31 december 2020 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 107,6%.

De actuele dekkingsgraad is toegenomen over het boekjaar 2020 van 114,0% per 31 december 2019 naar 115,8% per 31 december 2020.

Geen verhoging van de pensioenen

Het Bestuur heeft in de bestuursvergadering van 4 december besloten om per 1 januari 2021 geen toeslag te verlenen op ingegane, opgebouwde en premievrije pensioenen.

Voor het besluit tot het verlenen van toeslag per 1 januari 2021 is de beleidsdekkingsgraad per oktober van het boekjaar leidend. Deze bedroeg per die datum 107,2%. Voor indexatie is wettelijk gezien een beleidsdekkingsgraad van minimaal 110% benodigd.

Inkoop VXOP

In de decembervergadering is besloten om de voorwaardelijke extra pensioenrechten van de jaargangen 1960 tot en met 1972 in te kopen. Dit betreft de laatste inkoop van voorwaardelijke aanspraken uit hoofde van de overgangsregeling VPL.

Op deze aanspraken is een correctiefactor toegepast, overeenkomstig het bedrijfstakpensioenfonds PME. De factor wijkt wel (positief) iets af van PME, waar in maart 2021 is besloten om een factor van 63,45% toe te kennen. In lijn met de verwachte factor van PME, had Thales reeds in december 2020 besloten om een factor van 65% toe te kennen, omdat de inkoop en financiering van deze voorwaardelijke aanspraken uit fiscale redenen plaats diende te vinden en derhalve heeft plaatsgevonden in december 2020.

Nieuwe premie vastgesteld voor 5 jaar

In de bestuursvergadering van 4 december heeft het Bestuur de premie vastgesteld voor een periode van 5 jaar (2021-2025). De feitelijke premie is gestegen van 27,1% naar 28,0%. De pensioenopbouw blijft gehandhaafd op 1,875%.

Thales Nederland BV heeft het voorstel om de premie per 1 januari 2021 vast te stellen op 28,0% en de opbouw te handhaven op 1,875% ter instemming voorgelegd aan de Centrale Ondernemingsraad (COR). Deze instemming is gegeven. Het Bestuur van het Fonds heeft advies gevraagd aan het VO, het VO heeft positief geadviseerd ten aanzien van het voorstel. Het Bestuur heeft het voorstel tevens afgestemd met de RvT, de RvT heeft het Bestuur met raad terzijde gestaan.

Vanaf 1 januari 2021 zal het opbouwpercentage, in positieve zin, licht afwijken van PME, daar wordt het opbouwpercentage aangepast naar 1,815%.

Ontwikkelingen rondom Covid-19

COVID-19 heeft grote impact op de financiële markten in 2020. In het voorjaar lieten de beurzen wereldwijd forse verliezen zien en ook daalde de rente significant. Als gevolg hiervan daalde de actuele dekkingsgraad van het Fonds eind maart 2020 tot 98,3%. In de maanden erna herstelden de financiële markten zich, waardoor ook de dekkingsgraad in de loop van 2020 weer steeg naar 115,8% per eind december 2020.

Het Bestuur en de beleggingsadviescommissie van het Fonds hebben de situatie op financiële markten en de impact op de portefeuille en verplichtingen nauwgezet gevolgd. Met name door de ongekende steunpakketten vanuit overheden en centrale banken wereldwijd zijn financiële markten gestabiliseerd en hersteld en was het niet noodzakelijk om aanpassingen aan te brengen in het bestaande beleid.

Het Bestuur van het Fonds volgt voortdurend de ontwikkeling rondom het virus en streeft ernaar de continuïteit van de activiteiten van haar Fonds zoveel mogelijk te waarborgen, in strikte

overeenstemming met de gezondheidsvoorschriften. Door toepassing van diverse maatregelen, hebben zich tot op heden geen operationele problemen voorgedaan bij het pensioenbureau. Ook bij de uitbestedingspartners lijken de genomen maatregelen goed te werken en zijn de uitvoeringsprocessen niet in gevaar gekomen.

Situatie bij Centric

In het tweede kwartaal van 2020 hebben een aantal klanten van Centric PAIS te kennen gegeven bij de pensioenuitvoerder te zullen vertrekken. Met het vertrek van deze klanten zijn er drie pensioenfondsen over als klant van Centric PAIS. Het Bestuur heeft intensief contact gehad met Centric PAIS en de twee overgebleven pensioenfondsen en houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Centric PAIS heeft een plan gemaakt voor de toekomst. Zij hebben aangegeven over te stappen naar een nieuw en beter software platform voor de administratie, te weten Axylife. Daarnaast is ingezet op verbetering van het ISAE 3402 traject en de bijbehorende audit. Het Bestuur van SPTN ziet voldoende kansen voor Centric PAIS in de markt voor pensioenuitvoering, maar het past tegelijkertijd wel een “verhoogde dijkbewaking” toe.

Afscheid NN Investment Partners

In 2020 is besloten om afscheid te nemen van NN IP. Belangrijkste overweging hierbij was dat de performance ten opzichte van de overeengekomen benchmarks (gemeten over een langere termijn) tegenviel. De performance bleef ook achter ten opzichte van de andere gecontracteerde vermogensbeheerder, Blackrock. Binnen de beleggingsadviescommissie en binnen het Bestuur zijn verschillende alternatieven voor de uitbesteding van het vermogensbeheer tegen elkaar afgewogen. Alles overwegende heeft het Bestuur besloten om het vermogen dat bij NN IP onder beheer was in december 2020 over te brengen naar Blackrock. De adviezen vanuit Blackrock voldoen aan de verwachtingen, de performance voldoet aan de verwachtingen, als grootste vermogensbeheerder wereldwijd heeft men voldoende schaal en daarnaast heeft Blackrock een voldoende grote footprint in de Nederlandse pensioenmarkt. De overstap naar Blackrock heeft operationele risico's beperkt en tegelijkertijd zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de beheer fee waardoor de kosten voor het vermogensbeheer zullen dalen.

Pensioenakkoord

Afgelopen zomer hebben het kabinet en sociale partners overeenstemming bereikt over de uitwerking van het pensioenakkoord uit 2019. Hiermee is de weg vrij om te komen tot een nieuw pensioenstelsel. In mei 2021 is de uiterste datum van invoering met een jaar uitgesteld, dat betekent dat het nieuwe pensioenstelsel uiterlijk 1 januari 2027 in werking moet treden. Voor pensioenfondsen is het zaak zich voor te bereiden op de wijzigingen die aanstaande zijn. In overleg met sociale partners moeten belangrijke keuzes worden gemaakt over de wijze waarop de nieuwe pensioenregeling wordt vormgegeven. In verband met de dispensatie van Thales Nederland aan deelname van de bedrijfstak brede regeling binnen de sector Metalektronica volgt het Fonds de ontwikkelingen die zich voordoen in de bedrijfstak. De komende jaren zal het Bestuur zich beraden op de beleidsconsequenties van het nieuwe stelsel.

Bestuursmodel

De wet schrijft een aantal mogelijkheden voor het bestuursmodel voor. Deze modellen zijn erop gericht om de evenwichtige belangenbehartiging in de besturing van een pensioenfonds te versterken en de rolverdeling tussen de verschillende organen van het Fonds te optimaliseren. Naar aanleiding van de regelgeving heeft het Bestuur gekozen voor een Bestuur dat paritair is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever, deelnemers en gepensioneerden. Naast het Bestuur kent het paritaire bestuursmodel een VO en een RvT.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden of leden van het VO en RvT zijn vastgelegd in de statuten en/of de reglementen van het betreffende orgaan. Deze reglementen zijn opgenomen op de website van het Fonds.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het Bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het Bestuur, dit is vastgelegd in het Geschiktheidsbeleidsplan. Het Bestuur toetst de geschiktheid van de

bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of verder ontwikkeld.

Bestuursleden en leden van het VO ontvangen regelmatig informatie over relevante opleidingen, cursussen en workshops. Regelmatig wordt door een bestuurslid en/of de manager van het Fonds bijeenkomsten van onder andere de Pensioenfederatie en de toezichthouders bijgewoond. Bestuursleden ontvangen regelmatig informatie op pensioengebied.

Vanaf aantreden dienen de bestuursleden te beschikken over de nodige kennis, vaardigheden en professioneel gedrag (op geschiktheidsniveau A). Ook nieuwe leden van het VO volgen een relevante opleiding.

In 2020 heeft een zelfevaluatie van het Bestuur plaatsgevonden. In deze zelfevaluatie is aandacht besteed aan de wijze waarop het Bestuur bestuurt en tot besluitvorming komt. Hierbij lag de focus op de samenwerking. De gezamenlijke conclusie was dat het Bestuur goed samenwerkt, maar dat er nog ruimte is voor verbetering. Hiervoor heeft het Bestuur een aantal concrete actiepunten vastgesteld.

Code Pensioenfondsen en Integere bedrijfsvoering

De Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) heeft tot doel het functioneren van de besturen van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'- beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan - niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt.

De Code is verankerd in het stelsel van bestaande wet- en regelgeving. De organisatie van een pensioenfonds dient zodanig ingericht te zijn, dat hiermee een beheerste en integere bedrijfsvoering wordt gewaarborgd. Dit betekent onder meer dat een pensioenfonds zijn organisatie dusdanig inricht, dat sprake is van goede procedures en controle mechanismen en dat er beleid is voor beheersing van risico's en dat het Fonds zorg draagt voor de uitvoering van dat beleid. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de Pensioenwet.

De Code wordt nageleefd en onderschreven door het Bestuur. Het Bestuur hanteert een jaarlijkse checklist om de naleving van bepalingen uit de Code te toetsen.

In de checklist is vastgelegd dat het Bestuur, in afwijking van de Code, een benoemingstermijn van 6 jaar hanteert, in plaats van 4 jaar. Hier liggen met name kennis en efficiency redenen aan ten grondslag. Het gaat om het principe 34 uit de Code, inzake Zittingsduur en herbenoeming van het Bestuur, VO en RvT. In het reglement van de RvT is de zittingsduur vastgesteld op maximaal 3 jaar (in plaats van 4 jaar). Dit is gekozen om tot een logisch aftredingsschema te komen voor de RvT die bestaat uit 3 leden.

De principes 31 tot en met 33, aangaande diversiteit heeft het Fonds nog niet of niet volledig kunnen toepassen. Het Bestuur vindt diversiteit in Bestuur en andere organen van belang in termen van kennis en competenties enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds. Dit is ook vastgelegd in het Geschiktheidsbeleidsplan. Bij vacatures wordt vroegtijdig in het wervingstraject aandacht gevraagd voor diversiteit. Gezien de technische aard van het bedrijf is een volledig diversiteitsbeleid praktisch moeilijk in te vullen. Het deelnemersbestand kent gezien de technische aard van het bedrijf namelijk meer mannelijke deelnemers (85%). Wel wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met opleiding, achtergrond en ervaring. De RvT en het VO kennen een diverse samenstelling qua competenties, leeftijd en geslacht.

Naleving wet- en regelgeving

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het Bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het Fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen. In dit bestuursverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht. Het Bestuur is niet bekend met overtredingen van de wet- en regelgeving door het Fonds. Zoals toegelicht in de financiële paragraaf is gedurende het boekjaar een herstelpaan van toepassing vanwege een reservetekort.

Aan het Fonds zijn in 2020 geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Gedragscode

Het Bestuur heeft een gedragscode vastgesteld aan de hand van de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De gedragscode is beschikbaar via de website van het Fonds. Jaarlijks wordt door de bestuursleden en de overige verbonden personen een verklaring omtrent het naleven van de gedragscode van het Fonds getekend. Tevens wordt jaarlijks toegezien op de naleving van de code. In april 2021 heeft het Bestuur de rapportage van de Compliance Officer over 2020 ontvangen. Er zijn geen specifieke bevindingen gerapporteerd door de Compliance Officer.

Privacyregelgeving

Onder de AVG geldt dat het pensioenfonds wordt aangemerkt als ‘verwerkingsverantwoordelijke’ van persoonsgegevens. Het Fonds dient, als ‘eigenaar’ van de persoonsgegevens, expliciet te kunnen aantonen dat het voldoet aan de AVG-eisen.

In verband met het toezicht op naleving van de AVG wil het Bestuur van het Fonds dat de uitvoeringspartijen aansluiten bij goedgekeurde certificeringsmechanismen. Daarmee tonen de uitvoeringspartijen aan dat wordt voldaan aan de AVG en de principes ‘privacy by design’ en ‘privacy by default’. ‘Privacy by design’ houdt in dat bij de verwerking gehanteerde mechanismen en systemen zo zijn ontworpen dat zoveel als mogelijk rekening wordt gehouden met de privacy van de deelnemers en de AVG. ‘Privacy by default’ is het zodanig instellen van de standaardinstellingen dat de privacy zoveel als mogelijk wordt gewaarborgd.

Bij het informatiebeveiligingsbeleid van het Fonds is rekening gehouden met de AVG. Het Fonds beschikt over de bewijslast dat aan de nieuwe regelgeving wordt voldaan. Ook heeft het Fonds een verwerkingsregister, dat inzicht geeft in alle persoonsgegevens die door de organisatie en haar partners wordt beheerd. In het register wordt onder andere inzicht gecreëerd in welke persoonsgegevens het Fonds verwerkt, welke verwerkingsdoeleinden er zijn, hoe lang de gegevens worden bewaard en welke maatregelen zijn getroffen om de privacyrisico's te beperken. Verder heeft het Fonds haar activiteiten en processen conform de AVG ingericht, als ook gedocumenteerd. Het Fonds zal haar activiteiten en processen met betrekking tot AVG blijven evalueren, wijzigen en verbeteren indien nodig.

De pensioenuitvoeringsorganisatie Centric heeft de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfonds van de Pensioenfederatie die tot stand is gekomen in afstemming met de Autoriteit Persoonsgegevens geïmplementeerd. De implementatie heeft plaatsgevonden door het opstellen van een Privacy Dashboard door de Functionaris Gegevensbescherming waarin alle onderwerpen uit de AVG en de Gedragslijn zijn geadresseerd en waardoor Centric compliant is en borgt dat zij voldoet aan de AVG en de Gedragslijn.

In het kader van de meldplicht datalekken dient het Fonds ‘ernstige’ datalekken te melden. In het verslagjaar was hiervan geen sprake.

Toezicht DNB

Op 4 december 2020 heeft een gesprek plaatsgevonden met de toezichthouder. Dit betrof een regulier gesprek met enkele bestuursleden, waaronder de sleutelfunctiehouder Risicobeheer en de sleutelfunctiehouder Interne Audit. Er is gesproken over de ontwikkelingen in en om het Fonds (o.a. IORP, Centric en ESG), financiële opzet (dashboard DNB) en overige zaken, zoals voorbereiding op ERB, uitbestedingsmeldingen en het gebruik Digitaal Loket Toezicht.

Klachten en geschillen

Klachten en geschillen kunnen door belanghebbenden bij het Fonds worden gemeld. De klachten- en geschillenregeling is beschikbaar op de website van het Fonds.

In het boekjaar heeft het Fonds negen klachten ontvangen. Vijf klachten zijn gemeld bij en afgehandeld door Centric. Deze klachten betreffen: vertraging bij de ingang van het pensioen, onjuiste UPO en vragen die niet beantwoord waren (3x).

Het Bestuur heeft vier klachten ontvangen. Deze klachten betreffen: afhandeling van een waarde overdracht, berekening van een pensioen, de expiratie van een arbeidsongeschiktheidspensioen en een onjuist afgehandeld AVG verzoek. Van deze klachten zijn er twee afgehandeld door Centric en twee door het Bestuur.

Onregelmatigheden die binnen het Fonds, haar organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de Compliance Officer op grond van de klokkenluidersregeling van het Fonds. De klokkenluidersregeling is beschikbaar op de website van het Fonds. Ook bij de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd. In het boekjaar is van deze regeling geen gebruik gemaakt.

Risicohouding

Het Bestuur heeft in september 2015, na overleg met de werkgever en vertegenwoordiging van de COR, het verantwoordingsorgaan en de VVSTPN (hierna gezamenlijk te noemen: de partijen) de risicohouding vastgesteld. De risicohouding is in oktober 2020 – voorafgaand aan het proces voor het vaststellen van de nieuwe vijfjaars-periode voor de CDC-premie – opnieuw besproken met deze partijen. Ook de RvT en het VO hebben deelgenomen aan de gesprekken. De conclusie is dat de risicohouding hetzelfde blijft. Tijdens de discussies bleek de verwachte pensioenopbouw voor de partijen een belangrijk criterium. Er wordt gestreefd naar een zo stabiel mogelijke feitelijke pensioenpremie. De pensioenpremie wordt niet gezien als een sturingsmiddel.

Om toeslagen te kunnen financieren zijn partijen bereid risico te lopen. De prioriteit ligt, conform de doelstellingen van het pensioenfonds, meer bij toelagen dan het voorkomen van kortingen. De toelagenverlening is voorwaardelijk, afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds. Partijen accepteren dat daarmee de mogelijkheid bestaat dat de toelagen niet (volledig) toegekend wordt.

Het beoogd niveau van toelagenverlening op lange termijn is 100% van de prijsinflatie per jaar. Partijen realiseren zich echter dat dit zeker geen vanzelfsprekendheid is. Het begrip “pensioenresultaat” geeft de mate van koopkrachtbehoud van het pensioen weer. Deze wordt getoetst in de haalbaarheidstoets. Partijen stellen de volgende ondergrenzen aan het gewenste pensioenresultaat:

- Vanuit feitelijke dekkingsgraad: 90%. Dit komt overeen met een gemiddelde indexatie van 80% van de prijsinflatie per jaar (naar beneden afgerond op een veelvoud van 5%)
- Vanuit evenwichtssituatie: 95%. Als het pensioenfonds uit reservetekort is, mag een hoger pensioenresultaat dan 90% worden verwacht. De dekkingsgraad is dan echter naar verwachting nog onvoldoende om volledige toelagenverlening (i.e. een pensioenresultaat van 100%) te realiseren.

Bij een slechtweersscenario zou minimaal een nominaal pensioen moeten kunnen worden behaald. Partijen beseffen echter dat in zo'n scenario dat niet altijd mogelijk is en dat het pensioenfonds de pensioenen zelfs heeft moeten verlagen. In een slechtweersscenario moet het pensioenresultaat minimaal 60% zijn.

Het risico bestaat dat pensioenen verlaagd moeten worden omdat de financiële positie dat vereist. Hoe het Bestuur hiermee omgaat, verschilt per situatie:

- Verlaging vanwege een structureel dekkingstekort: deze moeten onvoorwaardelijk worden doorgevoerd. Relatief kleine kortingen (bijvoorbeeld de 3,5% in 2013) kunnen in één keer worden doorgevoerd. Immers spreiding vermindert de uiteindelijke korting niet.
- Verlaging omdat de komende 10 jaar onvoldoende herstel wordt verwacht: dit zijn voorwaardelijke kortingen. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat een gespreide korting wordt stopgezet omdat het pensioenfonds zich sneller herstelt dan verwacht. Herstel van eerdere kortingen is echter onder zeer strikte voorwaarden mogelijk. Het Bestuur wil dan ook de maximale termijn van 10 jaar benutten om een voorwaardelijke korting te spreiden.
- In uitzonderlijke situaties kan het Bestuur sneller korten.

Het risico op de korte termijn wordt uitgedrukt in de wettelijk vereiste solvabiliteitsbuffer. Deze bedraagt voor het beleggingsprofiel van het pensioenfonds rond 20%. Hierbij wordt door partijen een bandbreedte toegestaan van $\pm 5\%$.

De haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets is een toets die inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. De economische scenario's zijn voorgeschreven. In de haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een veelvoud aan economische scenario's (stochastische analyse).

De haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- De gevolgen van de financiële opzet van het Fonds;
- De verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- De consistentie en evenwichtigheid van het beleid;
- De haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid;
- De herstelkracht van het Fonds.

De belangrijkste uitkomst waarnaar gekeken wordt in de haalbaarheidstoets is het pensioenresultaat. Dit is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Hiervoor zijn de volgende criteria bepaald:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau blijft boven de door het pensioenfonds gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat van 90%; en/of
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario wijkt niet teveel af van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het pensioenfonds hiervoor de maximale afwijking heeft vastgesteld op 40%.

Indien bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet wordt voldaan aan een van de criteria uit de aanvangshaalbaarheidstoets, dan treedt het pensioenfonds in overleg met de sociale partners om te bezien of, en zo ja welke, maatregelen genomen moeten worden.

Het pensioenfonds laat jaarlijks voor 1 juli een haalbaarheidstoets uitvoeren en de resultaten ervan evalueren. Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt gemonitord in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Jaarlijks wordt vanuit de feitelijk financiële positie van het pensioenfonds getoetst of het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door het pensioenfonds gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

Daarnaast is ook getoetst of:

1. het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is; en
2. het pensioenfonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen.

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de haalbaarheidstoets in 2020 afgezet tegen de gestelde grenzen en voorwaarden.

	Risicohouding (lange termijn)	2020	2019	
Toetsing – verwacht pensioenresultaat	Ondergrens / maximale afwijking	Resultaat	Resultaat	Voldaan
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	90%	95,2%	100,2%	ja
Slechtweersscenario		69,1%	76,1%	
Afwijking t.o.v. mediaan	40%	27,4%	24,0%	ja

Tabel 6

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2020 voldoen aan de door het pensioenfonds vastgestelde ondergrens en maximale relatieve afwijking:

- Het verwachte pensioenresultaat is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%
- De relatieve afwijking ten opzichte van de mediaan is lager dan de vastgestelde maximale relatieve afwijking van 40%

Zowel de mediaanuitkomst als de uitkomst in het slechtweersscenario is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. De stijging van de uitkomst in het slechtweersscenario is hierbij groter dan die van de mediaanuitkomst, waardoor de relatieve afwijking t.o.v. de mediaan kleiner is geworden.

De uitkomsten van de (aanvangs)haalbaarheidstoets en de toelichting daarbij worden gedeeld met het Verantwoordingsorgaan en de sociale partners. In het jaarlijks oordeel en de daaruit voortvloeiende rapportage voor het jaarverslag van het pensioenfonds zal het Verantwoordingsorgaan haar oordeel over deze uitkomsten meenemen.

Uitbesteding

De uitvoerende werkzaamheden voor het pensioenbeheer en vermogensbeheer zijn uitbesteed.

- Centric PAIS geeft uitvoering aan het pensioenbeheer;
- BlackRock en NN IP (tot 10 december 2020) dragen zorg voor de uitvoering van het vermogensbeheer;
- De custodian is CACEIS (voorheen KAS BANK).

Het Bestuur stelt kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. In het contract met de pensioenbeheerder is een Service Level Agreement (SLA) opgenomen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de te leveren prestaties bij een groot aantal processen dat de pensioenbeheerder uitvoert voor het Fonds. Het Fonds wordt periodiek geïnformeerd over de realisatie van de SLA-afspraken. Daarnaast vindt er periodiek overleg plaats over allerlei lopende zaken. Afspraken met hen worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Met de vermogensbeheerders BlackRock en NN IP zijn beleggingsmandaten afgesproken, waarin onder meer specifieke beleggingsrichtlijnen en –restricties zijn opgenomen. Middels de ontvangen beleggingsrapportages monitort het Bestuur de prestaties van de vermogensbeheerders. In december 2020 is afscheid genomen van NN IP en is het vermogen onder beheer ondergebracht bij BlackRock.

Verder maakt het Fonds gebruik van ISAE 3402-rapportages, om zicht te krijgen op de effectieve werking van de interne beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners. Een ISAE 3402-rapportage is een rapportage van de uitbestedingsorganisatie voorzien van een oordeel van een onafhankelijke auditor. Hierin geeft de auditor van de uitbestedingsrelatie aan of de uitbestedingsorganisatie zijn, in de rapportage genoemde processen, op orde heeft en of de beheersmaatregelen in de processen gedurende een bepaalde periode effectief hebben gewerkt. De werkzaamheden en resultaten van de verschillende uitbestedingspartners van het Fonds

worden periodiek geëvalueerd, waarbij wordt nagegaan of de uitbestedingsrelatie nog aan de eisen voldoet en bijdraagt aan het behalen van de doelen. Op basis van de evaluatie kan worden besloten tot het bijstellen of beëindigen van de relatie.

CACEIS maakt gebruik van onderuitbestedingspartij Atos Nederland B.V. Deze partij verzorgt de hosting en het onderhoud van IT applicaties. CACEIS maakt gebruik van de carve-out methode hetgeen betekent dat de beheersmaatregelen van het uitbestede proces bij Atos Nederland B.V. niet vallen onder de ISAE verklaring van CACEIS. Om inzicht te krijgen in de controle van de processen bij Atos is de ISAE 3402 verklaring van Atos Nederland B.V. opgevraagd en beoordeeld.

In de geanalyseerde rapporten van BlackRock en NN IP zijn geen materiële bevindingen gerapporteerd.

In het rapport van CACEIS zijn ook geen materiële bevindingen gerapporteerd. Het rapport van Atos bevat bevindingen die leiden tot een oordeel met beperking. De bevindingen hadden te maken met de aantoonbaarheid van maatregelen op het gebied van fysieke toegangsbeveiliging tot het data center. De bevindingen zijn echter van dien aard dat na nadere evaluatie er vanuit CACEIS geen behoefte geweest is voor het nemen van aanvullende maatregelen. Het Bestuur heeft CACEIS verzocht Atos extra aandacht te vragen voor de Physical Security bij Atos omdat dit in 2018 ook tot bevindingen leidde.

Het rapport van Centric PaIS bevat een verklaring met beperking. In de rapportage zijn een 5-tal bevindingen opgenomen, waarbij 1 een beperking betreft op de doelstelling van het changemanagement: *Beheersmaatregelen waarborgen met een redelijke mate van zekerheid dat wijzigingen en implementaties van nieuwe systemen op een beheerste wijze worden uitgevoerd, geaccordeerd, getest, goedgekeurd en gedocumenteerd.* De interne beheersmaatregelen werkten niet effectief om de interne beheersdoelstelling te behalen gedurende de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Oorzaak hiervoor is dat een tussentijdse MAIA-release beperkt is getest. Centric geeft hiervoor als verklaring, dat zij de afweging moesten maken tussen het voldoen aan wettelijke verplichtingen door pensioenfondsen of het voldoen aan de doelstelling van het changemanagementproces. Na het zorgvuldig afwegen van de risico's heeft het eerste zwaarder gewogen. Als onderdeel van de zorgvuldige afweging is overleg geweest met de leverancier. Andere gerenommeerde uitvoerders hadden de release wel getest en in productie genomen. Centric heeft kunnen vaststellen dat dit na productionname niet tot bevindingen of incidenten heeft geleid.

Teneinde inzicht te verkrijgen in de impact van deze beperking op de overige beheersmaatregelen, heeft EY voor iedere applicatiebeheersmaatregel en IT-afhankelijke beheersmaatregel een additionele analyse uitgevoerd, waarin zij hebben beoordeeld wat de invloed op de betreffende applicatie is. Op basis van deze analyse heeft EY vastgesteld dat de effectieve werking van de overige beheersmaatregelen en bijbehorende beheersingsdoelstellingen niet zijn beïnvloed door de beperking op changemanagement en derhalve hebben gewerkt.

Bestuursvergaderingen

Het Bestuur van het Fonds heeft het afgelopen jaar elf maal regulier vergaderd. De belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest zijn:

- Financiële positie;
- Nieuw Pensioenstelsel;
- Nieuwe wetgeving IORP II;
- Covid 19 impact;
- Integraal Risicomanagement (en evaluatie hiervan);
- Code pensioenfondsen;
- Situatie Centric PAIS;
- Actualiseren diverse fondsdocumenten;
- Risicohouding;
- Enquête onder deelnemers;

- Opvolging aanbevelingen;
- Update van Fonds grondslagen en sterfte tabel;
- Migratie pensioenadministratie van Maia naar Axylife;
- Transitie vermogen van NN IP naar BlackRock;
- Premie vaststelling voor nieuwe 5-jaarsperiode.

In het kader van de reguliere beleidscyclus heeft het Bestuur onder meer vergaderd over de jaarrekening, beleidsstukken, zelfevaluatie van het Bestuur, de toeslagverlening per januari 2021 en de inkoop van voorwaardelijk pensioen.

Communicatie

Communicatie met de deelnemers van het Fonds vindt plaats via de website, diverse mailingen en bijeenkomsten. De website voldoet aan de eisen van deze tijd en wordt aantoonbaar vaak bezocht. Deelnemers en andere partijen kunnen op een overzichtelijke wijze de informatie vinden waar ze naar op zoek zijn. Tevens is het Pensioen123 volledig geïntegreerd waarbij er tevens een versie in het Engels kan worden gedownload.

Vanwege de maatregelen rondom het Covid-19 virus was het niet mogelijk om een fysieke (jaarlijkse) informatiebijeenkomst te organiseren voor de deelnemers. Op donderdag 22 oktober 2020 heeft het Fonds de jaarlijkse informatiebijeenkomst van het pensioenfonds in de vorm van een ronde tafel gesprek gehouden. Via internet kon het gesprek worden bijgewoond. Ook was er gelegenheid om vragen in te dienen.

Nieuwe medewerkers worden op de hoogte gebracht van hun pensioenregeling middels de presentaties die (twee)maandelijks gegeven worden door een medewerker van het pensioenbureau. Human Resource managers (HRM) en medewerkers worden jaarlijks bijgepraat over de pensioenregeling en het pensioenfonds. Tevens wordt HRM op regelmatige basis geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het Fonds.

De verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële uitkomsten vindt plaats in de jaarrekening. Tijdens de jaarlijkse informatiebijeenkomst wordt hier nadere toelichting op gegeven.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het Fonds is beschikbaar via het Uniforme Pensioen Overzicht (UPO) en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2020 hebben alle actieve deelnemers, slapers, arbeidsongeschikten en ex-partners een UPO ontvangen. Daarnaast biedt het Fonds via de website een pensioenplanner aan, waarmee op basis van actuele gegevens verschillende pensioenscenario's kunnen worden doorgerekend.

De communicatiecommissie heeft het communicatiebeleidsplan 2020 geüpdatet en voor advies aan het Bestuur en het VO voorgelegd. Het communicatiebeleidsplan is per februari 2020 definitief geworden.

In 2020 is een enquête gehouden onder deelnemers. Het doel van de enquête was tweërlei: enerzijds om informatie binnen te halen om de communicatie te kunnen optimaliseren, anderzijds om de deelnemers te informeren over de pensioenregeling en eventuele verkeerde percepties te kunnen adresseren. De respons was met 20% goed te noemen.

Uit de resultaten van de enquête blijkt dat de informatiebronnen (de website van het Fonds, MijnPensioenOverzicht.nl en de pensioenplanner) goed worden gewaardeerd, evenals georganiseerde bijeenkomsten en de informatie vanuit bureau pensioenzaken. Bij deze laatste zit van alle bronnen de grootste tevredenheid. Het callcenter van Centric scoort niet goed uit de enquête, een kwart van de respondenten is daar ontevreden over. Met Centric is eind 2020 een verbeterplan opgezet om de kwaliteit van de service van het callcenter te verbeteren.

Ook blijkt uit de resultaten dat er percepties zijn over o.a. pensioenpotjes, werkgeversaandeel in de premie en rendement van het Fonds die niet reëel zijn. Het Fonds wil daar aandacht aan besteden via doelgroepcommunicatie. In het communicatiebeleidsplan 2021 wordt dit nader uitgewerkt.

Uit de enquête blijkt verder dat er veel vertrouwen is in het Bestuur en in het gevoerde beleid. Van de respondenten heeft gemiddeld 77% dit aangegeven. Bij de gepensioneerden lag het percentage nog iets hoger met 84%. Bij de werknemers lag dit percentage op 70%.

Beloningsbeleid

Bestuursleden en leden van het VO die in loondienst werkzaam zijn bij Thales Nederland B.V. ontvangen geen vergoeding van het Fonds voor hun werkzaamheden voor het Bestuur of VO.

Gepensioneerde leden van het Bestuur en van het VO ontvangen een reiskostenvergoeding indien er wordt gereisd voor een opleiding of workshop. Er worden geen andere vergoedingen aan bestuursleden ten laste van het Fonds verstrekt.

De leden van de RvT ontvangen een vergoeding voor hun werkzaamheden, evenals een vergoeding voor reiskosten.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het Fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

(in duizenden euro's)	Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 31 december 2019	1.617.360	1.418.983	114,0%
Beleggingsresultaten / rentetoevoeging	188.934	-4.634	13,7%
Toeslagverlening		35	0,0%
Premiebijdragen / pensioenopbouw	33.609	45.902	-1,3%
Pensioenuitkeringen	-35.668	-35.680	0,3%
Uitvoeringskosten	-999	-749	0,0%
Wijziging marktrente		168.071	-12,1%
Overgedragen pensioen	347	586	0,0%
Overige	988	-34.058	1,2%
Stand per 31 december 2020	1.804.571	1.558.456	115,8%

Tabel 7

De verandering in de dekkingsgraad is voornamelijk het gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- een verdere daling van de rentetermijnstructuur;
- positieve beleggingsresultaten.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(in duizenden euro's)	2020	2019	2018
Premieresultaat incl. kosten	-12.293	-4.196	-3.348
Interestresultaat	25.462	124.732	-86.622
Overig resultaat	34.569	-460	11.104
Totaal resultaat	47.738	120.076	-78.866

Tabel 8

Voor de verdere analyse van het saldo van baten en lasten wordt verwezen naar de actuariële analyse in de actuariële paragraaf.

De oorzaak van het negatieve premieresultaat is het grote verschil tussen de nominale marktrente en het verwachte rendement waarop de gedempte premie (en waaraan de kostendekkendheid van de feitelijke premie wordt getoetst) is gebaseerd.

De werkelijke kosten van de pensioenopbouw in een jaar worden berekend op basis van de nominale marktrente (voor 2020 circa 0,9%). Het verwachte rendement - zelfs rekening houdend met een afslag voor toeslagverlening - is significant hoger (circa 2,7%), wat betekent dat de gedempte kostendekkende premie lager is dan de kosten van de pensioenopbouw op basis van de marktrente. Omdat de feitelijke premie gebaseerd is op de gedempte kostendekkende premie komt er bij een lage marktrente minder premie binnen bij het pensioenfonds dan de pensioenopbouw op basis van de marktrente kost.

Het premieresultaat is het verschil tussen de binnenkomende premie en de kosten van de opbouw.

De afgelopen jaren is de marktrente steeds veel lager geweest dan het verwachte rendement binnen de premiestelling met de weergegeven negatieve resultaten op premie als gevolg.

De rentetermijnstructuur ultimo 2020 kwam voor de verplichtingen van het Fonds overeen met een gemiddelde rente van afgerond 0,07% (2019: 0,63%).

Solvabiliteitseisen

Het minimaal vereist eigen vermogen is bepaald conform artikel 11 van het Besluit FTK pensioenfondsen en bedraagt 4,2% van de totale technische voorzieningen. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt daarmee 104,2%.

Het vereist eigen vermogen bedraagt eind 2020: 326.319 miljoen (2019: 306.709 miljoen) euro en de vereiste dekkingsgraad 120,9% (2019: 121,7%) op basis van de strategische beleggingsmix (op basis van de feitelijke mix is de vereiste dekkingsgraad 120,6% (2019: 121,8%).

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De feitelijke dekkingsgraad wordt bepaald door het pensioenvermogen van het Fonds te delen door de totale technische voorzieningen. Per 31 december 2020 bedraagt de feitelijke dekkingsgraad 115,8% en de beleidsdekkingsgraad 107,6%. De beleidsdekkingsgraad is dus hoger dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, maar lager dan de vereiste dekkingsgraad. Het Fonds heeft daarmee per 31 december 2020 een dekkingoverschot en een reservetekort.

Uitvoeringskosten

Het Bestuur heeft de ambitie om uitvoeringskosten meer inzichtelijk en transparant te maken. Gezien het verschillende karakter wordt bij het geven van inzicht afzonderlijk aandacht besteed aan pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten.

<i>(in duizenden euro's)</i>	2020	2019	2018
Pensioenbeheer			
Pensioenuitvoeringskosten	1.093	1.099	1.224
Kosten per deelnemer	0,277	0,291	0,350
Vermogensbeheer			
Beheerkosten	4.271	3.924	3.782
Transactiekosten	4.422	2.712	2.618
Overige kosten	1.754	1.668	1.461
Totaal	10.447	8.304	7.861
Kosten van vermogensbeheer excl. transactiekosten (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,37%	0,36%	0,38%
Transactiekosten (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,27%	0,18%	0,19%
Totaal (in % van het gemiddeld belegde vermogen)	0,64%	0,54%	0,57%

Tabel 9

De pensioenbeheerkosten worden berekend als kosten per deelnemer. Het aantal deelnemers is gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden per jaareinde en komt ultimo 2020 uit op 3.943 (2019: 3.782) deelnemers.

De vermogensbeheerkosten en transactiekosten zijn als percentage van het gemiddeld belegde vermogen uitgedrukt. Het gemiddeld belegd vermogen is berekend volgens de definities van de Pensioenfederatie.

Bij de berekening van de uitvoeringskosten, worden tevens meegenomen de kosten voor het pensioenfonds en pensioenbureau. Deze worden sinds 2015 niet meer door Thales aan het Fonds doorbelast (en dus niet verantwoord in de jaarrekening), maar voor de transparantie worden deze geschatte kosten die bedragen 467 duizend euro (2019: 425 duizend euro), wel meegenomen. Deze kosten worden deels toegerekend aan pensioenbeheer en deels aan vermogensbeheer.

Pensioenbeheer

De pensioenuitvoeringskosten bestaan onder meer uit kosten voor de uitbestede administratie, actuariële advieskosten en kosten van toezicht. Een verdere specificatie staat in de toelichting bij de jaarrekening. De totale uitvoeringskosten zoals verantwoord in de jaarrekening bedragen in 2020 999 duizend euro (2019 1.014 duizend euro). Bij de berekening van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer, worden tevens meegenomen de toegerekende kosten voor het pensioenfonds en pensioenbureau 93 duizend euro (2019: 85 duizend euro).

De pensioenbeheerkosten zijn iets gedaald ten opzichte van 2019. Het aantal actieve deelnemers is gestegen. Hierdoor komen over 2020 de kosten per deelnemer lager uit.

Uit de kostenbenchmark over 2019 van Sprenkels & Verschuren komen de kosten van het Fonds (291 euro) met 83 euro onder de mediaan van 374 euro van de pensioenbeheerkosten van de ondernemingspensioenfondsen.

Over 2020 komen de kosten per deelnemer uit op 277 euro, dat is lager dan de mediaan uit 2019. Gegevens uit de kostenbenchmark voor 2020 zijn ten tijde van de publicatie van het bestuursverslag nog niet voorhanden.

Vermogensbeheer

Bedragen x € 1.000	beheer		geschatte		2020	2020
	kosten	in %	transactie	in %	totale	in
			kosten		kosten	%
<u>Portefeuillebeheerkosten</u>						
Vastgoed	645	0,04	255	0,02	900	0,06
Aandelen	1.322	0,08	2.251	0,14	3.573	0,22
Vastrentende waarden	1.865	0,11	1.866	0,11	3.731	0,22
Cash	2	0,00	1	0,00	3	0
Kosten overlay beleggingen	437	0,03	49	0,00	486	0,03
Totaalkosten toe te wijzen aan categorieën	4.271	0,26	4.422	0,27	8.693	0,53
<u>Overige vermogensbeheer kosten</u>						
Kosten pensioenfonds en pensioenbureau					374	0,02
Bewaarloon					142	0,01
Advieskosten						
vermogensbeheer					461	0,03
Overige kosten					777	0,05
Totaal overige vermogensbeheer kosten					1.754	0,11
Totaal vermogensbeheer kosten (inclusief transactiekosten)					10.447	0,64
Totaal vermogensbeheer kosten (exclusief transactiekosten)					6.025	0,37
Gemiddeld belegd vermogen 2020	1.637.369					

Tabel 10

Bovenstaande tabel is zoveel mogelijk opgesteld om kosten, die in hoofdzaak rechtstreeks van het beleggingsresultaat worden afgetrokken, te identificeren en zichtbaar te presenteren.

De beheerkosten zijn goed aan de beleggingscategorieën toe te wijzen, aangezien hier met de vermogensbeheerders afspraken over zijn gemaakt. Kosten die niet direct toe te wijzen zijn, worden naar rato van vermogen aan een categorie toegerekend.

Onderdeel van de beheerkosten zijn de Total Expense Ratio (TER), dit betreft kosten die binnen beleggingsfondsen direct ten laste van het resultaat gebracht worden. Deze kosten zijn geschat op basis van de voorlopige TER ratio's van de fondsen en het gemiddeld beheerde vermogen per fonds.

De transactiekosten betreffen kosten die samenhangen met de transacties zoals bijvoorbeeld aankoopen en verkopen. Sinds 2018 zijn hierin ook opgenomen de transactiekosten die binnen de fondsen worden gemaakt. Een deel van deze kosten is gebaseerd op schattingen. Voor deze schattingen is gebruik gemaakt van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De advieskosten vermogensbeheer betreffen voor 424 duizend euro kosten voor Strategisch Advies. De overige kosten betreffen de kosten voor externe adviseur van de beleggingsadviescommissie en de kosten voor fiscaal advies betreffende vermogensbeheerkosten.

De Overige kosten fondsen, die genoemd worden in tabel 10, betreffen de kosten die in rekening worden gebracht door de custodian. Dit zijn o.a. administratiekosten en bankkosten.

Kostenbenchmark

Uit de kostenbenchmark over 2019 van Sprenkels & Verschuren komen de kosten van het Fonds met 0,36% net iets boven de mediaan (0,33%) uit van de vermogensbeheerkosten van de ondernemingspensioenfondsen. De transactiekosten van het Fonds zaten met 0,18% ruim boven de mediaan van 0,08%.

Over 2020 komen de vermogensbeheerkosten iets hoger uit op 0,37%, dat is net iets boven de mediaan uit 2019. De transactiekosten zijn gestegen ten opzichte van 2019 en komen met 0,27% ruim boven de mediaan van 2019.

Gegevens uit de kostenbenchmark voor 2020 zijn ten tijde van de publicatie van het bestuursverslag nog niet voorhanden.

De hogere transactiekosten van het Fonds kunnen als volgt worden toegelicht:

Actief beheer: het Fonds belegt hoofdzakelijk in actieve beleggingsfondsen. De transactiekosten van actief beheer zijn hoger dan de kosten van passief beheer;

Methode van inschatting van (indirecte) transactiekosten: de kosteninschatting is grotendeels afhankelijk van welke methodiek er gebruikt wordt voor het berekenen van (indirecte) transactiekosten. Hiervoor worden diverse methodes gehanteerd door verschillende asset managers. BlackRock en NN IP hanteren veelal de PRIIP methode, alsook de MiFID II methode. Deze beide methodes geven een gedetailleerd inzicht in de totale transactiekosten.

Bij de kosteninschatting wordt gekeken naar het transactie volume en de *estimated transaction costs* (die wordt gebaseerd op de spreads). De spreads voor veel beleggingscategorieën lagen in de periode maart 2020, aan het begin van de Covid-uitbraak in Europa, een stuk hoger in vergelijking met 2019. De verminderde liquiditeit in deze periode heeft tot een stijging van de transactiekosten geleid.

De hoge transactiekosten kunnen voor een klein deel worden verklaard door de transitie van NN IP naar BlackRock. Deze transactiekosten bedroegen in totaal 650 duizend euro (0,04%).

Aansluiting met jaarrekening

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Vermogens- beheerkosten	Transactie- kosten	Overige kosten	Totaal
Kosten opgenomen in de jaarrekening	3.329		1.421	4.750
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	883	4.422		5.305
Verschil met bestuursverslag	59		333	392
Totale vermogensbeheer- en transactiekosten	4.271	4.422	1.754	10.447

Tabel 11

De vermogensbeheerkosten bestaan uit kosten van BlackRock en NN IP. De beheerkosten van BlackRock worden rechtstreeks in rekening gebracht aan het Fonds en worden zichtbaar in de jaarrekening verantwoord als vermogensbeheerkosten ten laste van het beleggingsresultaat. De beheerkosten van NN IP werden voorheen ten laste gebracht van het beleggingsresultaat, maar worden nu ook rechtstreeks in rekening gebracht bij het pensioenfonds. Een uitzondering hierop betreft de fees voor iShares en Eurosirir, deze worden binnen de fondsen verrekend.

De vermogensbeheerkosten zoals opgenomen in het bestuursverslag sluiten niet aan op de kosten in de jaarrekening. Per saldo wordt in het bestuursverslag 392 duizend euro meer kosten opgenomen dan in de jaarrekening wordt verantwoord. Dit verschil wordt als volgt verklaard.

Verschil in vermogensbeheerkosten

Het Fonds heeft op basis van de niet-euro beleggingen recht op een gedeeltelijke teruggave van de betaalde btw op vermogensbeheerkosten. De verwachte teruggave over het jaar 2020 wordt in mindering gebracht op de kosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en bedraagt voor vermogensbeheerkosten 289 duizend euro.

De werkelijke teruggave over 2019 wordt in de jaarrekening bij de vermogensbeheerkosten verantwoord als bate en bedraagt 348 duizend euro. Het verschil tussen de teruggave 2020 en teruggave 2019 bedraagt 59 duizend euro.

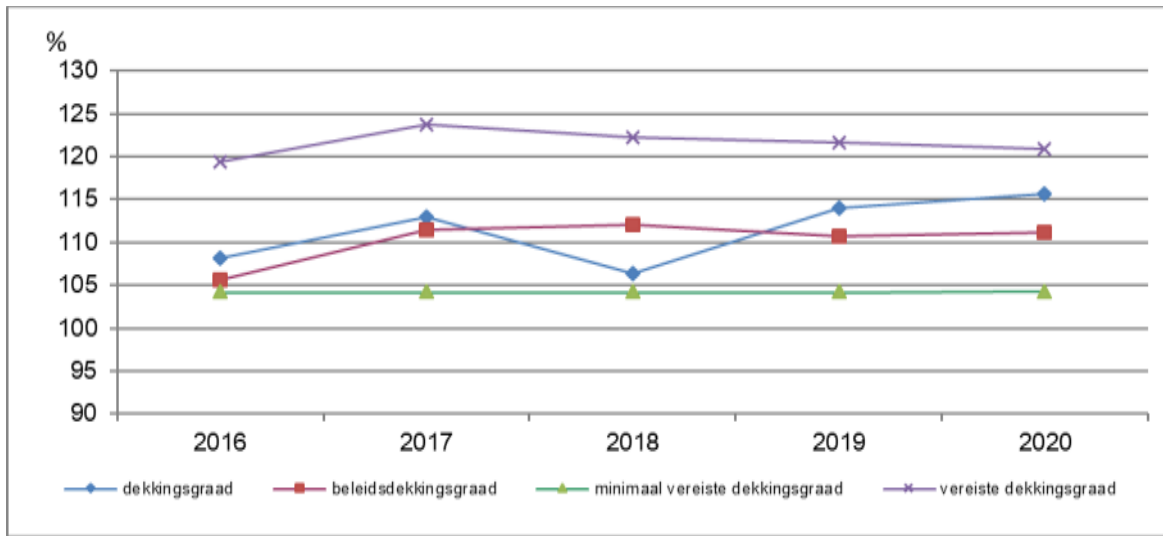
Verschil in overige kosten

Het verschil in de overige kosten heeft te maken met de kosten voor pensioenfonds en pensioenbureau (374 duizend euro) en de btw-teruggave voor de overige kosten (41 duizend euro). De kosten voor het pensioenbureau worden sinds 2015 niet meer door Thales aan het Fonds doorbelast (en dus niet verantwoord in de jaarrekening), maar voor de transparantie worden deze geschatte kosten wel meegenomen bij de berekening van de totale vermogensbeheerkosten.

De verwachte btw-teruggave over de overige kosten in het jaar 2020 wordt in mindering gebracht op de kosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en bedraagt voor *overige kosten* 41 duizend euro.

Financiële positie

In de afgelopen jaren hebben de dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad, het vereist eigen vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen zich als volgt ontwikkeld:

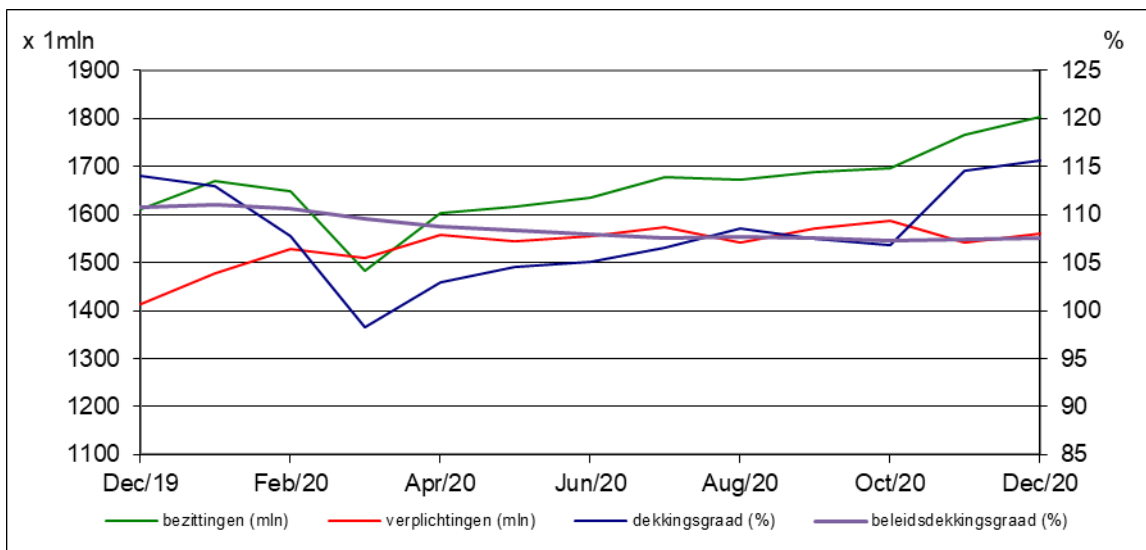
Figuur: 1

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad een belangrijke indicator voor bijna alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Per 31 december 2020 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 107,6%.

Om de juistheid van de maandelijkse berekening van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad te waarborgen, zijn de interne beheersmaatregelen versterkt. De uitvoering van de bijbehorende werkzaamheden binnen Centric Pais vindt plaats volgens interne richtlijnen waarin voorschriften en procedures zijn opgenomen aangaande de manier van werken, de controle en de archivering. Een belangrijk instrument hierbij is de reviewprocedure die waarborgt dat de werkzaamheden worden gecontroleerd op technisch detailniveau en op methodologie conform het vier-ogenprincipe.

De volgende grafiek geeft de maandelijkse ontwikkeling weer van de dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad, bezittingen en verplichtingen over het boekjaar:

Figuur: 2

Minimaal vereist eigen vermogen, vereist eigen vermogen en herstelplan

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2020 104,2%. De vereiste dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2020 120,9%.

Per 31 december 2020 was de beleidsdekkingsgraad van het Fonds 107,6% en lag daarmee onder de vereiste dekkingsgraad. Er is daarom nog steeds sprake van een reservetekort.

Het Fonds heeft in maart 2021 het herstelplan verstuurd naar DNB. Uit het herstelplan blijkt dat het Fonds voldoende herstelkracht heeft om de vereiste dekkingsgraad binnen de geldende hersteltermijn te bereiken. Bij het opstellen van het herstelplan heeft het Bestuur zich laten ondersteunen door externe adviseurs. Het herstelplan is opgesteld met inachtneming van de door DNB voorgeschreven uitgangspunten. Nadrukkelijk merken wij op dat inherent aan de modelmatige aanpak ook het herstelplan een benadering van de werkelijkheid is. Dit betekent dat de werkelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad in positieve of negatieve zin kan afwijken van het verwachte herstelpad, waardoor het Fonds zich sneller of langzamer kan herstellen dan voorzien.

In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken opgenomen. Onder de nieuwe regelgeving dient er gekort te worden op de pensioenaanspraken indien de dekkingsgraad 5 jaar op rij lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Een eventuele korting mag ineens of verspreid over 10 jaar worden verwerkt. Dit is thans niet van toepassing.

Het herstelplan is te raadplegen via de website van het Fonds. Ook worden de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad maandelijks gepubliceerd op de website.

Geen verhoging van de pensioenen

Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is de relatieve stijging van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (afgeleid), met referentieperiode juli-juli. Over deze periode berekende het CBS de mutatie in de CPI op 1,56%.

Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen wenst het Bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. De ALM-studie (Asset Liability Management) is maatgevend voor de verdeling over de beleggingscategorieën. Daarbij moeten de beleggingen voldoen aan kwalitatieve beginselen van veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico's. Bij het bepalen van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met het bepaalde bij en krachtens de Pensioenwet, de verplichtingenstructuur en de financiering van het pensioenfonds zoals vastgesteld in de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever.

Om de doelstelling te realiseren voert het pensioenfonds voor het grootste deel van de portefeuille een 'actieve' beleggingsstijl. Dat wil zeggen: het realiseren van hoger rendement dan de performance van de betreffende benchmarks, binnen de vastgestelde restricties, op basis van de marktvisie van de geselecteerde vermogensbeheerder.

Onder het nFTK worden strengere voorwaarden gesteld aan het indexeren van pensioenaanspraken. Indexeren mag alleen indien de indexatie toekomstbestendig is. De hoogte van de toeslag hangt af van de hoogte van de inflatie alsook van de financiële positie van het Fonds (i.e. de beleidsdekkingsgraad). Als deze dekkingsgraad minder is dan 110% wordt er geen toeslag verleend. Als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110% kan er toeslag worden verleend, afhankelijk van de financiële positie (zie ook Pensioenparagraaf).

De financiële positie kan echter ook dusdanig zijn, dat de pensioenen moeten worden verlaagd.

Voor het besluit tot het verlenen van toeslagen per 1 januari van enig jaar is conform het toeslagbeleid van het Fonds de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober van het voorafgaande jaar leidend, deze bedroeg 107,2%. Dit is lager dan de drempel voor toeslagverlening, waardoor de toe te kennen toeslag 0% van de maatstaf bedraagt. Het Bestuur heeft daarom besloten om per 1 januari 2021 geen toeslag te verlenen op ingegane, opgebouwde en premievrije pensioenen.

Beleggingenparagraaf

2020: alles in het teken van Covid (nou ja, bijna alles)

Het Covid-19 virus dat sinds het begin van het jaar de kop opstak en sinds dat moment niet meer is weggegaan, heeft een grote impact gehad. De schade van het virus is ongekend. Naast het directe menselijke leed, moet hierbij gedacht worden aan de mokerslag die de economie te verwerken heeft gekregen: de zware economische teruggang, de sterke stijging van de werkloosheid en de ongekende stijging van de (staats)schulden. Uiteraard speelden er ook andere thema's, maar zowel de Amerikaanse presidentsverkiezingen, de aanhoudende strijd tussen de economische grootmachten Amerika en China en Brexit speelden tweede viool bij al het Covid-geweld.

Adequaat ingrijpen overheden en centrale banken

Overigens had de schade vele malen groter kunnen zijn, zonder de adequate beleidsreactie die we dit jaar gezien hebben. Werd bij de crisis van 2007-2009 te lang gewacht om de economie te ondersteunen, was er deze keer sprake van een agressief en gecoördineerd ingrijpen door overheden (middels overbruggingsmaatregelen en directe budgettaire bijstand) en centrale banken (middels hernieuwde opkoopprogramma's van staatsobligaties en maatregelen om de liquiditeit in financiële markten te waarborgen).

Een dergelijk ingrijpen lag overigens ook voor de hand. Waar een normale recessie doorgaans het gevolg is van een opgebouwde misallocatie in de economie, was deze recessie het directe gevolg van de lockdowns die door overheden werden opgelegd. Een deel van de economie werd als het ware in kunstmatige coma gebracht, om zo de verspreiding van het virus een halt toe te roepen. Dat het beleid gericht was op het beperken van de schade tijdens deze tijdelijke coma, op het overbruggen van de economische terugval was daardoor logisch.

Financiële markten

Ook in de financiële markten speelde het ingrijpen van beleidsmakers een belangrijke rol. De correctie op de wereldwijde aandelenmarkten in de periode februari-maart was ongekend scherp, het herstel dat in de maanden daarna volgde de snelste die we ooit gezien hebben. Dat de aandelenmarkt zo snel herstelde, terwijl de economie juist zware klappen incasseerde, werd door sommige gezien als een overreactie van de aandelenmarkt. Daar valt overigens wel het een en ander op af te dingen. Zo is voor de waardering van een aandeel niet de huidige winstdaling van belang, maar alle toekomstige gecumuleerde winstverwachtingen. De verwachting is dat de economie relatief snel zal kunnen herstarten als het virus onder controle is, waarmee ook de blijvende schade veel kleiner is dan wat je bij een 'normale' recessie ziet. Tegelijkertijd werd het herstel in de aandelenmarkt voornamelijk gedragen door de technologiesector; dat deel van de economie dat wist te profiteren van de opgelegde overstap naar thuiswerken en e-commerce. Het gunstige verloop van de brede aandelenindices verhult dan ook aanzienlijke verschillen tussen verschillende sectoren en regio's. Daarnaast is er van de verdere daling van de (kapitaalmarkt)rente een stimulerend effect op de aandelenmarkt uitgegaan, terwijl het nieuws van de komst van succesvolle vaccins aan het einde van het jaar de markt verder ondersteunde.

Outlook 2021

De outlook voor 2021 is er eentje die voornamelijk in het teken staat van de verdere ontwikkeling van het Covid-19 virus. Als we het verloop van de wereldwijde infecties bekijken is duidelijk dat we er -ondanks alle maatregelen- nog niet in geslaagd zijn om het virus onder controle te krijgen. Dit negatieve nieuws dient te worden afgezet tegen de positieve ontwikkeling rond de uitrol van de vaccins. De beschikbaarheid van vaccins en de snelheid waarmee er immuniteit tegen Covid-19 kan worden opgebouwd zijn de sleutel die bepalen hoe snel we kunnen terugkeren naar een meer normale wereld. Daarnaast zal ook de overwinning van Biden in de Presidentsverkiezingen en daaraan gekoppeld de nipte zege van de Democraten in het Congres tot een draai in het 'America First' beleid leiden. Weliswaar is het niet waarschijnlijk dat hiermee het conflict tussen Amerika en China uit de weg wordt geruimd, maar dat de nadruk constructiever en meer op samenwerking gericht zal worden, lijkt waarschijnlijk. 2021 wordt daarmee het jaar van herstel, wat kan bijdrage tot een aanhoudende positieve stemming op internationale aandelenmarkten, waarbij de opgelopen waardering overigens wel een punt van zorg is.

Beleggingsbeleid

De strategische verdeling van de beleggingen was ultimo verslagjaar als volgt:

	Strategische norm	Bandbreedte	
		Minimum %	Maximum %
Vastrentende waarden	52,70%	47,70%	57,70%
Aandelen	35,30%	30,30%	40,30%
Vastgoed	10,00%	5,00%	15,00%
Liquide middelen	2,00%	-2,00%	13,00%
Totaal	100,00%		

Tabel 12

De samenstelling van de portefeuille was ultimo verslagjaar als volgt:

	Werkelijk belang	Strategische norm	Afwijking van Strategische norm
Vastrentende waarden	53,48%	52,70%	0,78%
Aandelen	36,30%	35,30%	1,00%
Vastgoed	9,40%	10,00%	-0,60%
Liquide middelen	0,82%	2,00%	-1,18%
Totaal	100,00%	100,00%	

Tabel 13

Vastrentende waarden*

Samenstelling portefeuille vastrentende waarden ultimo 2020 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte		Werkelijk belang
		Minimum %	Maximum%	
Government Bonds	19,90%	14,90%	24,90%	24,66%
Credits	27,00%	22,00%	32,00%	23,44%
High Yield Bonds	2,90%	0,00%	7,90%	2,74%
Emerging Markets Bonds	2,90%	0,00%	7,90%	2,63%
Totaal	52,70%	36,90%	72,70%	53,48%

Tabel 14

* Het LDI (Liability Driven Investments) mandaat wordt gerapporteerd binnen de vastrentende waarden en ook het totaalrendement (tabel 18, Totaal assets) bevat de bijdrage hiervan. Met behulp van het LDI mandaat wordt het renterisico op de verplichtingen deels afgedekt.

Aandelen

Samenstelling aandelenportefeuille ultimo 2020 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk belang
Europe	10,80%	5,80%	15,80%	11,60%
North America	16,80%	11,80%	21,80%	15,53%
Japan	2,80%	0,00%	7,80%	4,19%
Emerging Markets	4,90%	0,00%	9,90%	4,99%
Totaal	35,30%	17,60%	55,30%	36,30%

Tabel 15

Vastgoed

Samenstelling vastgoedportefeuille ultimo 2020 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk belang
Real Estate	10,00%	5,00%	15,00%	9,40%
Totaal	10,00%	5,00%	15,00%	9,40%

Tabel 16

Cash

Samenstelling cash ultimo 2020 (in %)*				
	Strategische norm	Bandbreedte Minimum %	Bandbreedte Maximum %	Werkelijk Belang
Cash	2,00%	-2,00%	13,00%	0,82%
Totaal	2,00%	-2,00%	13,00%	0,82%

Tabel 17

*De strategische norm en het werkelijk belang in bovenstaande tabellen is inclusief rentederivaten en valutaderivaten.

Derivaten

Het pensioenfonds wijst het gebruik van derivaten niet af. Risico en rendement verhoudingen kunnen immers effectief en kostenefficiënt aangepast worden door het gebruik van derivaten. Als algemene randvoorwaarde geldt dat de exposure van de portefeuille inclusief derivatenposities past binnen het strategisch kader.

Per mandaat wordt het gebruik van derivaten nader omschreven en aan voorwaarden verbonden. In een aantal aandelenmandaten is het (tijdelijk) gebruik van futures op de aandelenindex toegestaan om de gewenste aandelenexposure te verkrijgen.

Derivaten vormen als afgeleide beleggingsinstrumenten geen aparte beleggingscategorie. De vermogensbeheerders mogen slechts van derivaten gebruik maken om:

- de risicograad van de beleggingsportefeuille (ten opzichte van de verplichtingen) te verlagen;
- tactische wijzigingen in de portefeuille op een efficiënte wijze tot stand te brengen;
- op defensieve wijze valutarisico's af te dekken door middel van valutatermijntransacties.

Binnen de LDI portefeuille worden naast langlopende staatsobligaties zowel central geclarede als bilaterale renteswaps aangekocht. De vermogensbeheerders zullen uitsluitend onderhandse (OTC) bilaterale derivatencontracten doen aangaan met wederpartijen die voldoen aan de gehanteerde derivatenrichtlijnen ten aanzien van toegestane wederpartijen, met uitzondering van valuta transacties.

De wederpartijen moeten aan de volgende restricties voldoen:

- een rating van tenminste A-(S&P) en/of A3(Moody's);
- er moet een ISDA Master Agreement zijn afgesloten.

Het gebruik van derivaten op enige andere wijze is slechts toegestaan na overleg met en goedkeuring van het Bestuur van het pensioenfonds. De totale portefeuille inclusief derivatenposities dient te allen tijde binnen de vermelde randvoorwaarden te blijven.

Beleid afdekking renterisico

Het Bestuur heeft een dynamisch renteafdekkingsbeleid vastgesteld, waarbij het niveau van afdekken kan variëren afhankelijk van onder andere de ontwikkeling van de marktrente en het niveau van de dekkingsgraad. Het niveau van renteafdekking kan daarbij variëren tussen de 50 en 80 procent. Het Fonds blijft de renteafdekking zien als een belangrijk instrument van balansmanagement.

Beleid afdekking valutarisico

Het Fonds dekt binnen de zakelijke waarden portefeuille strategisch 50% van het valutarisico van belangrijke valuta als het Britse Pond, de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen af. Er is gekozen voor 50% afdekking van betreffende valuta exposure omdat de verplichtingen van het Fonds in euro gedenomineerd zijn en er op lange termijn niet wordt verwacht winst of verlies te maken op de betreffende valuta exposures. De valuta gerelateerd aan de Emerging Market exposure worden niet afgedekt.

Binnen de vastrentende waarden portefeuille worden vreemde valuta voor 100% afgedekt, met uitzondering van de positie obligaties uit opkomende markten. Belangrijke overweging om bij vastrentende waarden 100% valuta afdekking toe te passen, is dat valuta resultaten anders een te groot effect kunnen hebben binnen deze asset class, gezien het verwachte rendement en de volatiliteit binnen deze asset class. Binnen Emerging Markets debt (local currency) wordt geen valuta hedge toegepast omdat dit vaak relatief duur is en omdat het Fonds binnen deze categorie juist wil profiteren van de verwachte economische groei.

Rendement 2020

(in %)	Fonds	Benchmark	Relatieve Performance
Vastrentende waarden	14,80	14,70	0,10
Aandelen	9,68	5,07	4,61
Vastgoed	-8,64	-14,82	6,18
Totaal assets	10,67	8,42	2,25
Contributie currency hedge	1,51		
Contributie LDI	*		
Totaal rendement (inclusief derivaten)	12,18		

Tabel 18

* Zie opmerking onder tabel 14.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het Fonds is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. Het Fonds heeft in eerste instantie de doelstelling om een goed en zoveel mogelijk toekomstbestendig pensioen te verzorgen voor haar deelnemers. Onderdeel daarvan is een gedegen beleggingsbeleid met een zorgvuldige en transparante afweging tussen risico en rendement. Het is de visie van het Fonds dat inachtneming van ESG (Environmental, Social en Governance) factoren daar enerzijds een nuttige bijdrage aan kunnen leveren en anderzijds bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van onze wereld.

ESG

Het Fonds is van mening dat het beleggingsbeleid in de eerste plaats zorg moet dragen voor een goed en betrouwbaar pensioen voor alle betrokkenen (deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers) van het pensioenfonds op de lange termijn. Maatregelen op het gebied van Verantwoord Beleggen kunnen daar wezenlijk aan bijdragen. Een portefeuille die rekening houdt met ESG factoren zal volgens onze visie op langere termijn beter presteren dan een portefeuille waarbij geen rekening wordt gehouden met deze factoren omdat met deze ESG factoren naar verwachting een beter lange termijn risico-rendement profiel zal worden bereikt hetgeen de huidige waardering zal doen toenemen. Naar verwachting zullen ondernemingen die de ESG factoren als onderdeel van hun bedrijfscultuur in de waardeketen waarin ze acteren insluiten relatief een in de tijd afnemend beroep doen op de aarde bij het gelijktijdig verbeteren van de gewenste opbrengst in de meest brede zin.

Ook zal een goed geïmplementeerd ESG factoren beleid in een onderneming bijdragen aan een beter geïnformeerde besluitvorming in die onderneming en dit komt naar verwachting het risicomanagement van het pensioenfonds uiteindelijk ten goede. Het ESG beleid biedt het Fonds de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de bedrijven waarin het belegd. In eerste instantie door het uitoefenen van haar stemrecht, maar daar waar mogelijk ook door het beïnvloeden van het beleid van bedrijven om het beter te doen op ESG factoren en zo lange termijn waarde te creëren voor de wereld om haar heen en tegelijkertijd voor de belanghebbenden van het Fonds.

Uitgangspunten bij het ESG-beleid:

- het Fonds zal zich bij de uitvoering laten leiden door haar lange termijn doelstellingen en verplichtingen. ESG-aspecten leveren daar een bijdrage aan.
- het Fonds zal geen beleggingstransacties doen die op grond van het internationale recht zijn verboden of niet voldoen aan door Nederland ondertekende internationale verdragen. Beleggingen die strafbare of maatschappelijk niet geaccepteerde gedragingen bevorderen of in verband staan met schendingen van de mensenrechten of fundamentele vrijheden zullen worden vermeden.
- Naast de geformuleerde “investment beliefs” en het vastgelegde risico/rendementsprofiel worden ESG aspecten zoveel mogelijk betrokken bij beslissingen over het beleggingsbeleid.
- het Fonds is zich bewust van de invloed die beleggers kunnen hebben door stemrecht uit te oefenen en daarmee maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen voor een gewenst beleid bij bedrijven waarin wordt belegd. Door heldere afspraken over de ESG visie te maken met de vermogensbeheerders als uitvoerders van het beleggingsbeleid wordt invulling gegeven aan dit directe vermogen tot beïnvloeding. Daarnaast wordt ook de mogelijkheid benut om door het gebundelde vermogen dat onder beheer is van de vermogensbeheerder deze vermogensbeheerder op basis van de ESG visie te mandateren in informele maar wel heel directe interacties met de directies van de ondernemingen waarin belegd wordt te toetsen en ook te sturen op het belang van de ESG factoren en daarbij duidelijk te maken dat de ESG factoren expliciet meewegen in de beoordeling van de investeringsaantrekkelijkheid van de die betreffende onderneming ten opzichte van vergelijkbare ondernemingen op zowel de kortere als lange termijn. De veranderingsbereidheid van ondernemingen is zo te toetsen en indirect bij te sturen.
- het Fonds vindt dat de portefeuille invulling, inclusief het gebruik van ESG factoren bij de selectie van individuele beleggingen, altijd een goede en volledige afspiegeling moet zijn van de beleggingscategorie.
- het Fonds legt de invulling van het ESG-beleggingsbeleid voor alle onderdelen van de beleggingsportefeuille vast. In de evaluatie van beleggingscategorieën is verantwoord beleggen een specifiek criterium al is het Fonds er zich van bewust haar invloed per beleggingscategorie kan verschillen.
- het Fonds heeft ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt ESG-beleid kan hebben op de omvang van het belegbare universum, de beschikbaarheid van passende benchmarks en de beschikbaarheid daarvan bij vermogensbeheerders, het kostenniveau en het rendement en risico.

UN Principles for Responsible Investments (UN PRI)

De UN PRI vormen een richtlijn voor (institutionele) beleggers op dit terrein. Dit VN-initiatief speelt sinds de introductie in 2006 een grote rol in het vergroten van de bewustwording rond verantwoord beleggen in de wereldwijde beleggingsgemeenschap en het vergroten van de transparantie rond ESG-kwesties (Environmental, Social en Governance aspecten) bij de ondertekenaars. Het Fonds heeft BlackRock en NN IP (tot 10 december 2020) als vermogensbeheerders gecontracteerd en beide vermogensbeheerders hebben de UN PRI richtlijnen onderschreven.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de “vergroening” van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving te introduceren. Eén van de onderdelen gaat over Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen zoals vermogensbeheerders en verzekeringsmaatschappijen. Maar ook pensioenfondsen worden gezien als aanbieders van een financieel product.

Op grond van de SFDR moeten pensioenfondsen rapporteren over hoe ze omgaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving. Het Fonds weegt algemene ESG-criteria (Environmental, Social, Governance) mee bij haar investeringsbeslissingen.

Het Fonds is gestart met het onderzoeken van wat benodigd is om een verklaring omtrent het meewegen van ongunstige effecten te kunnen afgeven. Vanaf 2022 zal een rapportageverplichting gelden voor pensioenfondsen die ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren meewegen. Er zal gerapporteerd moeten gaan worden over een aanzienlijk aantal indicatoren. Het Fonds wil eerst toetsen of het aan deze rapportageverplichtingen kan voldoen, voordat gekozen wordt de ongunstige effecten mee te wegen in de beleggingsbeslissingen.

In de zin van artikel 4 van de Informatieverschaffingsverordening en de nog te verschijnen secundaire wetgeving (‘regulatory technical standards’ oftewel ‘RTS’), houdt het Fonds derhalve formeel nog geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten. De reden om dit (momenteel) niet mee te wegen is dat het Fonds (nog) geen beschikking heeft over de gegevens die het inzicht kunnen bieden in wat deze ongunstige effecten zijn.

Het Fonds heeft met de pensioenregeling duurzaam beleggen niet als doel, echter heeft het Fonds wel de visie dat duurzaam beleggen bijdraagt aan haar lange termijn doelstelling. Het pensioenfonds neemt daarom duurzaamheids- en ecologische of sociale criteria mee in haar beleggingsbeleid.

Pensioenparagraaf

Karakteristiek van de pensioenregeling

Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet betreft de karakterisering van de pensioenregeling een uitkeringsovereenkomst (in de vorm van een middelloonregeling met voorwaardelijke na-indexatie).

Herstelplan

Per 31 december 2020 was bij het Fonds sprake van een reservetekort. Het Fonds heeft in maart 2021 het herstelplan verstuurd naar DNB. Hiermee vervalt het reeds bestaande herstelplan. Uit het herstelplan blijkt dat het Fonds voldoende herstelkracht heeft om de vereiste dekkingsgraad binnen de geldende hersteltermijn te bereiken. Onder het nFTK wordt jaarlijks een herstelplan ingediend bij de toezichthouder zolang het vereist eigen vermogen nog niet is bereikt.

Uitvoeringsovereenkomst

De belangrijkste bepalingen omtrent de samenstelling van de kostendekkende premie en het toeslagbeleid zijn:

- Voor de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020 wordt er een vaste premie betaald. In 2020 is de vaste premie vastgesteld voor de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025.
- De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling met na-indexatie. Tevens kwalificeert de regeling als een CDC-regeling. De bestaande praktijk is hiermee verduidelijkt. Werkgever en werknemers betalen samen een premie en alle mee- en tegenvallers zijn voor de (gewezen) deelnemers binnen het Fonds.
- Het pensioenfonds stelt jaarlijks een gedempte kostendekkende premie vast. Bij de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van het verwachte toekomstige rendement op basis van het beleggingsbeleid van het Fonds. Op het rendement vindt een afslag plaats voor toekomstige inflatie.
- Het Fonds houdt een premie-egaliseringsreserve aan. Deze reserve bedraagt maximaal 5 miljoen euro en kan ingezet worden mocht de benodigde gedempte kostendekkende premie op enig moment hoger zijn dan de feitelijke premie.
- Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden (zie hieronder).

Toeslagverlening (indexatie)

Het Fonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid, gebaseerd op de ambitie de pensioenen waardevast te houden. De daarbij gehanteerde maatstaf is de relatieve stijging van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (afgeleid), met referteperiode juli-juli. Het pensioenfonds streeft naar een toeslagverlening die gemiddeld minimaal gelijkwaardig is aan die van Bedrijfstakpensioenfonds PME.

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks vastgesteld door het Bestuur in de decemberversameling en is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober van datzelfde jaar. De eventuele toeslagverlening vindt vervolgens plaats per 1 januari van het daaropvolgende jaar. Er bestaat geen recht op toeslagen en er wordt hiervoor geen reserve aangehouden.

Er zal alleen toeslagverlening plaats kunnen vinden, voor zover dit toekomstbestendig is. Dat wil zeggen dat de financiële positie van het pensioenfonds zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage ook naar verwachting in de toekomst uitgekeerd zal kunnen worden. Hierbij hanteert het Bestuur de onderstaande beleidsstaffel als leidraad. Deze staffel geldt slechts als uitgangspunt. Bij de jaarlijkse besluitvorming zal het Bestuur andere relevante economische omstandigheden (zoals economische vooruitzichten en verwachte bestandsontwikkeling) in ogenschouw nemen.

De inhoud van de beleidsstaffel luidt als volgt:

<u>Beleidsdekkingsgraad per eind oktober</u>	<u>Toeslagverlening</u>
Lager dan 110%	Nihil.
Tussen 110% en bovengrens	Gedeeltelijk, waarbij lineaire interpolatie wordt toegepast tussen 110% en de vastgestelde bovengrens per 31 oktober van het jaar.
Boven de bovengrens	Volledige toeslagverlening + eventueel inhaaltoeslagen en herstel van kortingen.

De bovengrens wordt jaarlijks vastgesteld, zodanig dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. De bovengrens is afhankelijk van de actuele rente, waardoor hij maandelijks wijzigt.

Voor de toeslagverlening was de bovengrens dit jaar niet relevant, omdat de beleidsdekkingsgraad onder de 110% lag en dus geen toeslag plaats kon vinden.

De bovengrens moet conform wetgeving wel bepaald worden per einde van het boekjaar en komt per 31 december 2020 op 121,8%.

Gemiste indexaties en kortingen

De onderstaande tabellen bevatten een overzicht van de gemiste indexaties vanaf 2007. Voor de premievrije deelnemers en de middelloon gepensioneerden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

1 januari per jaar	Indexatie ambitie %	Toegekende indexatie %	Verschil %	Korting %
2007	1,72	1,72	0,00	
2008	1,29	1,29	0,00	
2009	2,96	0,00	2,96	
2010	-0,11	0,00	-0,11	
2011	1,38	0,00	1,38	
2012	2,42	0,00	2,42	
2013	2,10	0,00	2,10	3,50
2014	1,68	0,00	1,68	
2015	0,59	0,00	0,59	
2016	0,81	0,00	0,81	
2017	-0,32	0,00	-0,32	
2018	1,36	0,14	1,22	
2019	1,73	0,35	1,38	
2020	1,49	0,00	1,49	
2021	1,56	0,00	1,56	
Cumulatief	22,71	3,54	19,17	

Tabel 19

Bij de berekening van het cumulatieve percentage worden de percentages per jaar met elkaar vermenigvuldigd. Hierin is de toeslagverlening per 1 januari 2006 komen te vervallen op basis van het inhaaltoeslagenbeleid (maximaal 15 jaar terug).

Indien de korting van 3,50% uit 2013 wordt verwerkt in de cumulatief gemiste indexatie dan komt het totaal op 22,79% over de betreffende periode.

Voor de actieve deelnemers is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

1 januari per jaar	Indexatie ambitie %	Toegekende indexatie %	Verschil %	Korting %
2007	0,00	0,00	0,00	
2008	4,29	4,29	0,00	
2009	3,01	0,00	3,01	
2010	1,76	0,00	1,76	
2011	1,66	0,00	1,66	
2012	2,16	0,00	2,16	
2013	2,11	0,00	2,11	3,50
2014	2,35	0,00	2,35	
2015	0,59	0,00	0,59	
2016	0,81	0,00	0,81	
2017	-0,32	0,00	-0,32	
2018	1,36	0,14	1,22	
2019	1,73	0,35	1,38	
2020	1,49	0,00	1,49	
2021	1,56	0,00	1,56	
Cumulatief	27,47	4,80	22,67	

Tabel 20

Bij de berekening van het cumulatieve percentage worden de percentages per jaar met elkaar vermenigvuldigd. Hierin is de toeslagverlening per 1 januari 2006 komen te vervallen op basis van het inhaaltoeslagenbeleid (maximaal 15 jaar terug).

Indien de korting van 3,50% uit 2013 wordt verwerkt in de cumulatief gemiste indexatie dan komt het totaal op 26,33% over de betreffende periode.

Inhaaltoeslagverlening

Als de beleidsdekkingsgraad boven het niveau ligt waarbij volledige toeslagverlening conform de ambitie mogelijk is, kan sprake zijn van reparatie van eerder doorgevoerde kortingen en/of inhaaltoeslagverlening. Hierbij worden doorgevoerde kortingen en/of gemiste toeslagen betrokken die tot maximaal vijftien jaar in het verleden liggen. Reparatie van eerder doorgevoerde kortingen gaat hierbij voor op het verlenen van inhaaltoeslagen. Compensatie vindt verder in chronologische volgorde plaats. De korting of gemiste toeslag die het verst terug in de tijd ligt, wordt als eerste gecompenseerd.

Vorbereiding transitie naar nieuw pensioenstelsel

In de zomer van 2020 hebben het kabinet en sociale partners overstemming bereikt over de uitwerking van het pensioenakkoord uit 2019. Hiermee is de weg vrij om te komen tot een nieuw pensioenstelsel, dat uiterlijk 1 januari 2027 in werking moet treden. Belangrijke elementen uit het huidige pensioenstelsel blijven in het nieuwe stelsel behouden, zoals de bestaande verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale facilitering door de overheid.

Er komen twee pensioenregelingen: de bestaande verbeterde premieregeling en het nieuwe pensioencontract.

In het nieuwe pensioencontract spreken sociale partners een pensioendoelstelling af en komen hierbij een passende pensioenpremie overeen. De premies worden door het pensioenfonds collectief belegd. Jaarlijks wordt het collectief behaald beleggingsresultaat vastgesteld, dat vervolgens wordt toegerekend aan de individuele deelnemersgroepen op basis van een vooraf gedefinieerde risicohouding.

In het nieuwe stelsel worden geen aanspraken meer opgebouwd, maar hebben deelnemers een persoonlijk voor de uitkering gereserveerd vermogen. Dit vermogen wordt gebruikt voor de pensioenuitkeringen (gebaseerd op een prudent projectierendement).

Het Fonds heeft de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord nauwgezet gemonitord. Nu de hoofdlijnen van het pensioenstelsel nader zijn uitgewerkt, moeten belangrijke keuzes worden gemaakt, onder meer over de vorm en invulling van de nieuwe pensioenregeling, de wijze van

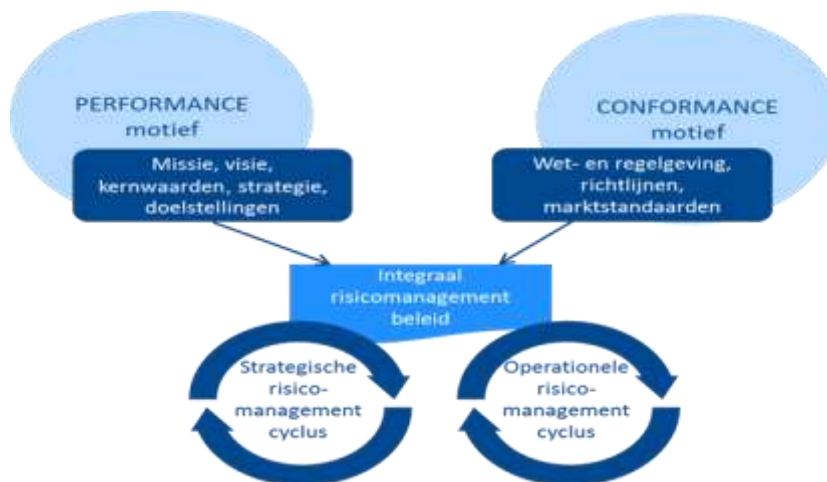
uitvoering en de tijdslijnen. Het Fonds volgt hierin de keuzes die worden gemaakt in de bedrijfstak. Zodra de contouren daarvan helder zijn, zal het Bestuur zich beraden op de beleidsconsequenties van het nieuwe stelsel. Vervolgens zal naar verwachting vanaf 2022 worden gewerkt aan het opstellen van een transitieplan en een implementatieplan om een beheerste en zorgvuldige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te waarborgen. Deelnemers in de regeling worden periodiek geïnformeerd via de nieuwsbrieven en de website.

Risicoparagraaf

Integraal risicomanagement

Het doel van ons integraal risicomanagement (hierna: IRM) is het realiseren van een beheerste en integere bedrijfsvoering die bijdraagt aan het realiseren van onze doelstellingen. Onze missie, visie, strategische doelstellingen en risicohouding zijn het uitgangspunt voor het risicomanagement.

Dit hoofdstuk beschrijft eerst de governance van het risicomanagement bij het fonds. Daarna volgt een algemene beschrijving van het risicomanagementsysteem van het pensioenfonds, de risicohouding van de bestuursleden, gevolgd door een beschrijving van de belangrijkste strategische risico's en operationele risico's. Afgesloten wordt met een risicobeeld van het pensioenfonds en een beschrijving van de ontwikkelingen in het afgelopen jaar.

Figuur: 3

Governance

Belangrijke voorwaarden voor goed risicomanagement zijn een heldere organisatiestructuur en een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden. Het Fonds hanteert het concept 'three lines of defence'. Dit is het basisprincipe waarop de rolverdeling tussen actoren is gestoeld. Gestreefd wordt naar een zuivere scheiding van de eerste, tweede en derde lijn tussen Bestuur en bestuurscommissies.

Met het 'three lines of defence' model wordt bedoeld:

- eerste lijn: Eindverantwoordelijk voor risicobeheersing; het vertrekpunt hierbij is dat in het Bestuur de besluiten genomen worden en dat de commissies, adviserend en voorbereidend zijn naar het Bestuur;
- tweede lijn: Controle op normenkader als vastgelegd door Bestuur;
- derde lijn: Achteraf toetsen van opzet en effectiviteit van risicomanagement en interne beheersing; het vertrekpunt hierbij is dat deze governance functionarissen ook achteraf toetsend zijn aan het beleid van het Fonds.

Eerste lijn: Bestuur en commissies

Binnen het Fonds worden beleidsbeslissingen genomen door het Bestuur, al dan niet voorbereid door separate commissies. Bij elke beleidsbeslissing, ongeacht welk gremium deze heeft voorbereid, zijn de regels van de IRM-methodiek van toepassing. Dit betekent dat een integrale afweging wordt gemaakt van de gevolgen van het wel/niet uitvoeren van het betreffende besluit langs de lijn van deze methodiek. De vraag is daarbij telkens: blijft het Fonds binnen de vooraf gestelde risk appetite, indien het besluit wordt genomen?

Tweede lijn: Risk-commissie en Risicomanager

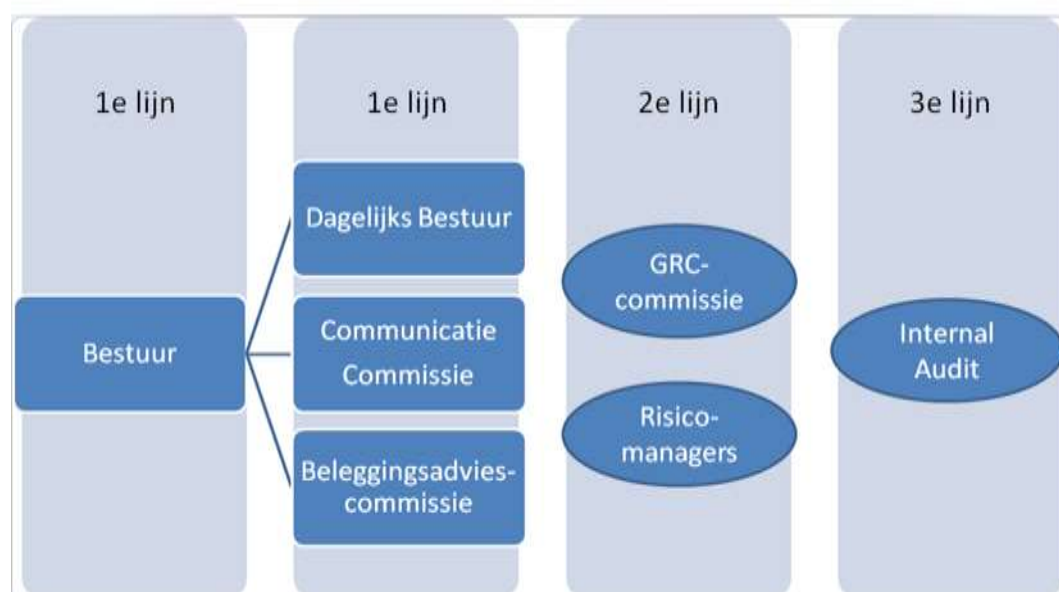
De Risk-commissie heeft een centrale rol bij de coördinatie en handhaving van het volgen van het gekozen beleid. Hoewel het Bestuur eindverantwoordelijk is, is de Risk-commissie verantwoordelijk voor de voorbereiding van alle stappen van de risicomanagement cyclus: van risicohouding tot monitoring. Deze zullen op gezette tijden door het Bestuur worden besproken en op effectiviteit worden beoordeeld.

De voorzitter van de Risk-commissie is tevens sleutelfunctiehouder van de Risicobeheerfunctie.

Derde lijn: Internal Audit

Het houderschap van deze sleutelfunctie is belegd bij de voorzitter van het Bestuur. Er vinden gesprekken plaats met een externe partij, die zal zorgdragen voor de invulling van deze functie. Naar verwachting zal dit in 2021 verder vorm krijgen.

Schematisch kan de Governance als volgt worden weergegeven:

Figuur: 4

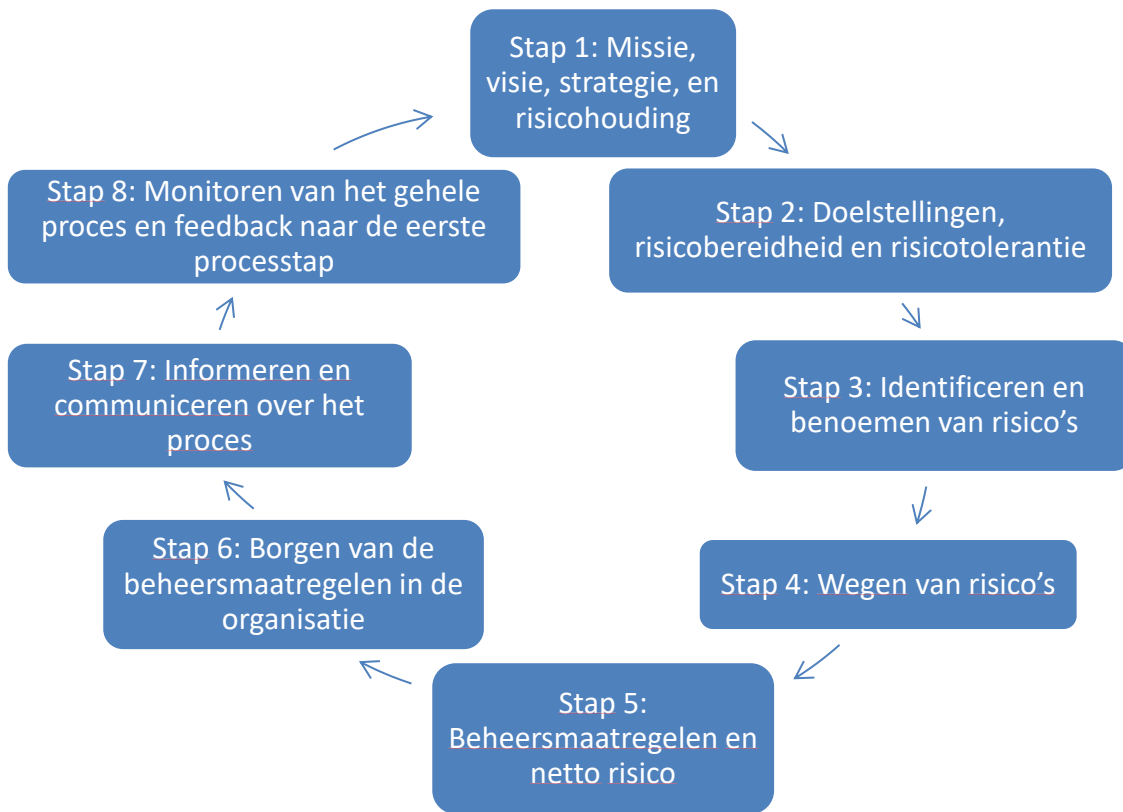
* In 2020 is de naam van de GRC-commissie gewijzigd naar Risk-commissie. Zie de toelichting op pag. 11.

Opzet en werking Risicomanagement

Binnen risicomanagement wordt gestreefd naar een holistische aanpak. Het COSO Enterprise Risk Management model (hierna: COSO ERM) wordt als methodologie voor het integraal risicomanagement gehanteerd.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen strategische risico's en operationele risico's, die behandeld worden binnen de strategische risicomanagementcyclus en de operationele risicomanagementcyclus. Binnen het risicomanagement raamwerk is gekozen voor een eigen, meer fondsgerichte, categorisering van risico's dan COSO ERM aangeeft. Bij de categorisering van de strategische risico is gekozen voor een rechtstreekse relatie met de strategische doestellingen. Voor de operationele risico's is aangesloten bij de DNB FIRM risicocategorieën (FIRM staat voor Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) uitgebreid met het ESG-risico in verband met IORP II. Door periodiek de strategische en operationele risicomanagementcycli te doorlopen houdt het Bestuur zicht op de risico's en de opzet, bestaan en werking van risicomanagement en stuurt waar mogelijk bij mochten netto risico's buiten de risicohouding komen.

De acht processtappen van het COSO-ERM model:

Figuur: 5

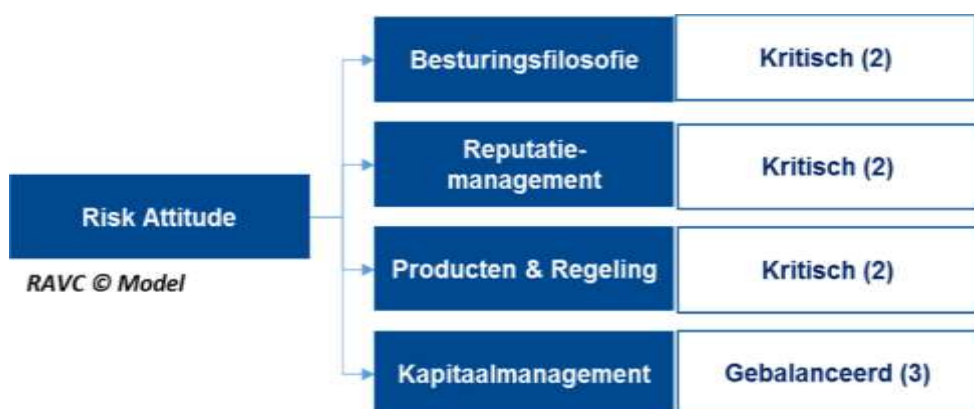
Risicohouding

De risicohouding en risicobereidheid van het Bestuur zijn kaderstellend voor de inrichting en besturing van het Fonds en haar uitvoerders. Het bepaalt de mate van organisatiebeheersing die noodzakelijk is voor een beheerste en voorspelbare realisatie van strategische doelen en vormt hiermee voor de deelnemers van het Fonds een fundament.

Deze samenhang wordt gerealiseerd door gebruik te maken van een gestructureerd denk- en werkmodel zijnde het Risk Appetite Value Chain©- (hierna: RAVC) model. Dit wetenschappelijk onderbouwd model geeft handvatten om de risicohouding, risicobereidheid en risicotolerantiegrenzen consistent, samenhangend en doeltreffend vast te stellen en daarop te sturen.

Bij de vaststelling van de risicohouding van het Bestuur is de risicohouding per bestuurder en het Bestuur als geheel geïnventariseerd. De risicohouding is bepaald naar vier domeinen, besturingsfilosofie, kapitaalmanagement, reputatie management en product & regeling. Het gemiddelde van de onderscheiden risicohoudingen per domein levert ook een algemene risicohouding van ons Fonds op.

De actuele risicohouding van het Fonds kan als volgt worden weergegeven:

Figuur: 6

Risicoanalyse: Strategische en operationele risicomanagementcyclus

Er is in kaart gebracht welke risico's het behalen van de doelstellingen van het Fonds in de weg kunnen staan en de continuïteit en geloofwaardigheid van het Fonds in gevaar kunnen brengen. Hierbij wordt onderscheid tussen de strategische en operationele risico's, die behandeld worden in een strategische en een operationele risicomanagementcyclus. De strategische risicomanagementcyclus maakt onderdeel uit van de strategische besluitvorming op bestuursniveau. De operationele risicomanagement cyclus maakt onderdeel uit van de (monitoring van) de uitvoering bij de commissies.

Strategische risico's

Strategische risico's zijn risico's die het realiseren van de doelstellingen van het Fonds kunnen bedreigen. Van de geformuleerde strategie zijn de volgende (voorlopige) hoofddoelstellingen en strategische risico's afgeleid:

Continuïteit van het Fonds door middel van:	Risico's:*
1. Geïndexeerd pensioen	1. Risico op niet indexeren
2. Koersvastheid	2. Sponsorrisico; de sponsor wil niet meer of wil het anders 3. Opvolging bestuursleden 4. Veranderingen in het pensioenstelsel
3. Beheerste en integere bedrijfsvoering	5. Slechte kwaliteit uitbestedingspartners 6. Het IT landschap
4. Governance	8. Samenwerking en vertrouwen 9. Geschiktheid en beschikbaarheid 10. Dispensatie vereisten van PME 11. Veranderingen in wet- en regelgeving leggen een grote (administratieve) druk op het Fonds
5. Verandervermogen van het Bestuur	12. Ontbreken van kennis 13. Regelgeving, vaardigheden 14. Dienstverleners zijn niet in staat om mee te gaan
6. Voldoen aan wet- en regelgeving	15. Non-compliancerisico

Tabel 21

*
Risico 1 was het *kapitaalmarktrisico*, deze heeft in 2020 een nieuwe naam en definitie gekregen.

Risico 7 betref het risico *transitie pensioenuitvoerder*. Deze is vervallen omdat de transitie reeds in 2019 is afgerond.

Operationele risico's

Voor operationele risico's hanteert het Fonds de FIRM risicocategorieën die DNB hanteert. Deze risico's zijn vanaf 2009 door het Fonds uitgebreid aan bod geweest, hetgeen heeft geresulteerd in identificatie, weging, het vastleggen van beheersmaatregelen, rapportage en going concern behandeling van de risico's door betreffende bestuurscommissies.

In onderstaande tabel zijn de diverse risicocategorieën en risico's weergegeven:

Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Matching/renterisico: 16. Renterisico 17. Valutarisico 18. Inflatierisico Marktrisico: 19. Prijsvolatilitieitrisico 20. Marktliquiditeitrisico 21. Concentratie- en correlatierisico Kredietrisico: 22. Kredietrisico Verzekeringstechnisch risico: 23. Sterfterisico 24. Arbeidsongeschiktheidsrisico	Omgevingsrisico: 25. Afhankelijkheidsrisico 48. ESG-risico Operationeel risico: 26. Verwerkingsrisico 27. Informatierisico 28. Productontwikkelingsrisico 29. Kostenrisico 30. Personeelsrisico 31. Fraudegevoeligheidsrisico Uitbestedingsrisico: 32. Continuïteitsrisico bedrijfsvoering 33. Integriteitsrisico 34. Kwaliteitsrisico dienstverlening Vermogensbeheer 35. Kwaliteitsrisico dienstverlening Pensioen administratie 35a. Kwaliteitsrisico dienstverlening Pensioen communicatie IT-risico: 36. ICT- en informatiebeveiligingsrisico (waaronder cyberrisico en privacyrisico) Integriteitsrisico: 37. Benadeling derden 38. Voorwetenschap 39. Belangenverstremgeling 40. Witwassen 41. Terrorismefinanciering 42. Fraude 43. Onoorbaar handelen Juridisch risico: 44. Wet- en regelgeving 45. Naleving 46. Aansprakelijkheid 47. Afdwingbaarheid contracten

Tabel 22

Scoren en beheersen van risico's

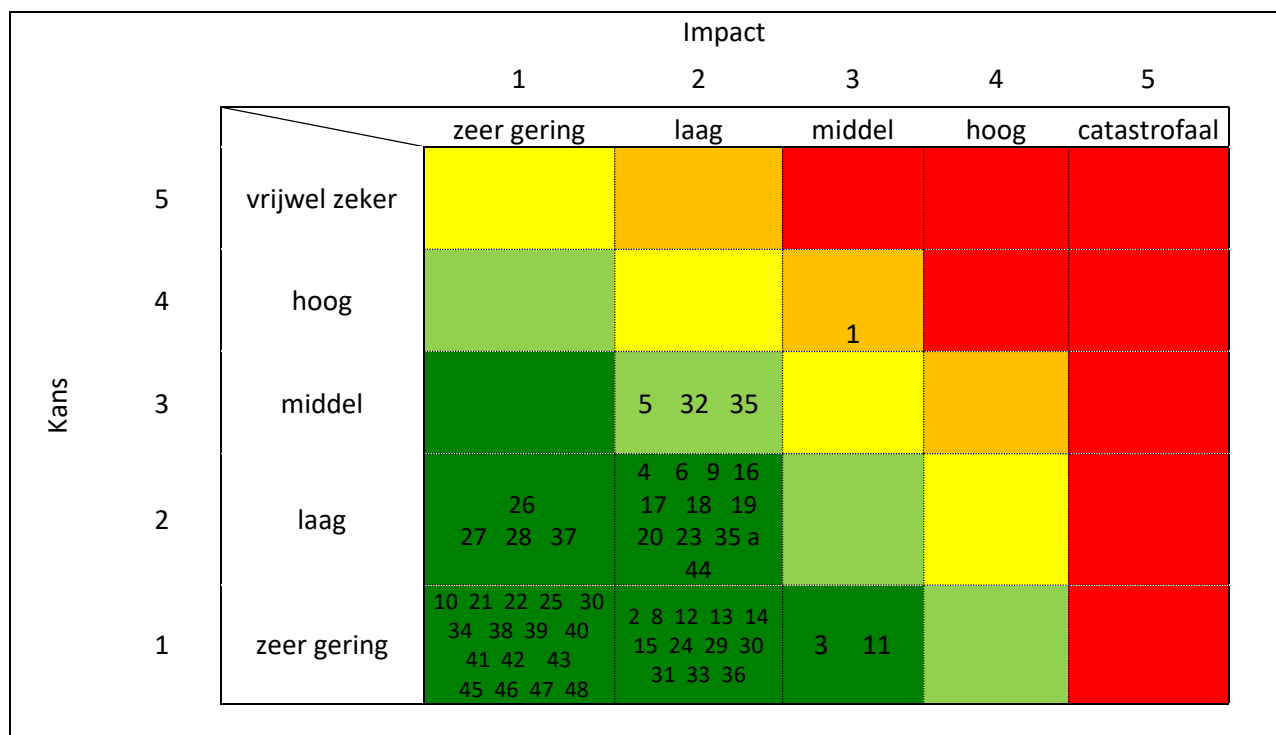
Voor de geïdentificeerde risico's maakt het Bestuur een inschatting van de kans en impact die te verwachten is als er geen beheersmaatregelen worden ingezet en als de effectiviteit van de bestaande maatregelen wel wordt meegewogen.

De vermenigvuldiging van de scores op kans en impact levert respectievelijk het 'bruto risico' en 'netto risico' op.

Als het netto risico de risicobereidheid en/of een risicotolerantie overschrijdt of dreigt te overschrijden, is de inzet van (extra of andere) beheersmaatregelen noodzakelijk.

Beheersmaatregelen beogen beheersing van een risico door de kans en/of de impact van het risico te verlagen.

De (netto) strategische en operationele risico's per 31 december 2020 kunnen als volgt worden weergegeven in een heatmap:

Figuur: 7

De cijfers in de tabel verwijzen naar de strategische en operationele risico's zoals benoemd in tabel 21 en tabel 22.

Beide assen zijn op een schaal van 1 tot 5 ingeschaald. Door kans en impact met elkaar te vermenigvuldigen ontstaat een gekwantificeerd beeld van de ernst van de risico's.

De grootste risico's, hoger dan 4 gescoord, die het Fonds ziet zijn:

- 1: Risico op niet indexeren (was: kapitaalmarktrisico)
- 5: Slechte kwaliteit uitbestedingspartners
- 32: Continuïteitsrisico bedrijfsvoering
- 35: Kwaliteitsrisico dienstverlening Pensioen administratie

Beheersmaatregelen Risico op niet indexeren:

Het beleggingsbeleid wordt vastgesteld door het Bestuur na uitvoering van een ALM-studie. Op basis van de verplichtingen van het Fonds en de premie-inkomsten wordt een passend beleggingsbeleid opgesteld. Het beleggingsbeleid moet de kans op indexeren maximaliseren en de

kans op korten minimaliseren. Het beleggingsbeleid wordt jaarlijks vastgelegd in een beleggingsplan en dit plan wordt vertaald in mandaten voor de vermogensbeheerders.

Monitoring: De beleggingsadviescommissie monitort periodiek of de vermogensbeheerders conform de mandaten beleggen op basis van rapportages en informeert het Bestuur hierover.

Minimaal jaarlijks, bij het opstellen van het beleggingsplan wordt het beleggingsbeleid geëvalueerd en zonodig adviseert de beleggingsadviescommissie het Bestuur over aanpassingen in het beleggingsbeleid en mandaten.

Beheersmaatregelen Slechte kwaliteit uitbestedingspartners

Bij de selectie van een uitbestedingspartner toetst het pensioenfonds deze aan de vooraf vastgestelde criteria in het uitbestedingsbeleid. De vereisten van het Fonds ten aanzien van de uitvoering worden als voorwaarden opgenomen in de DVO / SLA en er worden afspraken vastgelegd over de verantwoording daarover.

Monitoring: Eens per jaar evalueert het DB respectievelijk BAC de dienstverlening van de uitbestedingspartner en adviseert het Bestuur op basis van de uitkomsten.

Beheersmaatregelen Continuïteitsrisico bedrijfsvoering:

Het Fonds heeft zaken als administratie uitbesteed aan grote, gerenommeerde partijen. Het risico van ontoereikende financiële soliditeit, contractbreuk of het beëindigen van activiteiten worden op deze wijze gemitigeerd.

Monitoring: Het Fonds ontvangt kwartaalrapportages over de uitvoering van de regeling en andere algemene berichten van de uitvoerder. Evenals heldere maandrapportages en andere berichten t.a.v. administratie. Aan de hand van deze informatie vindt monitoring van dit risico plaats binnen het Bestuur en dagelijks bestuur.

Beheersmaatregelen Kwaliteitsrisico dienstverlening Pensioen administratie

Het Fonds neemt gerenommeerde partijen in de arm bij de uitbesteding van werkzaamheden. Afspraken over hoe de kwaliteit van de dienstverlening er uit moet zien, worden contractueel vastgelegd. De uitvoerder levert per kwartaal een SLA rapportage op t.a.v. de uitvoering van belangrijke processen en de score t.o.v. de overeengekomen normen.

Het Bestuur heeft als uiterste escalatie altijd de mogelijkheid om aan te geven dat men voornemens is de dienstverlening bij een andere partij onder te brengen en kan hier zo nodig naar handelen.

Monitoring: De SLA rapportages worden binnen het Bestuur geëvalueerd. Eens per jaar evalueert het Bestuur de algehele dienstverlening.

Monitoring

Monitoring en evaluatie van het gehele risicomanagement (dus alle elementen die in de verschillende processtappen zijn benoemd, in samenhang) wordt frequent uitgevoerd. Door voortdurend en proactief te reflecteren op de opzet, bestaan en werking van risicomanagement blijft de integere en beheerste bedrijfsvoering gewaarborgd. Reflectie leidt – waar nodig – tot herijking van (onderdelen van) de bedrijfsvoering in het algemeen en risicomanagement in het bijzonder. Door deze herijking voortdurend toe te passen is er sprake van een lerende organisatie.

Solvabiliteitsrisico

De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Volgens het financieel toetsingskader, onderdeel van de Pensioenwet, moet het Fonds een vereist eigen vermogen aanhouden, waarbij deze zo is vastgesteld, dat met 97,5% zekerheid kan worden voorkomen dat het Fonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het Fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen

vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB vastgestelde solvabiliteitstoets (S-toets), waarin het financieel toetsingskader 10 risicocategorieën onderscheidt.

In de paragraaf 'Risicobeheer' bij de jaarrekening wordt een nadere toelichting gegeven op deze risico's.

Ontwikkelingen risicomanagement

In 2020 zijn diverse maatregelen genomen om de effectiviteit van het risicomanagement te verbeteren. Er heeft een evaluatie van het risicomanagement plaatsgevonden binnen het Bestuur. De uitkomst hiervan was onder andere dat risicomanagement bijdraagt aan een betere bewustwording bij het Bestuur en dat het helpt bij het focussen op de grootste risico's die er spelen. Ontwikkelpunt dat naar boven kwam, was het verder verbeteren van het normenkader en dat hierbij de risicotolerantiegrenzen zoveel mogelijk meetbaar worden gemaakt.

Ook heeft het Fonds in 2020 een start gemaakt met de Eigen Risico Beoordeling (ERB). De ERB is een integrale analyse en beoordeling van de (toekomstige) risico's en de effectiviteit van de risicobeheersing bij een pensioenfonds. Deze analyse is verplicht voorgeschreven vanuit IORP II en moet minstens een keer per drie jaar worden uitgevoerd. Uiterlijk 31 december 2021 moet er een ERB zijn uitgevoerd. Naar verwachting zal de ERB van het Fonds in het tweede kwartaal van 2021 worden afgerond.

Risico's als gevolg van de Covid-19 crisis

COVID-19 heeft grote impact gehad op de financiële markten in 2020. In het voorjaar van 2020 lieten de beurzen wereldwijd forse verliezen zien en ook daalde de rente significant. Als gevolg hiervan daalde de actuele dekkingsgraad van het Fonds eind maart 2020 tot 98,3%.

Het Bestuur en de beleggingsadviescommissie van het Fonds hebben de situatie op financiële markten en de impact op de portefeuille en verplichtingen nauwgezet gevolgd. Met name door de ongekende steunpakketten vanuit overheden en centrale banken wereldwijd zijn financiële markten gestabiliseerd en hersteld en was het niet noodzakelijk om aanpassingen aan te brengen in het bestaande beleid.

Het Bestuur van het Fonds heeft de ontwikkeling rondom het virus voortdurend gevolgd en streeft ernaar de continuïteit van de activiteiten van haar Fonds zoveel mogelijk te waarborgen, in strikte overeenstemming met de gezondheidsvoorschriften. Door toepassing van diverse maatregelen, hebben zich tot op heden geen operationele problemen voorgedaan bij het pensioenbureau en bij de uitbestedingspartners.

Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

<i>(in duizenden euro's)</i>	2020	2019	2018
Premieresultaat			
Premiebijdragen	28.233	25.122	23.228
Pensioenopbouw	-37.170	-27.873	-25.356
Premiebijdragen VXOP	6.363	2.068	1.999
Pensioenopbouw VXOP	-8.732	-2.640	-2.218
Totaal premieresultaat	-11.306	-3.323	-2.347
Saldo pensioenuitvoeringskosten en onttrekking pensioenuitvoeringskosten	-987	-873	-1.001
Totaal premieresultaat incl. kosten	-12.293	-4.196	-3.348
Interestresultaat			
Beleggingsresultaten	188.934	301.001	-37.833
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	4.634	2.922	3.157
Toeslagverlening	-35	26	-4.322
Wijziging marktrente	-168.071	-179.217	-47.624
Totaal interestresultaat	25.462	124.732	-86.622
Overig resultaat			
Resultaat op sterfte en arbeidsongeschiktheid	-526	-1.082	232
Resultaat op waardeoverdrachten	-239	393	-1.267
Schattingswijzigingen	34.699	0	11.850
Overige (o.a. toevoeging premie-egaliseringsreserve)	635	229	289
Totaal overige resultaat	34.569	-460	11.104
Totaal saldo van baten en lasten	47.738	120.076	-78.866

Tabel 23

In 2020 zijn de nieuwe grondslagen voor overlevingskansen gepubliceerd door het Actuariële Genootschap (AG-prognosetafels 2020). Het Bestuur heeft deze AG-prognosetafels in 2020 meegenomen in de berekening van de technische voorzieningen en rekening gehouden met fondsspecifieke ervaringssterfte.

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd.

De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting in de jaarrekening.

<i>(in duizenden euro's)</i>	Feitelijke premie		Kostendekkende premie		Gedempte premie	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Actuarieel benodigd voor nieuwe aanspraken en risicopremies voor risico Fonds	13.866	12.793	37.170	27.873	13.866	12.793
Opslag voor directe kosten	250	317	250	317	250	317
Opslag voor toekomstige kosten	272	253	737	556	272	253
Solvabiliteitsopslag	3.068	2.896	8.226	6.311	3.068	2.896
Inkoop VXOP aanspraken	6.363	2.068				
Opslag bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	4.723	4.270			4.723	4.270
Premiedeel opslagen op gedempte kostendekkende premie	6.054	4.594				
Totaal premiebijdragen	34.596	27.191	46.383	35.057	22.179	20.529

Tabel 24

De feitelijk ontvangen premie (exclusief premie voor inkoop VXOP) is hoger dan de benodigde (gedempte) premie.

Het premiedeel "opslagen op gedempte kostendekkende premie" is de marge tussen de vaste doorsneepremie (27,1% van de pensioengrondslagsom) en de wettelijk minimaal benodigde premie gegeven de door het pensioenfonds gehanteerde premiesystematiek. Of in termen van de pensioenwetgeving: het verschil in euro's tussen de feitelijke en de gedempte premie.

Vanaf boekjaar 2016 houdt het Fonds een premie-egalisereserve aan. Jaarlijks wordt het verschil tussen de vaste doorsneepremie en de wettelijk minimaal benodigde premie aan deze premie-egalisereserve toegevoegd. Als in een bepaald jaar de pensioenpremie niet voldoende is om de beoogde pensioenopbouw voor dat jaar te realiseren, dan zal in eerste instantie het tekort ten laste worden gebracht van de premie-egalisereserve, voor zover daartoe middelen aanwezig zijn. De premie-egalisereserve bedraagt hierbij nooit meer dan 5.000 duizend euro. Een eventueel overschot zal worden toegevoegd aan de algemene reserve van het pensioenfonds.

Ultimo 2019 bedroeg de waarde van de premie-egalisereserve reeds 5.000 duizend euro. Aangezien de pensioenpremie in 2020 voldeed aan de wettelijk geldende maatstaf, is er geen onttrekking nodig geweest aan de premie-egalisereserve. Het premieoverschot in 2020 (6.054 duizend euro) wordt derhalve toegevoegd aan de algemene reserve.

Oordeel van de certificerende actuaris over de financiële positie

De certificerende actuaris heeft in zijn actuariële verklaring geoordeeld dat voldaan is aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW, met uitzondering van artikel 132, omdat het aanwezige eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor het volledige oordeel van de certificerende actuaris verwijzen wij naar de actuariële verklaring achterin dit Jaarverslag.

Toekomstparagraaf/Vooruitblik 2021

Vorbereiding transitie naar nieuw pensioenstelsel

In de zomer van 2020 hebben het kabinet en sociale partners overstemming bereikt over de uitwerking van het pensioenakkoord uit 2019. Hiermee is de weg vrij om te komen tot een nieuw pensioenstelsel, dat uiterlijk 1 januari 2027 in werking moet treden. Belangrijke elementen uit het huidige pensioenstelsel blijven in het nieuwe stelsel behouden, zoals de bestaande verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale facilitering door de overheid. Een nadere toelichting op het nieuwe pensioenstelsel is opgenomen in de pensioenparagraaf van dit bestuursverslag (zie pagina 39).

Nu de hoofdlijnen van het pensioenstelsel nader zijn uitgewerkt, is het pensioenfonds gestart met de voorbereidingen op de transitie naar het nieuwe stelsel. Er zal periodiek overleg plaats moeten vinden met sociale partners waarin de gevolgen voor het Fonds inzichtelijk worden gemaakt. Er moeten belangrijke keuzes worden gemaakt, onder meer over de vorm en invulling van de nieuwe pensioenregeling, de wijze van uitvoering en de tijdslijnen. Het doel van het Fonds en sociale partners is om hier in 2021/2022 meer duidelijkheid over te hebben. Vervolgens zal naar verwachting vanaf 2022 worden gewerkt aan het opstellen van een transitieplan en een implementatieplan om een beheerste en zorgvuldige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel te waarborgen. Deelnemers in de regeling worden periodiek geïnformeerd via de website en andere kanalen.

Aanpassingen pensioenregeling

Het pensioenreglement is geüpdatet met de kerncijfers voor 2021. Verder zijn er geen aanpassingen gedaan in het reglement.

Toekomstbestendigheid van het Fonds

Met de sponsor heeft recentelijk een gesprek plaatsgevonden over de toekomstbestendigheid van het Fonds. Vanuit de sponsor is er voldoende draagvlak om als zelfstandig ondernemingspensioenfonds door te gaan. Ook bij de stakeholders is er voldoende draagvlak voor het continueren van de pensioenregeling bij het Fonds. In 2020 zijn, in afstemming met de stakeholders van het Fonds, nieuwe afspraken gemaakt om de premie voor de komende vijf jaar vast te zetten.

Nieuwe UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per 31 december 2020 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft in augustus 2020 besloten om de door de Commissie Parameters 2019 geadviseerde nieuwe UFR-methodiek vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke jaarlijkse stappen in te voeren. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan, wat een verlagend effect op de dekkingsgraad heeft.

De nieuwe methodiek wordt in vier stappen gedurende drie jaar ingevoerd. Voor het Fonds betreft de invloed van de eerste stap per 1 januari 2021 een afname van de actuele dekkingsgraad van ongeveer 1,0 procentpunt.

Hengelo, 18 juni 2021

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Het Bestuur

Dhr. D.J.H. de Bruijn
Voorzitter

Dhr. G.J. Mulders
Penningmeester

Dhr. J.H.E. Soepenbergh
Vice-voorzitter

Dhr. P.M. Dekker
Secretaris

Dhr. E.C. Weening
Lid

Dhr. S.C.A. Tjhuis
Lid

Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

De Raad van Toezicht (hierna: de raad) brengt hierbij haar verslag uit over het verslagjaar 2020. De taken van de raad bestaan uit het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad vormt zich ook een oordeel over het functioneren van het bestuur.

De algemene opdracht van de raad is vastgelegd in de statuten en reglementen. De raad legt verantwoording af over de uitvoering van voornoemde taken alsmede de uitoefening van de bevoegdheden, aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag.

Dit rapport is als volgt opgebouwd:

- 1) Algemene indruk
- 2) Specifieke toezichtthema's 2020
- 3) Thema's Code Pensioenfondsen
- 4) Opvolging aanbevelingen 2019
- 5) Conclusie

1. Algemene indruk

2020 was voor ons allen een bewogen jaar. Ondanks alle beperkingen, hebben zowel het bestuur als de uitvoeringsorganisatie hun taken onverminderd voortgezet. Wij spreken daarvoor onze waardering uit. De dekkingsgraad maakte na de uitbraak van de corona pandemie een duikvlucht, maar herstelde weer in de loop van het jaar. Het fonds heeft het jaar afgesloten met een lichte stijging van de dekkingsgraad ten opzichte van de stand eind 2019. Hoewel er nog sprake is van een reservetekort, is de financiële positie van het pensioenfonds solide, zeker in vergelijking tot andere pensioenfondsen en met het oog op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In 2020 is het fonds met de werkgever een nieuwe 5-jaars periode voor de premie overeengekomen. Het fonds staat er dan ook goed voor.

Het fonds heeft naar het oordeel van de raad een comfortabele uitgangspositie. In de relatieve rust van dit comfort, is de raad van mening dat het bestuur aan de slag moet om een verdere professionaliseringsslag door te voeren. In de afgelopen jaren is een goede basis gelegd voor het risicomanagement. Dit kan naar een hoger volwassenheidsniveau worden gebracht, door het samenspel tussen de eerste en tweede lijn beter te structureren alsmede het formaliseren van besluitvormingsprocessen en het zorgen voor de herleidbaarheid en reproduceerbaarheid daarvan. Het bestuur maakt onderscheid tussen vaststelling en besluitvorming. De raad herkent dit onderscheid niet. Naar het oordeel van de raad in al deze gevallen sprake van besluitvorming. Zeker waar het gaat om door het bestuur benoemde vaststellingen, mist de raad de herleidbaarheid/reproduceerbaarheid van de besluitvorming.

In 2020 heeft het bestuur bij het premiebeleid de evenwichtige belangenafweging expliciet vastgelegd. Het verdient aanbeveling om te komen tot een structurele, zichtbare werkwijze om de belangen af te wegen. Zeker op de weg naar het nieuwe pensioenstelsel.

In 2020 heeft de raad zich een oordeel gevormd over het proces van financiële verslaggeving door het fonds en heeft het bestuursverslag en de jaarrekening 2019 goedgekeurd. De raad heeft bij de herbenoeming van de heren Weening en Mulders geconstateerd dat zij voldoen aan de profielschets. De raad heeft het bestuur met raad ter zijde gestaan bij de ontwikkelingen rond het pensioenakkoord, de vermogensbeheerprocessen en het proces voor de vaststelling van een nieuwe 5-jaarstermijn voor de premie.

Aanbeveling:

Besluitvorming moet herleidbaar en reproduceerbaar zijn, alsmede consistent met het geldende beleid van het fonds. De raad beveelt daarom aan de stappen in het besluitvormingsproces expliciet vast te leggen en daarbij onderscheid te maken in beeldvorming (wat speelt er ten aanzien van het onderwerp), oordeelsvorming (welke mogelijkheden zijn er en wat zijn daarvan de voor- en nadelen, hoe zijn deze te wegen) en besluitvorming (hoe kom ik alles afwegende tot het besluit).

2. Specifieke toezichtthema's 2020

2.1 In control uitvoering Centric

Na het transitiejaar 2019 stond de pensioenuitvoering in 2020 onder druk door vertrekkende klanten bij uitvoerder Centric en de gewenste overgang naar een nieuw administratiesysteem. De situatie bij Centric is door het bestuur nauwlettend gevolgd. Het bestuur heeft een marktverkenning uit laten voeren om een beeld te hebben van mogelijke partijen die de pensioenadministratie over zouden kunnen nemen, mocht Centric als uitvoerder wegvallen.

Nadat Centric bekend maakte zelfstandig verder te willen gaan en de beoogde overgang naar een nieuw administratieplatform opgestart zou worden voor de resterende klanten, heeft het bestuur besloten om vooralsnog de administratie bij Centric te handhaven. De raad ziet dat het bestuur veel energie steekt in het houden van grip op de uitvoering door Centric. De situatie rond de continuïteit blijft echter, buiten de directe beïnvloedingssfeer van het bestuur, onverminderd zorgelijk.

Aanbeveling:

De raad beveelt aan tijdig te zorgen voor een exit strategie voor de uitvoering van de pensioenadministratie. Advies is daarbij de situatie op de uitvoeringsmarkt in algemene zin te betrekken bij de fondsstrategie. Dit mede in verband met de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.

2.2 ERB en voortgang implementatie IORP II

In 2020 is de benoeming van de sleutelfunctiehouders afgerond, waarmee de daadwerkelijke invulling van hun rol in gang is gezet. De raad heeft nog geen volledig beeld van het functioneren van de sleutelhouders. Komend jaar zal de raad de uitvoering van de interne auditfunctie nader bezien. Ook de inbedding in het bestuurlijke proces van de rol van de sleutelhouder risk door middel van het geven van risico-opinies zal worden gevolgd.

De Eigen Risico Beoordeling (ERB), ook voortvloeiend uit de IORP-II wetgeving, is in 2020 verder in gang gezet. Het bestuur heeft een keuze gemaakt voor Montae als externe begeleidingspartij en is eind 2020 gestart met de verdere uitwerking. Daarbij wordt aandacht besteed aan de wijze waarop het risicoprofiel is vastgelegd en of dit profiel aansluit bij de vastgestelde risicohouding en de strategische doeleinden van het fonds.

Aanbeveling:

De raad beveelt aan om:

- De inrichting van de interne audit functie naar een voldoende volwassenheidsniveau te brengen
- De totale inrichting van de sleutelfunctiehouders en -vervullers te betrekken in de bestuurlijke evaluatie.

2.3 Compliance

De raad heeft geconstateerd dat in 2020 er een nieuwe compliance officer is aangesteld en de voorzitter van de raad heeft met hem kennis gemaakt. Voor het overige moet de raad tot zijn

teleurstelling constateren dat naar zijn waarneming er weinig activiteit is ontplooid op dit terrein anders dan dat er over 2019 een compliance rapportage is samengesteld. Dit ondanks de vorig jaar gedane aanbeveling om compliance en SIRA expliciet terug te laten komen op de bestuursagenda in 2020 en hierbij bewustwording te creëren.

Aanbeveling

De raad beveelt aan om alsnog opvolging te geven aan de aanbeveling van vorig jaar en daarnaast in 2021 een uitgebreide SIRA uit te voeren, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan mogelijk nieuwe geïdentificeerde integriteitsrisico's als gevolg van structurele veranderingen (o.m. thuiswerken) door de coronacrisis.

2.4 Premiebeleid

Eind 2020 liep de 5-jaars termijn voor de variabelen ter vaststelling van de gedempte kostendekkende premie af. Naar het oordeel van de raad heeft het bestuur tijdig en zorgvuldig het proces doorlopen om te komen tot een nieuwe vijfjaarstermijn. Daarbij heeft het bestuur de evenwichtigheid van dit besluit ook expliciet vastgelegd. Dit draagt bij aan de zorgvuldige besluitvorming en is behulpzaam voor het verantwoordingsorgaan en de raad om zich een oordeel te kunnen vormen over de evenwichtigheid.

Aanbeveling:

Evenwichtige belangenafweging is de primaire verantwoordelijkheid van het bestuur. Zeker bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, zijn nog vele besluiten te nemen waarbij evenwichtige belangenafweging een rol speelt. De raad beveelt aan om te komen tot een structurele werkwijze ten aanzien van de evenwichtige belangenafweging alsmede de vastlegging hiervan.

2.5 Covid-19

Het Covid-19 virus heeft ook een behoorlijke impact gehad op de pensioensector. De financiële markten reageerden heftig op de wereldwijde uitbraak van het virus. De zogenoemde lockdown maatregelen die genomen werden om de verspreiding van het virus in te dammen, leidden tot thuiswerken, hetgeen vragen oproept met betrekking tot de continuïteit van de werkzaamheden verbonden aan pensioenbeheer. De raad vindt het belangrijk om in haar verslag terug te blikken op hoe het bestuur met deze nieuwe en onverwachte situatie is omgegaan. Wij hebben geconstateerd dat aan de beleggingenkant er met de strategisch adviseur tussentijds overleg is geweest om de ontstane overschrijdingen van de bandbreedtes in de portefeuille te bespreken en welke acties er al dan niet gewenst waren. Ook zijn de ontwikkelingen bij de pensioenuitvoerder goed bewaakt. Administratie en uitkeringen zijn niet in gevaar geweest. Jammer is het dat het bestuur in deze situatie geen aanleiding heeft gevonden om de raad en het verantwoordingsorgaan proactief te informeren over hoe het bestuur met deze bijzondere situatie is omgegaan.

3. Thema's Code Pensioenfondsen

Vorig jaar heeft de raad uitgebreid stilgestaan bij de acht thema's uit de code pensioenfondsen: vertrouwen waarmaken, verantwoordelijkheid nemen, integer handelen, kwaliteit nastreven, zorgvuldig benoemen, gepast belonen, toezicht houden en inspraak waarborgen en transparantie bevorderen.

De raad is van mening dat het functioneren van het bestuur veelal bijdraagt aan de genoemde thema's. In een bijlage bij het jaarverslag, legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de principes uit de code. Het valt op dat met name op het thema zorgvuldig benoemen diverse principes slechts gedeeltelijk worden toegepast. Naar mening van de raad, kan het bestuur op dat vlak meer ambitie tonen, teneinde ook op dit thema zo veel mogelijk te voldoen aan de principes.

Het bestuur vormt een hecht team, dat onderling intensief samenwerkt. Mede door de tijdsdruk kan de blik van het bestuur daarbij vooral intern gericht zijn (focus op de zaken die zij zelf moeten doen). Er valt winst te behalen door de blik iets meer naar buiten te richten. Zo kan de governance van het fonds (samenwerking tussen bestuur, raad, verantwoordingsorgaan en bureau pensioenzaken) verder worden versterkt en de efficiency/slagkracht worden vergroot door gebruik te maken van elkaars expertise. De raad zal hier in 2021 ook aandacht aan besteden.

Aanbeveling:

Onderdeel van de fondsstrategie is het investeren in een nieuwe generatie bestuurders. In 2022 loopt de benoemingstermijn van twee huidige bestuurders af. De raad beveelt aan dit jaar echt werk te gaan maken van meer vernieuwing en diversiteit in het bestuur, teneinde de ambities op dit vlak in 2022 waar te maken.

4. Opvolging aanbevelingen 2019

In het verslag van de Raad van Toezicht over 2019 waren acht aanbevelingen opgenomen. In bijlage 5 zijn deze aanbevelingen opgenomen met daarbij de reactie van het bestuur en de status van de opvolging per ultimo 2020.

Onze conclusie is dat het bestuur van de acht aanbevelingen er twee adequaat heeft opgepakt en afgerond. Het gaat hier om het goed monitoren van de ontwikkelingen bij de pensioenuitvoerder en het vaststellen van de premie voor de komende jaren. Het lijkt erop alsof zeer urgente zaken of onderwerpen met een dwingende deadline het bestuur tot actie aanzetten, maar dat andere aangelegenheden moeizaam prioriteit krijgen. Overigens daar waar acties worden opgepakt, gebeurt dat met de nodige voortvarendheid zowel qua besluitvorming als qua uitvoering.

Aanbeveling

De raad beveelt aan om bij de eerstvolgende zelfevaluatie te reflecteren op hoe het bestuur omgaat met prioritering en planning van zaken die niet als urgent, maar wel als "to do" worden beschouwd.

5. Conclusies

Wij zijn van mening dat het bestuur in 2020 een aantal belangrijke dossiers doortastend en adequaat heeft behandeld. Het fonds staat er ultimo 2020 goed voor. In 2021 moet het bestuur aan de slag met de herleidbaarheid en reproduceerbaarheid van besluitvorming. De raad zal hier in 2021 extra aandacht aan besteden en het bestuur met raad terzijde staan. Daarnaast zullen we toezien op hoe het bestuur omgaat met zaken die minder prioriteit hebben, maar wel belangrijk zijn en hoe de governance van het pensioenfonds verder wordt versterkt. Wij danken het bestuur voor de samenwerking in het afgelopen jaar en zien er naar uit om in 2021 samen stappen te zetten om de missie van het fonds verder vorm te geven.

18 juni 2021

Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds Thales

Berry Debrauwer, voorzitter

Krista Nauta

Peter Priester

Reactie van het bestuur op verslag Raad van Toezicht

Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht (RvT) voor de samenwerking in 2020 en het verslag over haar werkzaamheden en constatering. Zowel uit dit verslag als uit de contacten met de RvT blijkt dat de wettelijke taken op een professionele en deskundige wijze worden uitgevoerd. De RvT stelt zich ten opzichte van het bestuur opbouwend kritisch op en er is wederzijds respect en waardering voor elkaars standpunten en meningen.

Het bestuur neemt de aanbevelingen van de RvT graag mee in haar werkzaamheden in 2021. De werkwijze is hierbij dat indien het bestuur een aanbeveling niet (onverkort) overneemt, men uitlegt aan de RvT waarom ze een andere mening heeft. Het bestuur beschouwt de RvT naast interne toezichthouder ook als een waardevolle sparring- en gesprekspartner voor haar beeldvorming op diverse onderwerpen.

Het bestuur blijft ook in 2021 graag in gesprek met de RvT over de voortgang van de verdere implementatie van IORP II, de inrichting en vastlegging van besluitvormingsprocessen en het functioneren van de governance. De RvT heeft het bestuur aangeboden met raad ter zijde te willen staan, ten aanzien van het nieuwe pensioenakkoord in relatie tot de fondsstrategie. Het bestuur maakt hier graag gebruik van.

Ook op andere onderwerpen gaat het bestuur graag in gesprek en stelt hierbij de betrokkenheid en expertise vanuit de RvT zeer op prijs.

Verslag van het verantwoordingsorgaan

1 Inleiding

1.1 Verantwoordingsorgaan – VO

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dat is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan toetst in het bijzonder of er op een evenwichtige manier rekening is gehouden met alle belanghebbenden.

Concreet heeft het verantwoordingsorgaan op basis van de Pensioenwet de bevoegdheid een algemeen oordeel te geven over:

- het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie waaronder de bevindingen van de Raad van Toezicht,
- het door het bestuur gevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Daarnaast geeft het verantwoordingsorgaan, gevraagd en ongevraagd, adviezen over onderwerpen zoals vastgelegd in de Pensioenwet.

1.2 Indeling van dit verslag

De indeling van dit verslag van het VO is verder als volgt:

- 2 Samenstelling en werkwijze van het VO
- 3 Advisering in 2020
- 4 Belangrijke onderwerpen in 2020
- 5 Oordeel VO over 2020
- 6 Aanbevelingen VO
- 7 Beleidskeuzes SPTN voor de toekomst
- 8 De toekomst
- 9 Eindoordeel

2 Samenstelling en werkwijze van het VO

2.1 Samenstelling van het VO

Per 1 januari 2020 bestond het VO uit de volgende leden:

- Otto van der Zeeuw, voorzitter (namens de gepensioneerden)
- Jan van Rijn, secretaris (namens de gepensioneerden)
- Eva Schuring (namens de werkgever)
- Resly Suidgeest (namens de werkgever)
- Jos van Deemter (namens de actieven)
- Jos van den Bosch (namens de actieven)

Op 15 september heeft Resly Suidgeest aangegeven te willen stoppen als VO lid. Het VO heeft aangegeven bij de werkgever dat een vervanger voor hem moet worden gevonden.

In december 2020 heeft de directie van Thales Nederland Gert-Jan Beemer als kandidaat voor het VO voorgedragen. In de vergadering van het VO op 5 februari 2021 is Gert-Jan Beemer benoemd in het VO.

De leden van het VO zijn onbezoldigd. Alle kosten voor opleidingen, seminars en netwerkbijeenkomsten inclusief reis- en verblijfkosten worden door de SPTN vergoed conform de vastgestelde regeling vergoedingen.

2.2 Professionalisering van het VO

Alle leden van het VO voldoen aan de norm Basis VO. Meerdere leden zijn gecertificeerd op niveau A.

Hoewel als gevolg van de Corona maatregelen in 2020 er niet veel gelegenheden zijn geweest tot het volgen van seminars is het VO op basis van kennis en ervaring in belangrijke mate een sparringpartner voor het bestuur.

2.3 Werkwijze van het VO

Het VO heeft 11 interne VO vergaderingen gehad. Er is 9x overlegd met het bestuur en er is 2x overleg met de raad van toezicht geweest. Daarnaast hebben (individuele) VO leden deelgenomen aan diverse andere bijeenkomsten en overleggen waaronder met de actuaris en de accountant.

Als gevolg van de Corona maatregelen was het vanaf maart niet meer mogelijk om fysiek bij elkaar te komen. Aanvankelijk via telefonisch overleg en later via Zoom is toch zo goed mogelijke contact gehouden binnen het VO en ook met het bestuur, de raad van toezicht, de actuaris en de accountant.

In de allereerste meeting van het VO in 2020 was een nadere kennismaking van met name de drie nieuwe leden van het orgaan. In deze meeting heeft het VO haar werkwijze aangepast en op basis van proef een werkverdeling gemaakt die later in 2021 geëvalueerd wordt. Hierbij is een indeling gemaakt die overeen komt met de aandachtsgebieden van het bestuur:

- a. Beleggen
- b. Governance, Risk en Compliance (GRC)
- c. Communicatie

Voor Beleggen zijn de VO contactpersonen Jos van den Bosch, Jos van Deemter en Resley Suidgeest, voor GRC Eva Schuring en Otto van der Zeeuw en voor Communicatie Jan van Rijn (waarvoor in 2021 Gert Jan Beemer is toegevoegd).

Het voornemen was dat ieder van deze groepen zich meer ging oriënteren op de werkzaamheden van het bestuur zodat ook een verdieping over het onderwerp en werkwijze kon ontstaan. Voor GRC is hiermee een start gemaakt met de Risk commissie en de Compliance Officer, de communicatie groep heeft een start gemaakt en ook de groep voor beleggen is, overigens pas in 2021, van start gegaan.

Van alle bijeenkomsten zijn verslagen gemaakt.

2.4 Samenwerken met de raad van toezicht (RvT)

Het VO heeft beperkt zicht op het wijze waarop de RvT het toezicht op de uitvoering door het bestuur uitvoert. Wel is merkbaar dat de inspanningen van de RvT om de uitvoering van het beleid explicieter vast te leggen en de besluitvorming inzichtelijker te maken het VO beter in staat stellen om de evenwichtige belangenafweging te toetsen. Het VO ziet dit als positieve bijdrage aan het Pensioenfonds.

Het delen van kennis en ervaring door RvT in contact met het VO draagt bij aan het vergroten en actualiseren van het kennisniveau van het VO.

3 Advisering in 2020

Het VO heeft op verzoek van het Bestuur advies uitgebracht over:

- Communicatiebeleidsplan (13 januari 2020). Het advies bestond uit twee delen:
 - Het VO adviseert om actief de tevredenheid van de deelnemers over de communicatie te meten, bijvoorbeeld door aselechte steekproeven te houden met een communicatie tevredenheidsonderzoek. Dit niet alleen onder de deelnemers van bijeenkomsten (die zijn wel geïnteresseerd), maar ook niet-aanwezigen.
 - Plan uitvoeren zoals door het bestuur is voorgesteld.
- Premievaststelling (29 november 2020).

- Het VO spreekt haar waardering uit over de gevolgde procedure om tot vaststelling van de premie te komen. De betrokkenen (actieven, gepensioneerden en werkgever) zijn geïnformeerd over de mogelijkheden en risico's van de diverse scenario's.
- Het pensioenfondsbestuur heeft goede notie genomen van de wens van de werkgever, de COR en het VO om de pensioenopbouw op een zo hoog mogelijk niveau te houden. Dit is aan de orde gekomen tijdens de sessie over de risicohouding van het fonds op 8 oktober 2020. Dat hiervoor het huidige premieniveau van 27,1% naar 28,0% verhoogt moet worden is, gelet op de huidige rekenrente, niet te vermijden.
- Het VO heeft de signalerende rol van de dalende premiedekkingsgraad en het continu over de jaren heen toepassen van de gedempte premie methodiek meegenomen in haar oordeel en is tot de conclusie gekomen dat dit een evenwichtig besluit is.
- Vanuit dit perspectief ziet het VO geen beletsel tegen dit voorgenomen besluit en wil het VO het bestuur adviseren dit voorstel op financiële haalbaarheid te toetsen en indien mogelijk te accorderen.

4 Belangrijke onderwerpen in 2020

Zoals vermeld in het jaarverslag van het VO over 2019 waren de aandachtspunten voor 2020:

1. Onderbouwing en vastleggen van de evenwichtigheid van besluiten en vaststellingen van het bestuur
2. Meetbaar maken van ambities en het rapporteren over het bereiken van deze ambities
3. Het houden van een enquête met een betere meetmethode om de effectiviteit en de tevredenheid van de deelnemers over de communicatie van het Pensioenfonds te bepalen.
4. Uitwerken van Governance en Compliance door de GRC

Ad 1. Het achterwege blijven van het meermaals toegezegde overzicht van evenwichtigheidscriteria bij de bestuursbesluiten en vaststellingen over 2020 verdiende geen schoonheidsprijs. De door de raad van toezicht voorgestelde verbeterpunten worden door het VO onderschreven en zijn ook door het bestuur toegezegd.

Over het onderbouwen en vastleggen van de evenwichtigheid van besluiten en vaststellingen is uitgebreid van gedachten gewisseld met Bestuur en Raad van Toezicht. Het bestuur heeft vervolgens verbetering toegezegd.

Ad 2. Het meetbaar maken van ambities en het rapporteren daarover in het jaarverslag wordt door het bestuur beschouwd als een lastig thema maar heeft toegezegd hier in het verslag over 2020 aandacht aan te schenken.

Ad 3. Er is in 2020 een enquête gehouden met een betere meetmethode om de effectiviteit en de tevredenheid van de deelnemers over de communicatie van het Pensioenfonds te bepalen. Deze enquête is naar alle deelnemers gezonden en geeft een veel duidelijker beeld dan in het verleden toen alleen bezoekers van de informatiebijeenkomst werden geraadpleegd. Het bestuur verdient een pluim voor de gekozen aanpak. In het communicatieplan dat in 2021 aan het VO ter advisering is aangeboden is nu een dergelijke aanpak opgenomen.

Ad 4. Het bestuur heeft in 2020 de nadruk gelegd op risicobeheersing. Het VO betreurt dat het uitwerken van Governance en Compliance nog niet volledig is afgerond.

5 Oordeel VO over 2020

5.1 Oordeel over het gevoerde beleid

Het VO is van oordeel dat het beleid van het bestuur is gericht op koersvastheid en stabiliteit. Naar het oordeel van het VO biedt dit goede vooruitzichten voor de toekomst.

5.2 Oordeel over het handelen van het bestuur

Goede punten en verbeterpunten die het handelen van het bestuur betreffen:

5.2.1 Goede punten

Bepaling van de risicohouding in relatie tot de hernieuwde premiebepaling 2021-2026. In een, in samenwerking met WTW georganiseerde, workshop waarin alle stakeholders waaronder de VO leden waren

uitgenodigd werden verschillende risicoprofielen doorgesproken met de daaraan gekoppelde parameters en consequenties. De open en transparante discussies alsmede in een latere sessie over evenwichtigheid werden als prettig ervaren.

De online deelnemers vergadering was een goed initiatief dat succesvol is verlopen. Dit geldt eveneens voor de deelnemersenquête gericht op de mate van tevredenheid.

5.2.2 Verbeterpunten

Het achterwege blijven van het meermaals toegezegde overzicht van evenwichtigheidscriteria bij de bestuursbesluiten en vaststellingen over 2020 verdiende geen schoonheidsprijs. De door de raad van toezicht voorgestelde verbeterpunten worden door het VO onderschreven en zijn ook door het bestuur toegezegd.

Het besluit om voor de laatste inkoop van VXOP rechten het SPTN beleid te continueren om PME te blijven volgen zonder hierbij evenwichtigheid in ogenschouw te nemen en zonder het VO hierover tijdig in staat te stellen middels discussies hierover haar taak om belangen evenwichtig af te wegen te kunnen vervullen.

Om het reilen en zeilen van het SPTN beter te kunnen volgen heeft het VO besloten om elk van de leden hun aandacht te laten focussen op één van de gebieden:

- Governance Risico en Compliance,
- Communicatie en
- Beleggen

Het VO wil hierbij betrokken worden door het bestuur. Hoewel de eerste aanzet hierin als stroef tot licht positief is te bestempelen moeten hier nog wel de nodige stappen worden gezet.

Ten aanzien van compliance kan gesteld worden dat het opzetten hiervan moeizaam verloopt ook al omdat in 2021 weer een vacature is ontstaan voor de Compliance Officer. Het net gestarte contact dat met de nieuwe Compliance Officer was gelegd komt even niet verder.

In de aanloop naar de verslaggeving over 2019 heeft het VO een flink aantal punten genoemd welke in het verslag van het bestuur verbeterd zouden kunnen worden. Dit betreft met name het visualiseren en de leesbaarheid. Hoewel er in het verslag over 2020 stappen zijn gemaakt is het VO van mening dat er op deze punten nog meer verbetering mogelijk is.

6 Aanbevelingen VO

Op basis van het rapport van de RvT over het jaar 2020 onderschrijft Het VO de aanbevelingen zoals neergelegd in dat verslag. Het VO vraagt het bestuur hier goede opvolging aan te geven, met name het aspect van explicitering van het besluitvormingsproces.

7 Beleidskeuzes SPTN voor de toekomst

Dit gaat om besluiten welke genomen zijn en hun uitwerking in de wat verdere toekomst zullen hebben. De introductie van het nieuwe pensioenstelsel in de komende jaren zal een aantal keuzes met zich meebrengen die dit karakter wel hebben. Het VO is voornemens hier in de komende jaren passende aandacht aan te besteden.

8 De toekomst

Het nieuwe pensioen stelsel vergt eerst een verdiepingsslag en een verdere uitwerking in 2021 en de jaren erna. In de komende tijd zal er besloten moeten worden of en hoe het SPTN overgaat naar het nieuwe stelsel en als er wordt overgegaan op welke wijze deze overgang gaat plaatsvinden. De ambitie van het VO is om hierin een actieve sparringpartner te zijn en de belangen van de deelnemers evenwichtig te dienen.

9 Eindoordeel

Het VO geeft een positief oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde en opgetekende voorgenomen beleid. Met de kanttekening dat het VO in het kader van de evenwichtige belangenafweging het belang van tijdige betrokkenheid benadrukt. Het VO ziet de toekomst van het fonds met vertrouwen tegemoet.

Reactie van het bestuur op het verslag van het VO

Het bestuur heeft het verslag van het verantwoordingsorgaan (VO) ontvangen en de inhoud met het voltallige bestuur besproken. Het verslag is een goede weergave van de gevoerde discussies, maar ook van de betrokkenheid van het orgaan bij het fonds.

Het bestuur dankt het VO voor het positieve oordeel over het handelen van het bestuur en het gevoerde en opgetekende voorgenomen beleid alsmede voor het uitgesproken vertrouwen voor de toekomst. Het bestuur waardeert de positieve punten die door het VO zijn opgemerkt.

Vanzelfsprekend zal het bestuur de door het VO gemaakte verbeterpunten ter harte nemen en waar nodig veranderingen doorvoeren. Wanneer het bestuur besluit een verbeterpunt niet (geheel) in haar beleid mee te nemen, zal dit aan het VO met argumenten worden toegelicht.

Ten aanzien van evenwichtige belangenafweging is het bestuur voornemens om in 2021 een overzicht van evenwichtigheidscriteria vast te stellen. Zowel de RvT als het VO zullen hierbij worden betrokken. Dit zou de documentatie betreffende de evenwichtigheid van (voorgenomen) besluiten verbeteren en VO helpen in de beoordeling van het aspect evenwichtigheid in hun adviezen.

In april 2021 heeft de Compliance Officer aangegeven zijn carrière buiten Thales voort te zetten. Wij willen op deze plaats Pieter Zomers hartelijk danken voor zijn inzet en bijdragen voor het onderwerp compliance. Inmiddels is het bestuur gesprekken gestart met een nieuwe kandidaat en het bestuur heeft er vertrouwen in dat deze functie op korte termijn weer kan worden ingevuld.

Het bestuur ervaart de relatie tussen het VO en de andere organen van het fonds als open en constructief. Het bestuur heeft de ambitie om volledig transparant te zijn en het VO en de andere organen zo goed mogelijk te informeren en waar mogelijk te betrekken. De frequente overleggen tussen het bestuur en VO en de uitbreiding van de bestuursdelegatie die participeert in deze overleggen vormen een goede basis voor de toekomst.

Het bestuur bedankt de leden van het VO voor het constructieve overleg in 2020 en verwacht de samenwerking met het VO op deze goede basis voort te kunnen zetten.

Hengelo, 18 juni 2021

Bestuur Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna 'het Fonds'), statutair gevestigd te Hengelo, de jaarrekening over boekjaar 2020 eindigend op 31 december 2020. In hoofdstuk Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaris en van de accountant van het Fonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

(x € 1.000)	Toelichting *)	2020 EUR	2019 EUR
Activa			
Vastgoedbeleggingen		164.073	154.118
Aandelen		652.072	592.447
Vastrentende waarden		975.909	867.110
Derivaten		117.994	64.501
Overige beleggingen		20.815	7.546
Beleggingen voor risico fonds	1.4.1	<u>1.930.863</u>	<u>1.685.722</u>
Vorderingen en overlopende activa	1.4.2	920	2.614
Overige activa	1.4.3	<u>4.494</u>	<u>2.386</u>
		1.936.277	1.690.722
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	1.4.4	251.115	203.377
Technische voorziening voor risico fonds	1.4.5		
Voorziening pensioenverplichting		<u>1.558.456</u>	<u>1.418.983</u>
		1.558.456	1.418.983
Overige schulden en overlopende passiva	1.4.6	<u>126.706</u>	<u>68.362</u>
		1.936.277	1.690.722

*) De nummering verwijst naar de toelichting

Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)	%	%
Actuele dekkingsgraad	115,8	114,0
Beleidsdekkingsgraad	107,6	110,7

Staat van baten en lasten

(x € 1.000)	Toelichting	2020 EUR	2019 EUR
Baten			
Premiebijdragen	1.5.1	34.596	27.191
Beleggingsopbrengsten	1.5.2	188.935	301.002
		223.531	328.193
Lasten			
Pensioenuitkeringen	1.5.3	35.669	33.201
Pensioenuitvoeringskosten	1.5.4	1.000	1.014
Mutatie technische voorzieningen:			
Pensioenopbouw		37.907	27.873
Indexering en overige toeslagen		35	-26
Rentetoevoegingen		-4.636	-2.922
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-36.429	-33.327
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		586	2.379
Wijziging marktrente		168.071	179.217
Wijziging overige actuariële uitgangspunten		-34.699	-
Inkoop uit hoofde van VPL regeling		8.732	2.639
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen		-94	840
		139.473	176.673
Saldo overdrachten van rechten	1.5.5	-349	-2.771
		175.793	208.117
Saldo van baten en lasten		47.738	120.076

Bestemming van het saldo van baten en lasten

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Algemene reserve	47.738	120.076
Saldo van baten en lasten	47.738	120.076

Kasstroomoverzicht

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	36.660	29.094
Ontvangen waardeoverdrachten	655	2.775
Betaalde pensioenuitkeringen	-35.628	-33.163
Betaalde waardeoverdrachten	-213	-388
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.018	-464
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	456	-2.146
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen *1)	1.524.841	909.660
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten *2)	33.083	30.097
Aankopen beleggingen *1)	-1.610.464	-957.199
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen *3)	60.603	23.757
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-6.411	-3.688
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.652	2.627
Mutatie geldmiddelen	2.108	481
Geldmiddelen per 1 januari	2.386	1.905
Mutatie geldmiddelen	2.108	481
Geldmiddelen per 31 december	4.494	2.386

- 1) De kasstromen verkopen-, aflossingen aan- en verstrekkingen van beleggingen betreffen de kasstromen zoals uitgevoerd binnen de beleggingsportefeuille bij de verschillende vermogensbeheerders;
- 2) De kasstromen directe beleggingsopbrengsten betreffen kasstromen op basis van de vermogensbeheerders, hierbij is de feitelijke kasstroom voor het Fonds niet gecorrigeerd op het feit dat de directie beleggingsopbrengsten (deels) automatisch herbelegd worden binnen de beleggingsportefeuille bij de verschillende vermogensbeheerders en derhalve voor het Fonds geen kasstroom betreffen;
- 3) De kasstromen overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen bestaand uit:
 - a. Mutatie liquide middelen gepresenteerd onder overige beleggingen in tabel (1.4.1);
 - b. Mutatie schulden collateral en beleggingscrediteuren zoals gepresenteerd in tabel (1.4.6);
 - c. Mutatie vorderingen beleggingen zoals gepresenteerd in tabel (1.4.2).

Toelichting behorende tot de jaarrekening

1.1 Algemene toelichting

1.1.1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (hierna: het Fonds), statutair gevestigd aan Zuidelijke Havenweg 40 7554 RR te Hengelo (Overijssel) is opgericht op 1 oktober 1948. De laatste statutenwijziging was op 20 december 2018. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41027030. Het Fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie de Pensioenfederatie (de overkoepelende organisatie van ondernemingspensioenfondsen, bedrijfstakpensioenfondsen en beroepspensioenfondsen).

Het Fonds is verantwoordelijk voor het zorgdragen voor de pensioenaanspraken die in het kader van de collectieve pensioenregeling van Thales Nederland B.V. zijn toegezegd. De collectieve pensioenregeling is bestemd voor medewerkers van Thales Nederland B.V. en gelieerde ondernemingen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 18 juni 2021 de jaarrekening opgemaakt.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Schattingswijzigingen

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen.

Met ingang van boekjaar 2020 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2020 zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap (AG). De algemene sterftekansen die volgen uit de tafel worden voor het pensioenfonds gecorrigeerd in verband met ervaringssterfte.

De wijziging naar de prognosetafel AG2020 heeft geleid tot een verlaging van de voorziening pensioenverplichting van € 33.991. De correctie naar het Willis Towers Watson ervaringssterfte model 2020 voor ervaringssterfte heeft geleid tot een verlaging van € 522. De impact op de dekkingsgraad bedraagt 2,4%.

Deze wijzigingen zijn bepaald per 31 december 2020 en het resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar 2020 verantwoord.

Continuïteit

De jaarrekening van het Fonds is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling, waarbij het bestuur van het Fonds concludeert dat het hanteren van deze veronderstelling op basis van de huidige inzichten voor de komende 12 maanden gerechtvaardigd is.

1.1.2 Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten

voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	31 december 2020	31 december 2019
	EUR	EUR
USD	0,85	0,89
GBP	1,15	1,18
CAD	0,66	0,69
DKK	0,13	0,13
SEK	0,10	0,10
HKD	0,11	0,11
CHF	0,92	0,92
JPY	0,01	0,01

Tabel 25

1.1.3 Specifieke grondslagen

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

De beleggingscategorie vastgoed bestaat uit: vastgoed aandelen en vastgoedbeleggingsfondsen. Beursgenoteerd (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de reële waarde per balansdatum, gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichtte taxaties.

Indien de vastgoedbeleggingen worden gehouden via niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen, dan wordt de actuele waarde bepaald door de intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgave van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

De beleggingscategorie aandelen bestaat uit: aandelen, private equity fondsen en aandelenbeleggingsfondsen.

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De aandelen die worden gehouden via niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen; de actuele waarde is afgeleid van de per balansdatum geldende koersen van de onderliggende aandelen.

Vastrentende waarden

De beleggingscategorie vastrentende waarden bestaat uit: obligaties, asset-backed securities leningen, floating rate notes, obligatiebeleggingsfondsen, onderhandse leningen en geldmarktfondsen.

Het betreft geldmarktfondsen waarin de collateral van de swap overlay portefeuille wordt belegd. De rente wordt dagelijks geaccumuleerd en in nieuwe participaties uitgekeerd. Beleggingsdebiteuren en beleggingscrediteuren zijn respectievelijk onder overige activa en overige passiva opgenomen. Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden met een beursnotering worden gewaardeerd tegen de ultimo verslagperiode laatst bekende koers.

Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Equity funds, die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

De lopende intrest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden. Daarbij wordt aangesloten bij het vermogensbeheerverslag.

Derivaten

De beleggingscategorie derivaten bestaat uit: fx forwards, index futures en interest rate swaps en rights. Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

De beleggingscategorie overige beleggingen bestaat uit Liquide middelen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige activa

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Het eigen vermogen van het Fonds bestaat uit het stichtingskapitaal en verschillende reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde

waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. Op basis van de Pensioenwet moet minimaal een eigen vermogen van ruim 4% van de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden worden. De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen worden hieronder nader toegelicht:

Algemene reserve

Het eigen vermogen van het Fonds bestaat uit de algemene reserve en een bestemmingsreserve. De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Premie-egalisereserve

Vanaf boekjaar 2016 houdt het Fonds een premie-egalisereserve aan. Jaarlijks wordt het verschil tussen de doorsneepremie en de gedempte kostendeekkende premie aan deze premie-egalisereserve toegevoegd. De premie-egalisereserve bedraagt overigens nooit meer dan 5 miljoen euro.

Technische voorziening

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie-) toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Voor alle deelnemers wordt het bepaalde man / vrouw systeem toegepast. Hierbij wordt tot de pensioenleeftijd (68 jaar) verondersteld dat iedereen een partner heeft.

Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit door middel van reservering van de toekomstige opbouw.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Marktrente: De technische voorzieningen worden berekend tegen actuele waarde, mede door gebruik te maken van de rentetermijnstructuur, die DNB maandelijks publiceert.

Overlevingstafels: Het Fonds hanteert de Prognosetafel AG2020 en fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2020.

Kostenopslag ter grootte van 2,1% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten. Kostenopslag ter grootte van 0,75% van de voorziening voor pensioenverplichtingen latent partnerpensioen in verband met wezenpensioen.

Onder Overige technische voorzieningen worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's met betrekking tot

arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. Bij de bepaling van de Overige technische voorzieningen is gekeken naar de werknemers die op het moment van berekening van de voorziening ziek maar nog niet arbeidsongeschikt zijn.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het Fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. Op basis van extrapolatie vindt een schatting plaats voor zover van de werkgever te ontvangen informatie niet is verkregen. De daarin begrepen dekking voor incassokosten wordt bij het actuariële resultaat op kosten verantwoord.

Beleggingsresultaten

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerd of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin ze ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw van arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Toeslagverlening (korting)

De verhoging van de technische voorzieningen uit hoofde van indexering, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment waarop de toezegging wordt gedaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente van -/- 0,324% (2019: -/- 0,235%) toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de indexering.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening zijn voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijzigingen uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van de actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van de overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn toegerekend aan periode waarop ze betrekking hebben.

1.1.4 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

1.2 Toelichting op de Balans

1.2.1 Beleggingen voor risico fonds

Overzicht totale waarde per beleggingscategorie

Ultimo 2020

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per						
1 januari 2020	154.118	592.447	867.110	45.816	7.546	1.667.037
Aankopen	154.937	349.219	1.106.308	-	-	1.610.464
Verkopen	-129.083	-341.437	-1.039.292	-15.029	-	-1.524.841
Overige mutaties	288	237	45	421	13.687	14.678
Waardemutaties	-16.187	51.606	41.738	85.238	-418	161.977
Stand per 31 december 2020	164.073	652.072	975.909	116.446	20.815	1.929.315

Bij: Derivaten met een negatieve waarde

1.548

1.930.863

Ultimo 2019

(x € 1.000)	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per						
1 januari 2019	123.209	445.302	742.798	24.700	5.755	1.341.764
Aankopen	69.065	94.031	794.103	-	-	957.199
Verkopen	-69.562	-83.151	-745.283	-11.664	-	-909.660
Overige mutaties	-	-	-125	-278	3.754	3.351
Waardemutaties	31.406	136.265	75.617	33.058	-1.963	274.383
Stand per 31 december 2019	154.118	592.447	867.110	45.816	7.546	1.667.037

Bij: Derivaten met een negatieve waarde

18.685

1.685.722

Tabel 26

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Onderpand met betrekking tot derivaten

Het Fonds belegt in derivaten. Afhankelijk van de waarde van de derivaten ontvangt of verstrekt het Fonds onderpand. Bij een positieve waarde van de derivaten ontvangt het Fonds onderpand, bij een negatieve waarde verstrekt het Fonds onderpand.

Het Fonds heeft eind 2020 € 106,1 miljoen aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het Fonds heeft eind 2020 € 19,3 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats) obligaties en € 0,2 miljoen aan onderpand verstrekt in de vorm van liquiditeiten als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van de derivaten.

Securities lending

Het Fonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Reële waarde

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen. Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld. Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: De waarde wordt direct of indirect vastgesteld met behulp van de netto contante waarde berekening. Daarnaast vallen derivaten die volgens een waarderingsmethode, waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata, onder deze categorie.
- Niveau 3: Andere geschikte methode. Financiële instrumenten die middels een andere geschikte methode zijn gewaardeerd zijn o.a. Hedge funds, Equity funds, Infrastructure funds en Commodity funds die geen direct waarneembare marktnotering hebben in een actieve markt. De waarde van deze financiële instrumenten wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille (inclusief liquide middelen, maar exclusief lopende interest en de negatieve derivaten) als volgt worden samengevat:

(x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen EUR	Netto contante waarde EUR	Andere methode EUR	Totaal EUR
Actief per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	164.008	-	65	164.073
Aandelen	652.072	-	-	652.072
Vastrentende waarden	975.905	-	4	975.909
Derivaten	-	116.446	-	116.446
Overige beleggingen	20.815	-	-	20.815
	1.812.800	116.446	69	1.929.315

	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Andere methode	Totaal
Actief per 31 december 2019				
Vastgoedbeleggingen	154.026	-	92	154.118
Aandelen	592.447	-	-	592.447
Vastrentende waarden	782.359	-	84.751	867.110
Derivaten	-	45.816	-	45.816
Overige beleggingen	7.546	-	-	7.546
	1.536.378	45.816	84.843	1.667.037

Tabel 27

Belegde waarden in vastgoed

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Indirect vastgoed	164.073	154.118
Stand per 31 december	164.073	154.118

Tabel 28

Belegde waarden in aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Beursgenoteerde aandelen	4.091	2.191
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsentiteiten die beleggen in aandelen	647.981	590.256
Stand per 31 december	652.072	592.447

Tabel 29

Belegde waarden in vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Directe vastrentende waardenbeleggingen:		
Obligaties	708.161	532.004
	<u>708.161</u>	<u>532.004</u>
Indirecte vastrentende waardenbeleggingen:		
Obligatiebeleggingsfondsen	97.120	238.959
Geldmarktfondsen	165.252	90.816
Lopende interest vastrentende waarden	5.376	5.331
	<u>267.748</u>	<u>335.106</u>
Stand per 31 december	975.909	867.110

Tabel 30

Belegde waarden in derivaten

De derivaten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Positieve waarde	117.994	64.501
Negatieve waarde	1.548	18.685
	<u>116.446</u>	<u>45.816</u>
Rente derivaten	105.622	57.515
Valuta derivaten	8.755	3.814
Aandelenderivaten	24	-
	<u>114.401</u>	<u>61.329</u>
Lopende interest derivaten	3.593	3.172
Stand per 31 december	117.994	64.501

Tabel 31

Het in de balans verantwoorde saldo derivaten is niet gelijk aan het in onderstaande tabellen genoemde saldo derivaten. Dit wordt veroorzaakt doordat in de onderstaande tabellen het doorkijk-principe wordt toegepast

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2020

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Aandelen derivaten	4	-	-
Overige derivaten	930	67	-
Rente derivaten	611.557	105.865	1.148
Valuta derivaten	594.544	9.979	624
	<u>1.207.035</u>	<u>115.911</u>	<u>1.772</u>

Tabel 32

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2019

Type contract	Contractomvang EUR	Actuele waarde activa EUR	Actuele waarde passiva EUR
Aandelen derivaten	25	-	-
Overige derivaten	707	6	-
Rente derivaten	703.503	57.758	18.369
Valuta derivaten	544.093	5.969	993
	1.248.328	63.733	19.362

Tabel 33

Belegde waarde in overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Liquide middelen	20.815	7.546
Stand per 31 december	20.815	7.546

Tabel 34

1.2.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Vorderingen op werkgever	10	2.074
Beleggingsdebiteuren	910	539
Overige vorderingen	-	1
Stand per 31 december	920	2.614

Tabel 35

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

1.2.3 Overige activa

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Liquide middelen	4.494	2.386
Stand per 31 december	4.494	2.386

Tabel 36

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

1.2.4 Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2020

(x € 1.000)	Premie egalisatie reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2020	5.000	198.377	203.377
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	47.738	47.738
Stand per 31 december 2020	5.000	246.115	251.115

Mutatieoverzicht eigen vermogen 2019

(x € 1.000)	Premie egalisatie reserve	Algemene reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	5.000	78.301	83.301
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-	120.076	120.076
Stand per 31 december 2019	5.000	198.377	203.377

Tabel 37

Solvabiliteit

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Aanwezig vermogen	1.804.571	115,8	1.617.360	114,0
Af: technische voorzieningen op FTK-waardering	1.558.456	100,0	1.418.983	100,0
Eigen vermogen	246.115	15,8	198.377	14,0
Af: vereist eigen vermogen	326.319	20,9	306.709	21,6
Vrij vermogen	-80.204	-5,1	-108.332	-7,6
Minimaal vereist eigen vermogen	66.123	4,2	59.597	4,2
Actuele dekkingsgraad		115,8		114,0
Beleidsdekkingsgraad		107,6		110,7

Tabel 38

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het Fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het Fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting Risicobeheer.

De dekkingsgraad is als volgt berekend: ((Totale activa -/- kortlopende schulden en premie-egalisatie reserve) / Technische voorzieningen) * 100%.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddeld van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het Fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het Fonds zich in een situatie van reservetekort.

De solvabiliteit van het Fonds is niet toereikend. Er is sprake van een reservetekort per 31 december 2020.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

<i>(x € 1.000)</i>	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,0%	106,3%
Premie	-1,3%	-0,4%
Uitkeringen	0,4%	0,2%
Verandering van de rentetermijnstructuur	-12,1%	-13,4%
Rendement op beleggingen	13,7%	24,5%
Overige oorzaken en kruiseffecten	1,1%	-3,2%
Dekkingsgraad per 31 december	115,8%	114,0%

Tabel 39

Herstelplan

Per 1 januari 2020 lag de beleidsdekkingsgraad onder de vereiste dekkingsgraad. De vereiste dekkingsgraad is van belang om vast te stellen of het fonds zich in een tekortsituatie bevindt. Fondsen met een tekort moeten jaarlijks vóór 1 april een herstelplan opstellen en indienen bij DNB. Het Fonds heeft begin 2020 vastgesteld dat, op basis van de vereisten volgens het FTK, sprake was van een tekortsituatie (reservetekort) en op grond hiervan op 27 maart 2020 een herstelplan bij DNB ingediend.

Ultimo 2020 was er nog steeds sprake van een dekkingstekort. Daarom heeft het Fonds in maart 2021 een update van het herstelplan aan DNB verstuurd. Uit het herstelplan blijkt dat het Fonds voldoende herstelkracht heeft om de vereiste dekkingsgraad binnen de geldende hersteltermijn te bereiken. In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken meegenomen.

In 2020 heeft de dekkingsgraad zich ten opzichte van het herstelplan zich als volgt ontwikkeld:

<i>(x € 1.000)</i>	Werkelijk 2020	Herstelplan 2020
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	114,0%	114,0%
Premie	-1,3%	-1,2%
Uitkeringen	0,4%	0,4%
Verandering van de rentetermijnstructuur	-12,1%	0,0%
Rendement op beleggingen	13,7%	3,4%
Overige oorzaken en kruiseffecten	1,1%	-0,4%
Dekkingsgraad per 31 december	115,8%	116,2%

Tabel 40

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 115,8% en liep daarmee achter op het herstelplan (116,2%) op die datum.

1.2.5 Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is bepaald volgens de opgebouwde rechten methode en geeft de uit het pensioenreglement voortvloeiende verplichtingen per balansdatum weer van het Fonds tegenover al haar deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Bijzondere partners worden niet separaat als deelnemer aangemerkt. Bij toepassing van deze methode ontstaat geen financieringsachterstand.

De technische voorzieningen zijn bepaald met overlevingskansen op basis van de Prognosetafel AG2020, zoals gepubliceerd door het Actuarieel Genootschap. Deze tafels zijn toegepast met toepassing van de ervaringssterfte.

Mutatieoverzicht voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Stand per 1 januari	1.418.983	1.242.310
Pensioenopbouw	37.907	27.873
Indexering en overige toeslagen	35	-26
Rentetoevoegingen	-4.636	-2.922
Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-36.429	-33.327
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	586	2.379
Wijziging marktrente	168.071	179.217
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	-34.699	-
Inkoop uit hoofde van VPL regeling	8.732	2.639
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	-94	840
Stand per 31 december	1.558.456	1.418.983

Tabel 41

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen

(x € 1.000)		2020 EUR	2019 EUR
	aantallen	aantallen	
Actieve deelnemers	2.027	650.905	588.470
Pensioengerechtigden	1.916	641.838	584.229
Gewezen deelnemers	1.411	227.475	210.353
Overigen		6.184	6.745
Netto pensioenverplichtingen	5.354	1.526.402	1.389.797
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling		32.054	29.186
Stand per 31 december		1.558.456	1.418.983

Tabel 42

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op

ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het Fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in het bestuursverslag.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het Fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi, afgeleid), zoals vastgesteld door het CBS. Als referentieperiode wordt gebruikt juli tot juli.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het Fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het Fonds. Onder het FTK worden strengere eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag.

Het bestuur heeft in 2020 besloten over toeslagverlening op de pensioenaanspraken per 1 januari 2020. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden. De pensioenrechten en pensioenaanspraken zijn dit jaar met 0% (2019: 0%) geïndexeerd.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist en dient er ook fiscale ruimte te bestaan om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het Fonds geeft in zijn jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerend met -0,324% (2019:-0,235%), op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode. Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect wordt verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.

De ontwikkeling van de marktrente vanaf 2018 tot en met 2020

	Gemiddelde rente
2020	0,07%
2019	0,63%
2018	1,33%

Tabel 43

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het Fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het Fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Actualiseren overlevingskansen

Het Fonds gebruikt de meest recente informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking bij het berekenen van de technische voorzieningen. Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de Prognosetafel AG2020. De algemene sterftetekansen die volgen uit de tafel worden voor het Fonds gecorrigeerd met fondsspecifieke ervaringssterfte op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2020.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten.

Het Fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de huidige pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken. Onder toelichting 1.5.5 is de wijziging uit hoofde van overdracht van rechten opgenomen.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen

<i>(x € 1.000)</i>	2020	2019
	EUR	EUR
Kanssystemen		
Sterfte	1.694	757
Arbeidsongeschiktheid	-1.167	325
Mutaties	-621	-242
Totaal kanssystemen	-94	840

Tabel 44

1.2.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Derivaten met negatieve waarde	1.548	18.685
Belastingen en premies sociale verzekeringen	814	773
Beleggingscrediteuren	16.117	4
Schulden uit hoofde van collateral management	106.090	46.551
Waardeoverdrachten te verwerken	10	56
Waardeoverdrachten nog te betalen	139	-
Te betalen vermogensbeheerskosten	1.886	2.172
Overige schulden	102	121
Stand per 31 december	126.706	68.362

Tabel 45

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

1.2.7 Risicobeheer

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. Het bestuur heeft de ambitie om het risicomanagement de komende periode verder te versterken. Tevens wil het bestuur in het risicomanagement nadrukkelijk onderscheid aanbrengen tussen strategisch en operationeel risicomanagement. Dit beleid is verwoord in de ABtN van het Fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-studie) die in 2019 is uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyses zijn de basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

Solvabiliteitsrisico

Het Fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het Fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het Fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het Fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het Fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het Fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten.

Het financieel toetsingskader is erop gericht dat risico's van pensioenfondsen adequaat worden beheerd en beheerst. Een pensioenfonds moet op elk moment genoeg bezittingen hebben om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Daarnaast moet er een extra buffer aan eigen vermogen aanwezig zijn. Bij aanwezigheid van dat eigen vermogen wordt onder de voorgeschreven veronderstellingen met een zekerheid van 97,5 procent voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de technische voorzieningen.

De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB vastgestelde solvabiliteitstoets (S-toets), waarin het financieel toetsingskader 10 risicocategorieën onderscheidt. Daarbij worden de risicocategorieën S7 (liquiditeitsrisico), S8 (concentratierisico) en S9 (operationeel risico) gelijk aan nul gesteld, omdat het resterende risico (na beheersmaatregelen) zeer gering wordt geacht.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Technische voorzieningen (FTK-waardering)		1.558.456		1.418.983
Buffers:				
S1 Renterisico	85		11.069	
S2 Risico zakelijke waarden	260.802		239.806	
S3 Valutarisico	69.600		64.896	
S5 Kredietrisico	87.552		85.296	
S6 Verzekeringstechnisch risico	41.023		36.842	
S10 Risico voor actief beheer	37.949		16.232	
Diversificatie-effect	-170.692		-147.432	
Totaal S (vereiste buffers)		<u>326.319</u>		<u>306.709</u>
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)		1.884.775		1.725.692
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)		<u>1.804.571</u>		<u>1.617.360</u>
Tekort		-80.204		-108.332

Tabel 46

Bij de berekening van de buffers past het Fonds het standaard model van DNB toe, waarbij uitgegaan wordt van het vereist vermogen in evenwichtssituatie, gebaseerd op de feitelijke beleggingsmix.

Marktrisico's (S1 – S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en door een verandering van marktfactoren. Marktfactoren kunnen bijvoorbeeld marktprijzen zijn van aandelen, grondstoffen, vastgoed en private equity (prijsrisico), maar ook valutakoersen (valutarisico) of rentes (renterisico).

De strategie van het Fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door BlackRock en NN IP (tot medio december 2020) in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overallmarktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van de ontwikkelingen in de marktrente.

Het renterisico wordt dynamisch afgedekt tussen de 50 en 80% van de verplichtingen. Het niveau van afdekking varieert afhankelijk van de rentestand en dekkingsgraad. De mate van afdekking wordt op dagbasis gemonitord en waar nodig aangepast. Er is een matching van activa en passiva over de verschillende looptijden zodat rekening wordt gehouden met de absolute hoogte en vorm van de yieldcurve voor verplichtingen. De benodigde duratie wordt verkregen uit de vastrentende portefeuilles in combinatie met een LDI portefeuille. Het Fonds hedged het renterisico tegen marktcurve.

De rentegevoeligheid kan gemeten worden door middel van de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

(x € 1.000)	31 december	31 december	31 december	31 december
	2020	2020	2019	2019
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Vastrentende waarden (voor derivaten)	868.151	11,4	827.656	10,7
Vastrentende waarden (na derivaten)	976.462	23,5	870.216	21,7
Duration van de technische voorzieningen	1.558.456	17,1	1.418.983	17,7

Tabel 47

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Resterende looptijd < 1 jaar	146.834	15,2	89.799	10,5
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	189.804	19,7	181.109	21,1
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	183.003	19,0	195.121	22,7
Resterende looptijd > 10 jaar	445.619	46,1	392.314	45,7
	965.260	100,0	858.343	100,0

Tabel 48

Het in de balans verantwoorde saldo vastrentende waarden ad € 975.909 (2019: € 867.110) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastrentende waarden. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijkprincipe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2020	31 december 2019
	EUR	EUR
Vastrentende waarden balans	975.909	867.110
Aandelen binnen vastrentende fondsen	-452	-402
Derivaten binnen vastrentende fondsen	-1.285	-1.764
Liquide middelen binnen vastrentende fondsen	-6.505	-1.800
Vastrentende waarden binnen aandelen fondsen	2.969	530
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	-5.273	-3.436
Lopende interest vastrentende waarden	-5.376	-5.331
	-10.649	-8.767
Vastrentende waarden risicoparaaf	965.260	858.343

Tabel 49

Risico zakelijke waarden (S2)

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die worden veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten) zoals opties en futures.

De segmentatie van vastgoed naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	175.166	100,0	166.514	100,0
	175.166	100,0	166.514	100,0

Tabel 50

Het in de balans verantwoorde saldo vastgoed ad € 164.073 (2019: € 154.118) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo vastgoed. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijk-principe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR		EUR	
Vastgoed waarden balans	164.073		154.118	
Aandelen binnen vastgoed fondsen	-		-187	
Liquide middelen binnen vastgoed fondsen	-		-340	
Vastgoed binnen aandelen fondsen	11.093		12.923	
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	11.093		12.396	
Vastgoed waarden risicoparagraaf	175.166		166.514	

Tabel 51

De segmentatie van vastgoed naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
EU	82.168	46,9	66.945	40,2
Overig Europa	3.452	2,0	5.662	3,4
Noord-Amerika	63.073	36,0	66.542	40,0
Asia Pacific	26.473	15,1	27.193	16,3
Andere	-	-	172	0,1
	175.166	100,0	166.514	100,0

Tabel 52

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
Basismaterialen	27.966	4,4	30.693	5,4
Communicatie diensten	55.550	8,8	44.111	7,7
Cyclische consumptiegoederen	93.833	14,9	70.599	12,4
Defensieve consumptiegoederen	32.980	5,2	41.243	7,2
Energie	17.007	2,7	24.317	4,3
Financiële dienstverlening	73.689	11,7	79.975	14,0
Gezondheidszorg	75.160	11,9	68.459	12,0
Industrie	91.884	14,7	78.862	13,8
Nutsbedrijven	13.680	2,2	17.233	3,0
Overig	2.086	0,3	2.667	0,5
Technologie	145.709	23,2	113.444	19,8
	629.544	100,0	571.603	100,0

Tabel 53

Het in de balans verantwoorde saldo aandelen ad € 652.072 (2019: € 592.447) is niet gelijk aan het in bovenstaande tabel genoemde saldo aandelen. Dit wordt veroorzaakt doordat in deze paragraaf het doorkijkprincipe wordt toegepast. Het verschil ultimo boekjaar is in onderstaande tabel nader gekwantificeerd:

(x € 1.000)	31 december 2020	31 december 2019
	EUR	EUR
Aandelen waarden balans	652.072	592.447
Vastrentend binnen aandelen fondsen	-2.969	-530
Vastgoed binnen aandelen fondsen	-11.093	-12.923
Derivaten binnen aandelen fondsen	-	37
Liquide middelen binnen aandelen fondsen	-8.918	-8.017
Aandelen binnen vastrentende fondsen	-	402
Aandelen binnen vastgoed fondsen	452	187
Totaal correctie "doorkijkprincipe"	-22.528	-20.844
Aandelen waarden risicoparagraaf	629.544	571.603

Tabel 54

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
EU	182.478	29,0	153.647	26,9
Overig Europa	32.873	5,2	36.455	6,4
Noord-Amerika	269.379	42,8	273.257	47,8
Asia Pacific	136.078	21,6	96.482	16,9
Andere	8.736	1,4	11.762	2,1
	629.544	100,0	571.603	100,0

Tabel 55

Valutarisico (S3)

Niet-euro beleggingen leiden tot een valutarisico. het Fonds dekt binnen zakelijke waarden strategisch 50,0% van het valutarisico van het Britse Pond, de Amerikaanse Dollar en de Japanse Yen af. Einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 9,4 miljoen (2019; € 5,0 miljoen). Het valutarisico wordt in onderstaande tabel weergegeven.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking is als volgt weer te geven:

	(x € 1.000)			
			31 december 2020	31 december 2019
	EUR vóór	EUR valuta-derivaten	EUR netto positie (na)	EUR netto positie (na)
EUR	912.570	562.303	1.474.873	1.250.548
AUD	2.202	243	2.445	4.829
CAD	2.901	-	2.901	7.345
CHF	25.317	-	25.317	28.849
DKK	32.458	-	32.458	21.414
GBP	73.762	-38.663	35.099	22.892
HKD	28.562	-4	28.558	21.122
ILS	-	-	-	68
JPY	88.684	-54.501	34.183	27.289
NOK	-	-	-	3.770
NZD	1	10	11	39
SEK	28.669	-718	27.951	12.721
SGD	625	-	625	1.637
USD	644.795	-469.743	175.052	188.594
Other	79.414	10.428	89.842	75.920
	1.919.960	9.355	1.929.315	1.667.037

Tabel 56

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het Fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht waarop het Fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over the Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het Fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het Fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het Fonds.

Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het Fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing-en settlementsysteem functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het Fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het Fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De verdeling van vastrentende waarden naar regio is weergegeven in onderstaande tabel:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
EU	613.889	63,6	550.113	64,1
Europa	26.642	2,8	24.378	2,8
Noord-Amerika	267.473	27,7	234.881	27,4
Asia Pacific	22.416	2,3	18.592	2,2
Overig	34.840	3,6	30.379	3,5
	965.260	100,0	858.343	100,0

Tabel 57

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille wordt het volgende overzicht gegeven:

(x € 1.000)	31 december 2020		31 december 2019	
	EUR	%	EUR	%
AAA	147.657	15,3	106.569	12,4
AA	209.004	21,7	193.861	22,6
A	139.816	14,5	186.180	21,8
BBB	274.232	28,4	249.449	29,1
<BBB	160.158	16,6	103.288	12,0
Not rated	34.393	3,6	18.996	2,2
	965.260	100,0	858.343	100,0

Tabel 58

Voor de bepaling van de rating wordt afhankelijk van beschikbaarheid gebruik gemaakt van S&P en Moody's en Fitch.

Verzekeringstechnische risico (S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van:

- Langleven
- Overlijden
- Arbeidsongeschiktheid
- Toeslagrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Het overlijdensrisico betekent dat het Fonds in geval van overlijden mogelijk nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het Fonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het Fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en voor het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Er wordt een voorziening voor zieke deelnemers opgevoerd ter dekking van toekomstige schades in verband met arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening wordt gevoed door de beschikbare opslag voor arbeidsongeschiktheidsrisico's in de premie. Jaarlijks valt een deel van de voorziening voor zieke deelnemers vrij ter dekking van de ontstane schades.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur van het Fonds om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de

dekkingsgraad van het Fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het Fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

<i>(x € 1.000)</i>	31 december 2020	31 december 2019
	EUR	EUR
<u>Vastgoed</u>		
Northern Trust UCITS Common Co	-	41.102
<u>Aandelen</u>		
iShares Core S&P 500 ETF	280.699	191.292
BlackRock Global Funds - Europ	201.322	119.025
NN North America Fund	-	92.786
NN Europe Fund	-	59.190
BlackRock Global Funds - Emerg	90.208	55.679
iShares Core MSCI Japan IMI UC	75.752	-
<u>Vastrentende waarden</u>		
Franse staatsobligaties	104.960	96.833
Duitse staatsobligaties	90.278	74.122
NN Euro Credit Fund - Z	-	69.463
NN L US Credit	-	69.882
InstitutionBlackRock Global Funds - Emergal Cash Series Pl	-	86.787
BlackRock Global Funds - Globa	49.628	-
BlackRock ICS Euro Liquidity F	165.252	-

Tabel 59

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen. In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico (S9) gelijkgesteld aan 0%.

Dit betekent niet dat het Fonds geen operationeel risico loopt bij de uitvoering van hun activiteiten. Hiervoor verwijzen we naar de niet-financiële risico's.

S10 Actief beheerisico

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde

portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel)portefeuille vastgelegde benchmark.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen; het Fonds, de werkgever, de bestuurders, leden van de RvT en VO, andere beleidsbepalers en medewerkers van het Fonds.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar het bestuursverslag en de toelichting op de staat van baten en lasten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het Fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen Fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

De afspraken tussen het Fonds en de werkgever over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen werkgever en werknemers zijn vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst die voldoet aan de Pensioenwet. Sinds 1 januari 2016 is de pensioenregeling een CDC-regeling en is de uitvoeringsovereenkomst hierop aangepast.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn de volgende onderwerpen vastgelegd:

- Verplichtingen van de werkgever, zoals het aanmelden van nieuwe werknemers en doorgeven van mutaties.
- De (totale) doorsneepremie dient door de werkgever betaald te worden en bedraagt in 2020 27,1% van de som van pensioengrondslagen van alle deelnemers.
- De werkgever houdt de bijdrage van de werknemers in op het salaris. De deelnemersbijdrage is vastgelegd in het pensioenreglement van het Fonds en bedraagt thans 40% van de doorsneepremie.
- De doorsneepremie wordt in twaalf termijnen ter beschikking gesteld aan het Fonds.
- Bijstorten is niet opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst. De overeenkomst heeft een onbepaalde looptijd en kan zes maanden voor het einde van het kalenderjaar worden opgezegd.

De doorsneepremie kan nimmer minder zijn dan de kostendekkende premie conform het Financieel Toetsingskader en wordt uitgedrukt als een percentage van de som van pensioengrondslagen van alle deelnemers. Bij bepaling van de kostendekkende premie wordt geen rekening gehouden met een opslag ter financiering van het voorwaardelijke toeslagbeleid. Financiering van het toeslagbeleid vindt derhalve plaats op basis van overrendementen.

De kostendekkende premie wordt bepaald op basis van de fondsgrondslagen. Uitgangspunt bij de bepaling van de gedempte kostendekkende premie – in enig jaar – is de gemiddelde nominale rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader over een periode van 5 jaar en de solvabiliteitsopslag. Beiden worden vastgesteld per 1 oktober voorafgaand aan het kalenderjaar. Met solvabiliteitsvrijval over uitkeringen wordt uitsluitend rekening gehouden indien en voor zover dat conform wet en regelgeving is toegestaan.

Het Fonds verleent zijn medewerking aan de uitvoering van de pensioenovereenkomst, zoals vastgelegd in het pensioenreglement. Het Fonds stelt een pensioenreglement op en wijzigt dit overeenkomstig de bepalingen uit de statuten en het pensioenreglement. De pensioenovereenkomst is opgenomen in het pensioenreglement. Het pensioenreglement is in

overeenstemming met de bepalingen uit de overeenkomst. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken van de deelnemers worden aangepast.

1.2.8 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het Fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met Centric voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt € 504. De totale verplichting voor de resterende looptijd bedraagt circa per 31 december 2020 € 1.512.

Het vermogensbeheer werd tot medio december 2020 uitgevoerd door twee externe vermogensbeheerders: BlackRock en NN IP. Per 10 december 2020 wordt het vermogensbeheer uitgevoerd door BlackRock. Met de vermogensbeheerder zijn overeenkomsten afgesloten waarin onder andere de beleggingsrichtlijnen en de overeengekomen rapportages zijn vastgelegd. Ter controle van performance rapportages en beleggingsadministratie is een contract gesloten met Caceis.

In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat in het geval van eenzijdige opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de werkgever de werkgever 0,5% van de voorziening pensioenverplichtingen verschuldigd is ter gedeeltelijke financiering van toekomstige uitvoeringskosten.

Verstreckte zekerheden en garanties

Per jaareinde is het Fonds geen investeringsverplichting aangegaan.

1.3 Toelichting op de staat van baten en lasten

1.3.1 Premiebijdragen

<i>(x € 1.000)</i>	2020	2019
	EUR	EUR
Werkgeverspremie	16.940	15.074
Werknemerspremie	11.293	10.049
VXOP Premie	6.363	2.068
	34.596	27.191

Tabel 60

De totale bijdrage van werkgever en werknemers (exclusief VXOP) bedraagt 27,1% (2019: 27,1%) van de pensioengrondslag som.

De werkgever heeft in 2020 de opbouw van alle toekomstige VXOP aanspraken afgekocht middels een eenmalige koopsom.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

<i>(x € 1.000)</i>	2020	2019
	EUR	EUR
Kostendekkende premie	46.383	35.057
Gedempte kostendekkende premie	22.179	20.529
Feitelijke premie	28.233	25.123

Tabel 61

De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2019 gepubliceerd door DNB).

Het verschil tussen de kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie is het gevolg van het toepassen van de actuele rentetermijn structuur voor de kostendekkende premie en het verwachte portefeuillerendement voor de feitelijke premie en gedempte premie.

In de feitelijke premie van de werkgever over 2020 is een extra bijdrage begrepen van 6.054 (2019: 4.594) "opslag op gedempte kostendekkende premie". Het betreft de marge tussen de vaste doorsneepremie en de wettelijk minimaal benodigde premie gegeven door het Fonds gehanteerde premiesystematiek.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2020	2019
	EUR	EUR
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	37.907	28.176
Pensioenuitvoeringskosten	250	570
Solvabiliteitsopslag	8.226	6.311
	46.383	35.057

Tabel 62

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	14.138	12.793
Pensioenuitvoeringskosten	250	570
Solvabiliteitsopslag	3.068	2.896
Opslag voorwaardelijke opbouw	4.723	4.270
	22.179	20.529

Tabel 63

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen	14.138	13.046
Opslag voor uitvoeringskosten	250	317
Solvabiliteitsopslag	3.068	2.896
Voorwaardelijke onderdelen	4.723	4.270
Opslag feitelijke premie	6.054	4.594
	28.233	25.123
Inkoop VXOP aanspraken	6.363	2.068
	34.596	27.191

Tabel 64

1.3.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

(x 1.000)	2020	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen		4.475	-16.187	-	-11.712
Aandelen		9.757	51.606	-	61.363
Vastrentende waarden		12.206	41.738	-	53.944
Derivaten		6.429	85.238	-	91.667
Overige beleggingen		216	-418	-6.125	-6.327
		33.083	161.977	-6.125	188.935

Tabel 65

(x 1.000)	2019	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vastgoedbeleggingen	4.247	31.406	-	-	35.653
Aandelen	7.312	136.265	-	-	143.577
Vastrentende waarden	12.702	75.617	-	-	88.319
Derivaten	5.635	33.058	-	-	38.693
Overige beleggingen	201	-1.963	-	-3.478	-5.240
	30.097	274.383	-3.478	-3.478	301.002

Tabel 66

De kosten van vermogensbeheer van € 6.125 duizend (2019: € 3.478 duizend) omvatten de kosten die direct bij het Fonds in rekening zijn gebracht. Van deze kosten heeft € 4.750 duizend euro betrekking op 2020, de rest heeft betrekking op nagekomen facturen van NN IP die betrekking hebben op 2018 en 2019 (€ 1.370 duizend euro) en een nagekomen post inzake beleggingsadvies (€ 5 duizend euro).

De kosten over 2020 bestaan voor € 3.151 duizend (2019: € 2.839 duizend) uit vergoedingen voor BlackRock, inclusief kosten voor strategisch advies van € 424 duizend (2019: € 424 duizend).

De vergoeding voor NN IP over 2020 bedraagt € 949 duizend (2019: € 1.536 duizend). In 2020 heeft het fonds nagekomen facturen ontvangen die betrekking hadden op 2018 en 2019. Deze kosten die betrekking hebben op 2018 en 2019 waren wel toegelicht in het jaarverslag van de betreffende jaren.

Daarnaast is er voor € 957 duizend (2019: € 865 duizend) aan kosten betaald, die zijn gerelateerd aan bewaarloon en overige administratie vergoedingen. De overige advieskosten vermogensbeheer bedragen € 41 duizend (2019: € 78 duizend) en zijn voor de externe adviseur van de beleggingsadviescommissie en voor fiscaal adviseur KPMG Meijburg.

In de kosten vermogensbeheer is ook een btw-teruggave van € -348 duizend (2019: € -305 duizend) opgenomen. Dit betreft de btw die is betaald in het boekjaar 2019, maar welke in 2020 is terug ontvangen.

Transactiekosten zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2020 € 4.422 duizend (2019 € 2.712 duizend). In het bestuursverslag zijn deze kosten verder toegelicht.

1.3.3 Pensioenuitkeringen

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Ouderdomspensioen	31.753	29.415
Partnerpensioen	3.573	3.418
Wezenpensioen	45	34
AO uitkeringen	280	319
Afkopen	18	15
	35.669	33.201

Tabel 67

De toeslagverlening van de uitkeringen zoals vastgesteld door het bestuur in 2020 bedraagt 0,0% (2019: 0,0%).

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 497,27 (2018: € 484,09) per jaar (de afkoopgrens) overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

1.3.4 Pensioenuitvoeringskosten

(x € 1.000)	2020 EUR	2019 EUR
Administratiekosten	504	457
Accountantskosten	54	61
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	34	34
Advieskosten	125	140
Contributies en bijdragen	116	108
Overige kosten	167	214
	1.000	1.014

Tabel 68

Bezoldiging Personeelsleden

Het Fonds heeft zowel in 2020 als in 2019 geen personeel in dienst. De beheeractiviteiten worden op basis van een uitvoeringsovereenkomst verricht door personeel in dienst van de pensioenuitvoerder dan wel vermogensbeheerder.

Honoraria accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de onderneming, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW. De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2020 (2019) hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening, bestaande uit de controle van de jaarrekening, DNB Staten en het assurance rapport bij de administratieve basisgegevens, 2020 (2019), ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2020 (2019) zijn verricht.

(x € 1.000)	EUR Accountant	EUR Overig netwerk	EUR Totaal
2020			
Controle van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden	54	-	54
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	54	-	54
2019			
Controle van de jaarrekening en andere controlewerkzaamheden	61	-	61
Fiscale advisering	-	-	-
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	61	-	61

Tabel 69

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders van het Fonds zijn onbezoldigd.

De leden van de RvT ontvangen de volgende vergoeding voor hun werkzaamheden:

Voorzitter € 14 duizend (excl. btw)

Lid € 12 duizend (excl. btw)

1.3.5 Saldo overdracht van rechten

(x € 1.000)	2020	2019
	EUR	EUR
Saldo overdrachten van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-516	-2.775
Uitgaande waardeoverdrachten	167	4
Subtotaal	-349	-2.771
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Toevoeging aan de technische voorzieningen	744	2.383
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-158	-4
Totaal overige resultaten	586	2.379
Saldo overdracht van rechten	237	-392

Tabel 70

1.5.6 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het Fonds. Conform paragraaf 2.11 van de ABtN vastgesteld op 22 december 2020 stelt het bestuur jaarlijks de statutaire jaarrekening en staten voor DNB vast. Het resultaat wordt in de algemene reserve opgenomen. Het voorstel is verwerkt in de balans per 31 december 2020.

1.5.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR-methodiek

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per 31 december 2020 en de actuariële grondslagen zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft in augustus 2020 besloten om de door de Commissie Parameters 2019 geadviseerde nieuwe UFR-methodiek vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke jaarlijkse stappen in te voeren.

Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan, wat een verlagend effect op de dekkingsgraad heeft.

De nieuwe methodiek wordt in vier stappen gedurende drie jaar ingevoerd. Voor het Fonds betreft de invloed van de eerste stap per 1 januari 2021 een afname van de actuele dekkingsgraad van ongeveer 1,0 procentpunt.

Uitvoeringsovereenkomst werkgever

De huidige uitvoeringsovereenkomst liep van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020. In overleg met de werkgever is een nieuwe uitvoeringsovereenkomst opgesteld. Op 26 februari 2021 is de nieuwe uitvoeringsovereenkomst over de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025 ondertekend door de werkgever en de Stichting.

1.5.8 Vaststelling van de jaarrekening door het Bestuur en Raad van Toezicht

Hengelo, 18 juni 2021

Stichting Pensioenfonds Thales Nederland

Het bestuur

Raad van Toezicht

Dhr. D.J.H. de Bruijn
Voorzitter

Dhr. G.J. Mulders
Penningmeester

Dhr. H.J.J Debrauwer
Voorzitter RvT

Dhr. J.H.E. Soepenber
Vice-voorzitter

Dhr. E.C. Weening
Lid

Dhr. P. Priester
Lid RvT

Dhr. P.M. Dekker
Secretaris

Dhr. S.C.A Tjhuis
Lid

Mw. K. Nauta
Lid RvT

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Thales Nederland te Hengelo is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 13.250.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 662.000. te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;

de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;

het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 18 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting pensioenfonds Thales Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland per 31 december 2020 en van het saldo van baten en lasten over 2020, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Thales Nederland ('de Stichting' of 'het fonds') te Hengelo gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2020;
de staat van baten en lasten over 2020;
het kasstroomoverzicht over 2020; en
de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
Materialiteit van EUR 13,25 miljoen 0,7% van het pensioenvermogen
Kernpunten
Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds
Oordeel
— Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 13,25 miljoen (2019: EUR 13,25 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2020 (circa: 0,7%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 662.000 rapporteren aan het bestuur en de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners en groepscontrole

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan NN Investment Partners (tot medio december 2020) en BlackRock (Netherlands) B.V. De beleggingsadministratie is uitbesteed aan CACEIS N.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan Centric Pension and Insurance Solutions B.V. (hierna: Centric Pais). De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door CACEIS N.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Centric Pais.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Centric Pais, zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Centric Pais.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en uitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants. CASEIS N.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijke accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 12,6 miljoen. De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder de aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemersgegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Onze focus op het risico van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze doelstellingen

De doelstellingen van onze controle op het gebied van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving zijn:

Met betrekking tot fraude:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie; en
- het op passende wijze inspelen op fraude of vermoede fraude die tijdens de controle wordt geïdentificeerd.

Met betrekking tot het niet-naleven van wet- en regelgeving:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving; en
- het verkrijgen van een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving berust bij het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht.

Onze risicobeoordeling

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij frauderisicofactoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaglegging, het oneigenlijk toe-eigenen van activa en het risico op omkoping en corruptie in acht genomen. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude.

Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is, hebben we het bestuur verzocht om inlichtingen te verstrekken omtrent de naleving van dergelijke wet- en regelgeving en hebben we correspondentie met externe toezichthouders geïnspecteerd. De potentiële impact van de geïdentificeerde wet- en regelgeving op de jaarrekening varieert aanzienlijk.

Ten eerste is de Stichting onderworpen aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en financiële verslaglegging. Wij hebben de mate waarin aan deze wet- en regelgeving wordt voldaan vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening en derhalve zijn er geen aanvullende controlewerkzaamheden nodig.

Ten tweede is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet-voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

In overeenstemming met de controlestandaarden hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur (verondersteld risico) als enige frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd. We hebben het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording weerlegd, omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude is besproken binnen het controleteam en wij bleven alert op aanwijzingen voor fraude en/of het niet-voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle.

Bij al onze controles hebben we aandacht besteed aan het risico dat het bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een onderzoek naar aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur, wat een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude kan betekenen. We verwijzen naar het kernpunt van de controle, met hierin onze

aanpak met betrekking tot gebieden met een hoger risico vanwege schattingen waarbij het bestuur zich baseert op significante oordeelsvorming.

We hebben onze risico-inschatting en controleaanpak gecommuniceerd aan het bestuur en de raad van toezicht. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, dat vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden

We hebben de volgende controlewerkzaamheden (niet uitputtend) uitgevoerd om in te spelen op de ingeschatte risico's:

- We hebben de opzet en het bestaan en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren.
In het geval van tekortkomingen in de interne beheersingsmaatregelen, hebben we aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht welke zijn ingericht aan de hand van onze risico-inschatting.
- Wij hebben mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur geëvalueerd en (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico geïdentificeerd. Indien wij journaalposten met een verhoogd frauderisico hebben geïdentificeerd, hebben wij deze door middel van validatie van brondocumentatie gecontroleerd.
- Wij hebben kennisgenomen van het rapport van de compliance officer over boekjaar 2020.
- We hebben een zekere mate van elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.
- We hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden in overweging genomen en geëvalueerd of bevindingen dan wel afwijkingen indicatief waren voor fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving. Indien dit het geval was, hebben wij onze beoordeling van de relevante risico's en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.
- We hebben controle-informatie verkregen met betrekking tot de naleving van die bepalingen van de wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze een direct effect hebben op de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.
- We hebben rekening gehouden met het effect van feitelijke, vermoede of geïdentificeerde risico's van niet-naleving van wet- en regelgeving als onderdeel van onze procedures voor de daarmee samenhangende posten in de jaarrekening.
- In het licht van mogelijke risico's op het gebied van belangenverstrengeling hebben wij nevenfuncties van het bestuur en/of andere medewerkers geëvalueerd en hebben daarbij aandacht besteed aan de governance.

Onze procedures om in te spelen op het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude hebben niet geleid tot een 'kernpunt van de controle'. Verder merken we op dat onze controle niet primair is opgezet om fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving te detecteren en dat het bestuur verantwoordelijk is voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Hoe minder direct de gevolgen voor de financiële overzichten van het niet-voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de

jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het ook is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet-detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting in noot 1.1.3 en 1.2.5 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In noot 1.2.7 (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerende actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerende actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het

effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de onderdelen of activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 18 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlagen

Bijlage 1: Personalia

Benoemd uit voordracht van:
werk- werk- gepen-
gever nemers sioneer-
den

Bestuur

Dhr. D.J.H. de Bruijn (voorzitter, 13-08-1971)

VP Finance & CFO Germany bij Thales Deutschland
geen nevenfuncties

X

Dhr. J.H.E. Soepenbergh (vice-voorzitter, 29-05-1958)

HR Director bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Dhr. G.J. Mulders (penningmeester, 21-05-1957)

VP Technical Director AWS bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Dhr. P.M. Dekker (secretaris, 31-12-1955)

Quality Assurance Manager bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Dhr. E.C. Weening (lid, 22-06-1964)

Solution Engineering Manager bij Thales Nederland B.V.
nevenfuncties:
- voorzitter Energiecoöperatie Endona U.A.

X

Dhr. S.C.A. Tijhuis (lid, 18-06-1953)

Gepensioneerd
geen nevenfuncties

X

Adviseur vermogensbeheer

Dhr. A.T. Wouters (10-11-1957)

Head of Customized & Fiduciary Solutions bij BNP Paribas

Verantwoordingsorgaan

Dhr. R. Suidgeest (11-09-1990)

System Analysis Engineer bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Mw. E.R. Schuring (08-09-1970)

Manager Naval Support bij Thales Nederland B.V.
nevenfuncties:
- Penningmeester bestuur ChristenUnie Overijssel

X

Dhr. J.H. van Deemter (26-01-1966)

Supportability Engineering Expert bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Vervolg bijlage 1: Personalia

Benoemd uit voordracht van:
werk- werk- gepen-
gever nemers sioneer-
den

vervolg VO

Dhr. J.F.M. van den Bosch (31-01-1962)

Product Manager Services bij Thales Nederland B.V.
geen nevenfuncties

X

Dhr. O. van der Zeeuw (19-10-1943)

Gepensioneerd
geen nevenfuncties

X

Dhr. J. van Rijn (01-08-1949)

Gepensioneerd
nevenfuncties:

- adviseur bij commercieel en bedrijfskundig advies De glanzende Kater

X

Raad van Toezicht

Dhr. H.J.J. Debrauwer (16-09-1952, voorzitter RvT)

Eigenaar Debrauwer Advies en (interim-)Management
nevenfuncties:

- bestuurslid bij pensioenfonds Woningcoöperaties
- voorzitter bij stichting Pensioenfonds Pensura
- secretaris Stichting "Accommodatie Prins Hendrik"
- interim voorzitter Centrale Cliëntenraad Zorginstelling Prisma
- bestuurslid "Vrienden van Prisma"
- beoogd sleutelfunctiehouder Risicomanagement pensioenfonds Coram
- visitatiecommissies: pensioenfonds Witteveen+Bos (voorzitter), pensioenfonds Flexsecurity (voorzitter), pensioenfonds Loodsen (voorzitter) en pensioenfonds Atradius (voorzitter)

Dhr. P. Priester (05-08-1964, lid RvT)

Managing partner bij Xudoo Pensioenfondsbestuur
nevenfuncties:

- lid Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds Chemours Nederland
- lid Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds Robeco
- uitvoerend bestuurder Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Meubelindustrie en Meubileringsbedrijven
- voorzitter Raad van Toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Betonproductenindustrie
- uitvoerend bestuurder Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Particuliere Beveiliging

Mw. K. Nauta (06-03-1983, lid RvT)

Bestuurslid Pensioenfonds ABP
Bestuurslid Pensioenfonds Horeca & Catering

Bijlage 2: Benchmarks per beheerder

Benchmarks per ultimo 2020				
Categorie	Index	Beheerder	Gewicht mandaat beheerder	Gewicht totale portefeuille
NNIP				0.00%
BlackRock				100.00%
Vastrentende waarden incl. LDI			54.70%	54.70%
European Credit	Barclays Euro Aggregates Corporate	BlackRock	13.50%	13.50%
US Credit	Barclays Capital US Corporate Bond Index	BlackRock	13.50%	13.50%
Global High Yield	Barclays Capital Global High Yield	BlackRock	2.90%	2.90%
EMD	JPM EMBI Global	BlackRock	1.45%	1.45%
	JPM GBI-EM Global	BlackRock	1.45%	1.45%
LDI Component	Benchmark = Actual	BlackRock	21.90%	
Aandelen			35.30%	35.30%
	MSCI Europe TR (GBP hedged)	BlackRock	10.80%	10.80%
	MSCI North America net (USD hedged)	BlackRock	16.80%	16.80%
	MSCI Japan TR	BlackRock	2.80%	2.80%
	MSCI Emerging Markets	BlackRock	4.90%	4.90%
Vastgoed			10.00%	10.00%
	EPRA Dev Europe TR (GBP Hedged)	BlackRock	4.00%	4.00%
	EPRA Global REIT's TR	BlackRock	6.00%	6.00%
Totaal portefeuille			100.00%	100.00%

Bijlage 3: Code Pensioenfondsen

Pensioenfondsen moeten de Code naleven volgens het 'pas toe of leg uit'-principe. De onderstaande tabel geeft weer in hoeverre de normen van de Code worden toegepast. Afwijkingen van de normen worden gemotiveerd en nader toegelicht.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 1 Vertrouwen waarmaken	1	Het bestuur voert de regeling naar beste vermogen uit, in een evenwichtige afweging van belangen, en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid.	Ja, toegepast.	De pensioenregeling wordt naar beste geweten uitgevoerd door het bestuur en heeft hiervoor de eindverantwoordelijkheid. Dit is geborgd in de statuten van het fonds en andere fondsdocumenten zoals de ABTN, beleggingsbeleid en communicatiebeleidsplan. In de praktijk komt dit (onder meer) tot uiting en een zorgvuldige afweging van de verschillende belangen die tussen de groepen in de populatie spelen.
	2	Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het heeft een visie op die uitvoering, stelt eisen waaraan deze moeten voldoen en bepaalt welke kostenniveau aanvaardbaar is.	Ja, toegepast.	Is reeds opgepakt en is continue aandacht voor. Het bestuur sluit adequate en afdwingbare contracten af met externe dienstverleners en let hierbij nadrukkelijk op prijs en kosten.
	3	Het bestuur stelt een missie, visie en strategie op. Ook zorgt het voor een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Daarnaast toetst het bestuur periodiek de effectiviteit van zijn beleid en stuurt zo nodig bij.	Ja, toegepast.	De missie, visie en strategie is in 2017 vastgesteld en afgestemd met stakeholders van het fonds. Tevens is het opgenomen in de ABTN .
	4	Bij alle besluiten legt het bestuur duidelijk vast op grond van welke overwegingen het besluit is genomen.	Ja, toegepast.	Overwegingen liggen vast in de notulen van het bestuur.
	5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja, toegepast.	Het bestuur licht deze zaken toe in het bestuursverslag en op de website van SPTN.

Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
6	Het bestuur houdt rekening met de verplichtingen die het fonds is aangegaan en draagt daarbij zorg voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico.	Ja, toegepast.	Wordt gedaan startpunt is ALM studie met strategische assetmix die beste bij verplichtingen past. Kans op onderdekking minimaal; kans op indexatie maximaal.
7	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Ja, toegepast.	Het bestuur heeft meerdere malen per jaar overleg met RvT en VO met ruimte voor nadere toelichting. Het beleggingsplan is gepubliceerd op de website, hierin staat ook het ESG beleid verwoord.
8	Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is.	Ja, toegepast.	De cultuur bij het fonds is open en lerend. In 2018 is van alle bestuursleden de risicohouding bepaald. Dit draagt bij aan het risicobewustzijn. Periodiek worden door de commissies en het bestuur de risico's en de beheersingsmaatregelen beoordeeld. Dit gebeurt in een open sfeer.
9	Het bestuur zorgt voor een noodprocedure om in spoedeisende situaties te kunnen handelen.	Ja, toegepast.	Noodprocedure is opgesteld en goedgekeurd door het bestuur d.d. 13 november 2014. Deze is opgenomen in de ABTN.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 2 Verantwoordelijkheid nemen	10	Het bestuur zorgt voor een heldere en expliciete taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering. Hierbij horen passende sturings- en controlemechanismen.	Ja, toegepast.	Is aanwezig. Bestuur stelt beleid vast, uitvoering voert uit. Bestuur laat zich ondersteunen door pensioenbureau. Taak- en rolverdeling is helder vastgelegd in contracten, SLA's, mandaten, ABTN en bestuurlijk Jaarplan. Verantwoordelijkheden mbt IRM zijn vastgelegd in de RACI.
	11	Bij uitbesteding van taken neemt het bestuur in de overeenkomst met de dienstverlener adequate maatregelen op voor als de dienstverlener of een door hem ingeschakelde derde onvoldoende presteert, de overeenkomst niet naleeft, schade veroorzaakt door handelen of nalaten.	Ja, toegepast.	Overeenkomsten zijn reeds adequaat op dit punt. O.a. bepalingen over aansprakelijkheid, opzegging en toerekenbaar tekort schieten.
	12	Het bestuur zorgt dat het zicht heeft op de keten van uitbesteding.	Ja, toegepast.	Is aanwezig. Bestuur heeft het inzicht o.a. via contacten die pensioenbureau onderhoudt en e.e.a. is contractueel vastgelegd. Uitbestedingsrelaties worden periodiek geevalueerd.
	13	Het bestuur zorgt ervoor dat het beloningsbeleid van partijen aan wie taken worden uitbesteed, niet aanmoedigt om meer risico's te nemen dan voor het fonds aanvaardbaar is. Om dit te bereiken maakt het bestuur dit onderdeel van de contractafspraken bij het sluiten of verlengen van de uitbestedingsovereenkomst of - indien van toepassing - via zijn aandeelhouderspositie.	Ja, toegepast.	Risico's worden ingeperkt via de mandaten. Het pensioenfonds belegd niet in hedgefonds of private equity. Benchmark van de algehele vermogensbeheerkosten (inclusief transactiekosten) laat zien dat het kostenniveau en rendement op een marktconform niveau zit. Deze aanbeveling wordt om bovengenoemde redenen niet verder uitgewerkt.
	14	Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch en spreekt een dienstverlener aan als deze de afspraken niet of onvoldoende nakomt.	Ja, toegepast.	Jaarlijkse evaluatie middels o.a ISAE en kosten benchmarks. Nakomen van afspraken wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 3 Integer handelen	15	Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.	Ja, toegepast.	Er is een gedragscode opgesteld.
	16	De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.	Ja, toegepast.	Hier is aan voldaan.
	17	Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.	Ja, toegepast.	Is reeds vastgelegd in bestaande gedragscode en jaarlijks wordt hier een verklaring over afgelegd.
	18	Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.	Ja, toegepast.	Is reeds vastgelegd in de gedragscode.
	19	Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.	Ja, toegepast.	Is vastgelegd in de statuten van het fonds en in reglementen VO en Raad van Toezicht.
	20	Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.	Ja, toegepast.	Dit staat vast in de Incidentenregeling (Compliance Handboek). Een incident kan zowel schriftelijk, elektronisch als mondeling worden gemeld aan de Compliance Officer.
	21	De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.	Ja, toegepast.	Dit staat vast in de Klokkenluidersregeling (Compliance handboek). Een incident kan zowel schriftelijk, elektronisch als mondeling worden gemeld aan de Compliance Officer.
	22	Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).	Ja, toegepast.	Het bestuur draagt er zorg voor dat zij op de hoogte is van wet- en regelgeving en de gevolgen hiervan voor het pensioenfonds. Het bestuur bewaakt dit door iedere bestuursvergadering een overzicht met actueel relevante- wet en regelgeving te bespreken.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 4 Kwaliteit nastreven	23	Het bestuur is collectief verantwoordelijk voor zijn functioneren. De voorzitter is eerste aanspreekpunt; hij/zij is als eerste verantwoordelijk voor zorgvuldige besluitvorming en procedures.	Ja, toegepast.	Gebeurt. Bestuur voert periodiek een zelfevaluatie uit ten aanzien van het functioneren van het bestuur als geheel en de voorzitter met zijn specifieke taken.
	24	Het bestuur waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.	Ja, toegepast.	Ieder bestuurslid stelt zich voldoende onafhankelijk op en handelt in belang van alle belanghebbenden. Zie notulen.
	25	Ieder bestuurslid heeft stemrecht.	Ja, toegepast.	Via statuten geregeld.
	26	Het bestuur zorgt voor permanente educatie van zijn leden.	Ja, toegepast.	Dit is vastgelegd in het Geschiktheidsbeleidsplan.
	27	Het bestuur staat open voor kritiek en leert van fouten.	Ja, toegepast.	We gaan in gesprek met belanghebbenden, vragen naar hun mening via enquête hebben goede Geschillen- en klachtenprocedure.
	28	Het eigen functioneren is voor het bestuur en voor het intern toezicht een continu aandachtspunt. Het bestuur en het intern toezicht evalueren in elk geval jaarlijks het eigen functioneren van het orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betrekken het bestuur en het intern toezicht één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	Ja, toegepast.	Elk jaar wordt er een zelfevaluatie uitgevoerd, waarbij tot 2019 één keer in de twee jaar onder begeleiding van een externe deskundige. Vanaf 2019 eens in de 3 jaar met externe begeleiding.
	29	Het eigen functioneren is voor het BO een continu aandachtspunt. Het BO evalueert in elk geval jaarlijks het functioneren van het eigen orgaan als geheel en van de individuele leden. Hierbij betreft het BO één keer in de drie jaar een onafhankelijke derde partij.	nvt	nvt
	30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Ja, toegepast.	Het VO heeft een zelfevaluatie uitgevoerd met een externe deskundige in 2018.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 5 Zorgvuldig benoemen	31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja, gedeeltelijk toegepast.	<p>Het bestuur vindt diversiteit in bestuur en andere organen van belang in termen van kennis en competenties enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds. Dit is vastgelegd in het geschiktheidsplan. Bij nieuwe vacatures wordt vroegtijdig in het wervingstraject aandacht gevraagd voor diversiteit.</p> <p>Gezien de technische aard van het bedrijf is een volledig diversiteitsbeleid praktisch moeilijk in te vullen. Het deelnemersbestand kent gezien de technische aard van het bedrijf van oudsher meer mannelijke deelnemers, in die zin vorm het bestuur en VO een afspiegeling van het deelnemersbestand. Wel wordt rekening gehouden met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid.</p> <p>De eind 2018 geïnstalleerde Rvt kent een diverse samenstelling qua competenties en leeftijd en geslacht.</p>
	32	Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Daarbij houdt het rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.	Ja, gedeeltelijk toegepast.	<p>Geschiktheid wordt getoetst bij aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Gezien de technische aard van het bedrijf is een volledig diversiteitsbeleid praktisch moeilijk in te vullen. Het deelnemersbestand kent gezien de technische aard van het bedrijf van oudsher meer mannelijke deelnemers, in die zin vorm het bestuur een afspiegeling van het deelnemersbestand. Wel wordt rekening gehouden met opleiding, achtergrond en persoonlijkheid.</p>
	33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Ja, gedeeltelijk toegepast.	<p>Bij het bestuur is dit niet van toepassing. Zie ook de toelichting bij punt 31.</p> <p>Bij het VO is nadrukkelijk gezocht naar een vrouw ten behoeve van de invulling van een bestaande vacature en is ook zo ingevuld.</p>

Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
34	De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.	Wijkt af.	<p>Het fonds handhaaft de bestaande zittingsduur en herbenoeming zoals vastgelegd in de statuten en wijkt derhalve af van de aanbeveling uit de Code. Belangrijkste reden hiervoor is continuïteit in het bestuur en de investeringen in deskundigheid. Bij een zittingsduur van 4 jaar en 6 bestuursleden waarvan er om de 2 jaar 2 aftreden kan het voltallige bestuur in 8 jaar tijd volledig vervangen zijn dit wordt als niet wenselijk beoordeeld i.v.m. de continuïteit van het fonds. (Bestuursbesluit 9 december 2013)</p> <p>De zittingsduur van de leden van het VO is conform de regeling voor de leden van het bestuur (zes jaar). Zie ook het voorgaande punt.</p> <p>De zittingsduur van de Raad van Toezicht is maximaal 3 jaar en kunnen maximaal één keer worden herbenoemd.</p>
35	Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.	Ja, toegepast.	Dit wordt toegepast. Bij de werving van nieuwe kandidaten wordt extra aandacht gegeven aan diversiteit. Zie ook punt 31.
36	Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.	Ja, toegepast.	<p>Algemene profielschets en specifieke profielschets zijn opgesteld in geschiktheidsplan.</p> <p>VO stelt een eigen competentievisie vast in overleg met het bestuur. Bij de instelling en bemensing van de Rvt per eind 2018 is nadrukkelijk rekening gehouden met de normen 31, 32 en 33.</p>
37	Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht (en/of actief opgeroepen om te zoeken) naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen. Het bestuur neemt hierover tijdig contact op met degenen die betrokken zijn bij het voordragen of de verkiezing van kandidaten.	Ja, toegepast.	Zie ook de toelichting in de voorgaande punten. Bij de vervulling van een vacature wordt actief en tijdig gezocht naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen.

Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
38	Het bestuur en het BO toetsen voorgedragen kandidaten mede aan de hand van de diversiteitsdoelstellingen. Het VO bevordert dat in de procedure de competentievisie wordt meegenomen, inclusief de diversiteitsdoelstellingen.	Ja, toegepast.	Zie ook de toelichting in de voorgaande punten. Bij de vervulling van een vacature wordt actief en tijdig gezocht naar kandidaten die passen in de diversiteitsdoelstellingen.
39	Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.	Ja, toegepast.	Zie statuten en betreffende reglementen.
40	Het bestuur zorgt dat de statuten een schorsingsprocedure kennen.	Ja, toegepast.	Is opgenomen in de Statuten.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 6 Gepast belonen	41	Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Dit beleid is in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook is het beleid passend gelet op de bedrijfstak, onderneming of beroepsgroep waarvoor het fonds de pensioenregeling uitvoert.	Ja, toegepast.	Het beloningsbeleid is beheerst en duurzaam. Bestuurders en leden van het VO zijn onbezoldigd. Medebeleidsbepalers in dienst van de onderneming vallen binnen het gangbare beloningsbeleid dat binnen de onderneming gehanteerd wordt. Leden Raad van Toezicht en externe adviseurs worden beloond volgens passende, marktconforme tarieven.
	42	De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag.	Ja, toegepast.	Idem punt 41.
	43	Het bestuur is terughoudend als het gaat om prestatiegerelateerde beloningen. Prestatiegerelateerde beloningen zijn niet hoger dan 20 procent van de vaste beloning. Ze zijn niet gerelateerd aan de financiële resultaten van het fonds.	Ja, toegepast.	Bestuur kent geen prestatie gerelateerde beloningen toe.
	44	Het bestuur voorkomt dat door een te hoge beloning van de leden van het intern toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat.	Ja, toegepast.	Wordt aan voldaan.
	45	Bij tussentijds ontslag van een bestuurslid zonder arbeidsovereenkomst of van een lid van het intern toezicht verstrekt het bestuur geen transitie- of ontslagvergoeding. Bij ontslag van een (andere) medebeleidsbepaler moet een eventuele transitie- of ontslagvergoeding passend zijn gelet op de functie en de ontslagredenen.	Ja, toegepast.	Het bestuur verstrekt geen ontslagvergoedingen.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 7 Toezicht houden en inspraak waarborgen	46	Intern toezicht draagt bij aan effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan beheerste en integere bedrijfsvoering.	Ja, toegepast.	Gebeurt, dit is vastgelegd in de notulen.
	47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja, toegepast.	Gebeurt. Voorheen besteedde de Visitatiecommissie aandacht aan de governance van het fonds, zo ook de Raad van Toezicht.
	48	Leden van het intern toezicht zijn betrokken bij het pensioenfonds en moeten zich zodanig onafhankelijk opstellen dat belangentegenstellingen worden voorkomen. Ze hebben daarbij het vermogen en de durf om zich kritisch op te stellen richting het bestuur.	Ja, toegepast.	Voorheen waren Leden van de Visitatie commissie onafhankelijk en voldoende kritisch. Zo ook de Raad van Toezicht.
	49	De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.	Ja, toegepast.	Gebeurt, dit is ook opgenomen in het werkplan dat door de RvT is opgesteld.
	50	Het bestuur weegt de aanbevelingen van raad van toezicht of visitatiecommissie zorgvuldig en motiveert afwijkingen.	Ja, toegepast.	Jaarlijks worden de eventuele aanbevelingen van de RvT bij elkaar gebracht in een integraal overzicht, met daarbij de eventuele aanbevelingen van VO, accountant en actuaris.
	51	Het BO voert zijn taak uit als 'goed huisvader' (m/v) voor alle belanghebbenden.	nvt	Het fonds kent geen BO.
	52	Het BO zorgt dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen functioneren.	nvt	nvt
	53	Het BO bewaakt of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst of het uitvoeringsreglement en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het BO of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt.	nvt	nvt

Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
54	Het BO onderneemt actie als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert.	nvt	nvt
55	Het bestuur gaat een dialoog aan met het VO dan wel het BO bij het afleggen van verantwoording.	Ja, toegepast.	Gebeurt reeds.
56	Het bestuur draagt de accountant of actuaris die controle uitvoert in beginsel geen andere werkzaamheden op dan controle. Geeft het bestuur wel een andere opdracht, dan vraagt dit zorgvuldige afweging en een afzonderlijke opdrachtformulering.	Ja, toegepast.	Gebeurt reeds, bestuur verstrekt afzonderlijke opdrachten.
57	Het bestuur beoordeelt vierjaarlijks het functioneren van de accountant en de actuaris en stelt het intern toezicht en VO of BO van de uitkomst op de hoogte.	Ja, toegepast.	In het bestuurlijk jaarplan is een planning opgenomen voor de jaarlijkse evaluatie van onder meer de accountant en actuaris. Dit onderwerp komt aan de orde in de gesprekken met de Raad van Toezicht en VO.

	Nr	Principes uit de code	Naleving	Nadere toelichting en motivering indien van toepassing
Thema 8 Transparantie bevorderen	58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja, toegepast.	De missie, visie en strategie is in 2017 vastgesteld en afgestemd met stakeholders van het fonds. Tevens is het opgenomen in de ABTN .
	59	Het bestuur geeft inzicht in het beleid, de besluitvormingsprocedures, de besluiten en de realisatie van het beleid.	Ja, toegepast.	De Bestuursnotulen worden na vaststelling integraal gedeeld met het VO. Het fonds deelt uitgebreid informatie via de website. Tot slot hecht het Bestuur waarde aan een uitgebreid jaarverslag en verantwoording van haar beleid in de jaarlijkse informatiebijeenkomst voor deelnemers en gepensioneerden.
	60	Het bestuur vervult zijn taak op een transparante (open en toegankelijke) manier. Dat zorgt ervoor dat belanghebbenden inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.	Ja, toegepast.	Gebeurt. Via communicatie met deelnemers, deelnemers vergadering, brieven, UPO, website. Periodiek is er overleg met het VO.
	61	Het bestuur legt gemotiveerd vast voor welke wijze van uitvoering is gekozen. Deze informatie is beschikbaar voor de belanghebbenden.	Ja, toegepast.	De wijze van uitvoering ligt vast in de ABTN en er wordt over gerapporteerd in het bestuursverslag. Beide zijn beschikbaar via de website van het fonds.
	62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja, toegepast.	Is gedaan. Informatie is beschikbaar via de website, bestuursverslag en ABTN.
	63	Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.	Ja, toegepast.	Wordt gedaan in het communicatiebeleidsplan.
	64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja, toegepast.	Gebeurt. Het "pas-toe-of-leg-uit"-principe wordt gehanteerd ten aanzien van de principes en normen uit de code pensioenfondsen 2018. Dit wordt besproken in het bestuur en hierover wordt gerapporteerd in het bestuursverslag.
	65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja, toegepast.	Het pensioenfonds beschikt over een Geschillen- en klachtenprocedure. De procedure behelst naast een interne procedure ook de mogelijkheid om een genomen besluit voor te kunnen leggen aan de Ombudsman Pensioenen. Rapportage vindt plaats in Jaarverslag.

Bijlage 4: Overzicht aanbevelingen RvT 2020

	Aanbeveling RvT
1	Leg de stappen in het besluitvormingsproces expliciet vast en maak daarbij onderscheid in beeldvorming (wat speelt er ten aanzien van het onderwerp), oordeelsvorming (welke mogelijkheden zijn er en wat zijn daarvan de voor- en nadelen, hoe zijn deze te wegen) en besluitvorming (hoe kom ik alles afwegende tot het besluit).
2	Zorg tijdig voor een exit strategie voor de uitvoering van de pensioenadministratie. Advies is daarbij de situatie op de uitvoeringsmarkt in algemene zin te betrekken bij de fondsstrategie. Dit mede in verband met de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel.
3	Breng de inrichting van de interne audit functie naar een voldoende volwassenheidsniveau.
4	Betref de totale inrichting van de sleutelfunctiehouders en -vervullers in de bestuurlijke evaluatie.
5	Geef alsnog opvolging aan de aanbeveling van vorig jaar en voer in 2021 een uitgebreide SIRA uit, waarbij in het bijzonder aandacht wordt besteed aan mogelijk nieuwe geïdentificeerde integriteitsrisico's als gevolg van structurele veranderingen (o.m. thuiswerken) door de coronacrisis.
6	Kom tot een structurele werkwijze ten aanzien van de evenwichtige belangenafweging alsmede de vastlegging hiervan.
7	Maak dit jaar echt werk van meer vernieuwing en diversiteit in het bestuur, teneinde de ambities op dit vlak in 2022 waar te maken.
8	Reflecteer bij de eerstvolgende zelfevaluatie op hoe het bestuur omgaat met prioritering en planning van zaken die niet als urgent, maar wel als "to do" worden beschouwd.

Bijlage 5: Opvolging aanbevelingen RvT 2019

Wij bevelen het bestuur aan de afwikkeling van de contractbijlage 8 van het contract met Centric goed te borgen en ook in 2020 de ontwikkelingen bij de directie en de organisatie van de uitvoerder op de voet te volgen.

Reactie bestuur	Dit is opgepakt
Actie	Dagelijks bestuur
Status	In behandeling. De ontwikkelingen bij Centric worden nadrukkelijk gevolgd door SPTN. De bijlage 8 van het contract met Centric zal nu toegespitst moeten worden op de nieuwe software bij Centric (Axylife).

Uit de IORP II wetgeving volgt ook de verplichting tot het doen van een Eigen Risico Beoordeling (ERB). In de ERB moet de strategische risicobereidheid zijn opgenomen, evenals kritische succesfactoren (KSF's) en key risk indicatoren (KRI's). Die zijn er nog niet. Tevens zijn de 'triggers' om te besluiten tot het uitvoeren van een ERB nog niet geformuleerd. Wij bevelen aan hier in 2020 mee aan de slag te gaan.

Reactie bestuur	Dit is opgepakt
Actie	GRC (en Montae), gereed medio 2021
Status	In behandeling

Wij bevelen aan de afweging om te beleggen in bepaalde categorieën gestructureerder te documenteren d.m.v. het gebruik van investment cases en zullen het bestuur op dit punt met raad terzijde staan.

Reactie bestuur	Wordt opgepakt in een bijlage bij het beleggingsplan
Actie	BAC
Status	In behandeling, zie ook aanbeveling 4. 1 investmentcase is behandeld in de BAC en vastgesteld in het bestuur in december 2020. De overige: verwachting 2021 Q1

Om nadrukkelijker focus te hebben op de realisatie van de strategie, is aan te bevelen strategische kritische succesfactoren (KSF) alsmede key risk indicatoren (KRI's) vast te stellen en te monitoren. Deze zijn eveneens van belang voor een uit te voeren ERB.

Reactie bestuur	Zie aanbeveling 11
Actie	GRC
Status	In behandeling

Eind 2020 loopt de 5-jaars termijn voor de premie af. De raad beveelt aan vroegtijdig afstemming te zoeken met werkgever en actieve deelnemers teneinde de eigen verantwoordelijkheid voor het evenwichtig afwegen van alle bij het fonds betrokken belanghebbenden te kunnen borgen.

Reactie bestuur	Goede aanbeveling
Actie	Dagelijks bestuur
Status	Afgerond, premie en opbouw zijn vastgesteld in december 2020 in (vroegtijdige) afstemming met alle betrokken partijen

Laat compliance en SIRA meer expliciet terugkomen op de bestuurlijke agenda in 2020 en zorg voor extra bewustwording bij bestuurders op dit gebied door 'doorleven' van een aantal concrete casussen.

Reactie bestuur	Gaan we oppakken
Actie	De heer De Bruijn samen met Pieter Zomers
Status	in 2021, workshop compliance

Stel een diversiteitsambitie vast en maak een concreet plan om de ambitie ook te kunnen realiseren.

Reactie bestuur	Dit is zeker een punt. We willen aansluiten bij de diversiteitsambitie van Thales Nederland B.V.
Actie	De heer Soepenbergh/de heer Weening
Status	In behandeling

Zeker gezien een groot deel van de portefeuille actief beheerd wordt, is aan te bevelen ook beloningsbeleid voor uitbestede partijen te formuleren om het risico van 'perverse prikkels' te beheersen.

Reactie bestuur	We zullen dit opvragen bij de vermogensbeheerders
Actie	De heer Heemskerk/BAC
Status	In behandeling, verwachting gereed februari 2021